

389-935.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

NAGYVÁRADON 1935 MÁJUS 27. ÉS 28.
NAPJAIN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZ-
GYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA.

Nyomatott
DEUTSCH TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJÁBAN RESITÁN
1935.

A KIRÁLYHÁGÓMELIÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

NAGYVÁRADON 1935 MÁJUS 27. ÉS 28.
NAPJAIN TARTOTT ÉVI RENDES KÖZ-
GYÜLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA.

Nyomatott
DEUTSCH TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJÁBAN REŞITÁN
1935.

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REF. EGYHÁZKERÜLET
Nagyváradon, 1935 május 27. és 28-ik napjain tartott
rendes közgyűlésének és bírósági üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

JELEN VOLTAK:

Sulyok István püspök és **dr. Thúry Kálmán**
elnöklete alatt:

A jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr. Soós
István világi fő, Peleskey Sándor lelkészi és dr. Olosz
Lajos világi aljegyző.

A tanácsbirói karból: Boros Jenő, Debreczeni Ist-
ván, Papp József, Szabó Zoltán lelkészi, dr. Ajtay Nagy
Gábor, Bónis Elemér, dr. Kölcsey Ferenc, dr. Kotzó
Jenő, dr. Ujfalusy Sándor világi tanácsbírák.

Egyházkerületi ügyész: Dr. Harcsár Géza.

Egyházkerületi tanügyi tanácsos: dr. Kursinszky
Kálmán.

Egyházkerületi pénztárnok: Kovács József.

Egyházkerületi számvevő: Vargha László.

Egyházmegyék részéről:

A bányási egyházmegyéből: Nemes Elemér espe-
res, Bálint Miklós e. m. gondnok, Keresztes József
lelkészi, dr. Szathmáry Lajos világi képviselő.

A bihari egyházmegyéből: Vadai Béla esperes Telegdi József e. m. gondnok, Balajthy Jenő, Tarnóczi, Lajos lelkészi, Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi képviselő.

Az érmelléki egyházmegyéből: Jakab József h. esperes, Pappszász Lajos e. m. gondnok, Kalmár István, Szabó Zoltán, Orosz Lajos lelkész, dr. Gulácsy Sándor, Kozma Lajos világi képviselők

A nagybányai egyházmegyéből: Széll György esperes, Oláh Sándor, Gy. Kovács József, Sárközy Lajos lelkészi, Tabajdy György, Nagy Béla, Uray Jenő világi képviselők.

A nagykarolyi egyházmegyéből: Gönczy Sándor esperes, dr. Nagy Sándor e. m. gondnok, Kovács Lajos lelkészi, dr. Tóth János világi képviselő.

A nagyszalontai egyházmegyéből: Arday Aladár esperes, Jakab Viktor, Nagy Zoltán lelkészi, Fráter Emil világi képviselő.

A középiskolák képviselőiben:

Ligeti Imre a szatmári fiu-liceum igazgatója, Karacsonyiné Gálbory Erzsébet a nagyváradi leány-gimnázium igazgatónője.

Az elemi iskolák képviselőiben:

Bartha István tanító (Börvely), Csóka Lajos tanító (Asszonyvására), Ottmayer Gyula tanító (Kismajtény) és Kilin Sándor tanító (Kisjenő).

1. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlésének Nagyváradon 1935 május 28-án, a református leánygimnázium disztermében egybegyűlt tagjai a XC. zsoltár 1. versének eléneklésével kezdik munkájukat. Ének után Püspök ur a közgyűlés munkájára Isten áldását kéri a következő imádságban:

Felséges Isten, elfáradt és nyugtalan lelkünk Hozzád menekül és az imádság szárnyain királyi széked zsámolyához emelkedik, hogy erőt nyerjen Tőled a megpróbáltatás súlyos keresztének hordozására.

Naponkénti utunk szédítő meredélyeken és dőbbenetes mélységek között vezet s minden pillanatban a pusztulás és halál sötét kapui nyilhatnak meg lábaink előtt. Ugy érezzük, mintha evangyeliomi hitünkben a régi átütő erő hiányoznék és multunk dicsőséges hagyományainak lelke messze távozott volna el tőlünk és nem ok nélkül zugna fülünkbe prófétádnak keserűen szemrehányó vádja : *vajjon megszorított-é az Urnak lelke avagy ezek-é az ő cselekedetei?* (Márk. II. 7.)

Szent és igaz Isten, félve merészkedünk tekintetünket hozzád felemelni, mert szégyenérzettel kell beismernünk, hogy a prófétai dorgálásra méltók vagyunk, mert minél jobban sűrűsödnek fejünk fölött a sötét fellegek és minél erősebben zuhog alá azokból a jeges áradat, annál inkább halkul el az ajkaidról felénk hangzó biztató és bátorító szózat : *ne félj, mert én veled vagyok.* (II. Moz. 3. 12.)

A megpróbáltatásoknak viharos tengerén hanykódva, mint sirály hangja szakad fel keblünkben a rémületnek kiáltó szava : *Uram, ments meg minket, mert elveszünk.* (Máté VIII. 25.) Jobb és bal kezünk felől testvéreink hullanak alá és merülnek el a forgó örvényben, kiket a kenyérért való aggodalom a test és világ szolgaságának jármába kényszerít, hogy elfeledve multunk dicsőséges emlékeit, legdrágább kincsöket, hitüket és fajiságukat vigyék az árusok asztalára. Mintha Idvezítőnk nem mondta volna meg : *mit használ az embernek, ha testét megtartja, de lelkében kárt vall.*

Atyánk és Istenünk, forró és fájó könnyek öntik el szemünk, látván, hogy pusztulunk, veszünk, s mint oldott kéve, széthullani kezdünk. Azért esedezve kérünk, ne vigy minket a kísértetbe, mert bár kész is bennünk a lélek, de a test erősebb. Szentlelked erejével szilárdítsd meg bennünk a hitet, reménységet és bizodalmat Tebenned, mindenható és szeretetben soha meg nem fogyatkozó Atyánkban és Istenünkben, mert *Te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre és Te vagy öröktől fogva mindörökké Isten, akinek szent nevére térjen dicséret, dicsőség, tisztesség és hálaadás. Amen.*

2. szám. Főgondnok úr a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg :

Főtiszteletü és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Kerületi közgyűlésünk megnyitóinak tónusa az utolsó néhány esztendőben egyre sötétebb. Nem is lehet ez másként abban a korszakban, amelyet egyházi életünk egyik legsúlyosabb történelmi korszakának kell neveznünk. Bár alkotmányjogilag és törvényi'eg a szabad vallásgyakorlat biztosítva van, mégis a gyakorlati életben a kormányzati intézkedések egész hálózata bénítja meg az egyházak szellemi és gazdasági életlehetőségét. Elmondhatjuk tehát, hogy amikor az erőszakos nacionalizmus már nem is leplezett eszközökkel nemcsak a kisebbségi polgárok egzisztenciájára tör, hanem azzal együtt ostrom alá veszi utolsó fellegvárunkat, az egyházat, annak szervesen összefüggő részeit, az iskolákat és más intézményeket is, akkor nem látszik túlzásnak, ha a mult esztendőt a romániai ref. egyház katasztrófális évének nevezzük.

Az egymást érő politikai és gazdasági támadások a kisebbségi ref. polgárság existenciáját ingatták meg és népünk életterületének egyre szűkebbre szorítása miatt az egyedek létfeltételeinek elsorvadásával kell számolnunk.

Hogy a nyelvi, faji és vallási kisebbségek gazdasági helyzetének aláaknázása a kisebbségi egyházakra minő jelentőséggel bír, azt neken nem szükséges itt fejtegetnem, de nem mellőzhetem annak megállapítását, hogy az újabb időben inaugurált és a román közvéleményben mind szélesebb körben elterjedő nemzetbeolvasztó és hittérítői törekvések termékeny talajra találnak a leszegényedett kisebbségi lakosságnál, melynek sorait nem a meggyőződéses nemzet- és vallásváltoztatás, hanem a félelem és a jobb elhelyezkedés csalóka reménységei bontogatják. Mint szomorú, de fennforgó tényt kell megállapítanom azt, hogy mikor a többségi nemzet rétegeit egy napról-napra erősödő agresszív nacionalista irányzat fűti, ugyanakkor a mi sorainkban a nemzeti érzés gyengüléséről kell számot adni. Súlyos megállapítás ez, mert megcáfolja azt a tételt, hogy minden akció reakciót vált ki mert ha ez a megállapítás való, akkor ez a kisebbségi népünk ellenálló képességének megfogyatkozását és ezzel szoros összefüggésben a mi nemzeti alapon álló egyházunk fokozatos legyengülését jelentené. Nekünk tehát a nemzeti erő ébrentartása nem politizálást és nem más népekkel szemben való ellenségeskedést, hanem jogos védekezést, az önfenntartás ösztönös kiélését jelenti. Ennélfogva egyházi érdek, hogy a kálvinista magyarság megőriz-

ze és hűségesen ápolja a nemzeti érzést is, amely vallásunk fennmaradásának egyik fontos tényezője, mert tudott dolog, hogy a református egyház a demokráciának, a fejlődött állami életben otthonos önkormányzati szellemnek az egyéni és közszabadságnak történelmileg is elismert előmozdítója és védelmezője ugyan, de a magyar református egyház keletkezésének és fejlődési irányvonalának megfelelően mindazt nemzeti formák és lelki adottságok mellett valósította meg. Fontos törekvésünk legyen tehát, hogy a vallásos gondolatokkal karöltve a nemzeti érzés is kellő ápolásban részesüljön s a politikai területet itt nem érintve, kulturális vonatkozásban, megfelelő tápot nyerjen.

Népünknek az állam iránt való loyaltása mellett, vallásos és magyar nemzeti szellemben való nevelése annál fontosabb, mert a jelent uraló s népünkre rendkívül reánehazedő gazdasági problémák megoldása a mi erőinken kívül esik. Az a véleményem ugyanis, hogy egy nép csak úgy képes a gazdasági élet nyomorúságait elbukás nélkül elviselni, ha lelki életre rendezkedik be. Hogy egyházi életünk a súlyos gazdasági helyzet miatt veszélyes ingadozást mutat, azt bizonyítja, hogy a világválság elterelte figyelmünket a lelki élet felől s hogy egyházi berendezésünk alapja nem annyira az evangélium, mint a gazdasági tényezőkön nyugodott. Ha a mai társadalmi élettel való szoros kapcsolatunknál fogva nem is tudunk elvonatkozni a fizikai világ kérdéseitől, igyekeznünk kell, hogy ne legyen ezen viszonylatunknak egyszerű függvényei. Minél nehezebb lesz tehát hit-sorsosainknak életlehetősége, annál erősebbé kell tennünk az ő lelki világukat, hogy elviselhessék a nyomorúságot és átmenthes-sük a zord idő által veszélyeztetett értékeinket. Nem könnyű dolog, de nem lehetetlen s ez az egyetlen lehetősége fennmaradásunknak.

A kormányzat részéről eszközölt legutóbbi kongrua-rendezés sem váltott ki osztatlan megalégedést, mert nem szüntette meg azt a kirívó különbséget, amely az egyes felekezetek lelkészei között fennállott, sőt egyes intézkedéseit egyenesen kongruacsökkentésnek kell minősítenünk. Ilyenek az új korpótlékok és családi pótlékok megszüntetése a költségvetési év folyamán megüresedett állások kongruájának hiánya. Mindazáltal el kell ismernünk azt is, hogy a református lelkészek összességének kongruája 1935 április 1-től globális összegben cca. 45%-al emelkedett az előbbi év kongruájához viszonyítva s így lelkészeink igen

súlyos helyzetében ezen újabb rendezés mégis javulást s az igazságos rendezés felé újabb lépést jelent.

Ez a követelésünk jogos, mert az egyenlőjogu állampolgárság elvébe ütközik a fenti sérelmünkön kívül például az is, hogy a két nemzeti egyház templomépítési kötelességeit csaknem minden esetben az állam és a politikai községek teljesítik, viszont erre a célra a kisebbségi egyházak soha segílyt nem kapnak. Felemlítjük újból azt is, hogy a kisebbségi egyházaktól elenyésző kiveteltől eltekintve, rendszerint megtagadják az iskolák fenntartására törvényileg előirt 14%-os segíly szétosztását.

Iskoláink fenntartása évről-évre súlyosabb terhet jelent egyházainkra nézve. Nem elég az, hogy a hívek elszegényedése miatt anyagi forrásaink rohamosan kimerülnek, hanem a tanítók és tanárok nyelvvizsgájának újabb, szerintem jogtalan elrendelésével sok iskolánk a lét és nemlét kérdése elé lett állitva. Az államnyelv szükségessége bár tisztán áll előttünk s ennek a kötelességünknek erönkön felül igyekszünk is megfelelni, de abban az irányzatban, amely a mostani intézkedéseket és ellenörzéseket átjárja, lehetetlen nekünk az iskoláink megfojtására irányuló szándékot nem látnunk. Ez annál nagyobb bajt jelent részünkre, mert az állami iskolák magyar tagozatainak fokozatos megszüntetése s a magyar nyelv tanításának teljes kiszorítása, mint folyamatos törekvés bontakozik ki szemeink előtt.

Mi tehát a teendönk ezzel szemben? Rendkívüli fontosságú kérdés ez, mert iskoláink sorsdöntö korszakában, amikor iskolai autonomiánknak már csak emlékei maradtak meg és a tantervet, igazgatást, vezetést, egyszóval az összes fontos teendököt az inspektorok felfogása szerinti állami szempontok uralják, nem maradhatunk meg az egyszerű tanácskozó munka mellett, hanem a cselekvö munka terére kell lépünk. Határozottan és gyorsan kell ebben a kérdésben állást foglalnunk, mert a csüggedés kétségtelen jeleként már felvetödött — habár egyelőre csak teoretikus formában — az a gondolat is, vajjon érdemes-e védelmezni továbbra is a mindenfelöl megtámadott felekezeti iskoláinkat, vagy pedig e felesleges és kilátástalan eröpazarlás helyett, más tärre kell összpontosítani meglevö összes eröinket. Azt hívén, hogy ma még a reformátusság túlnyomó része egyetért velem abban, hogy iskoláinknak az egyházzal való szerves kapcsolata hitvallásunk tételeihez tartozik s így a szószék és iskola vallásunk legerösebb fegyvereit képezik. Ha pedig ez igaz, akkor ezt a fegyvert kiengedni a kezünkböl valóságos bün volna. Az isko-

lák védelmét és megtartását célzó iskolapolitikánkknak elsősorban a tanulók vallásos lelki életét kell szilárdabb alapra helyezni. Necsak a kötelezett tárgyak mechanikus elvégzésére törekedjék a tantestület, hanem lelki nevelést adjon az ifjuságnak, s igyekezzék azt az iskolán kívül is, egyesületek, összejövetelek útján a vallásos lélekben megerősíteni. Ennek természetes folyománya az, hogy a tantestület tagjai magukat belmissziós munkásoknak lássák, akiknek hivatása nem zárul le akkor, amikor az iskolai kapun kilépnek. Hogy azután az iskolák igazi felértékelése a közönségünk körében is előrehaladjon, ezt az iskolákból kikerült s annak buzgó hivein kívül, minden más alkalmas és propagandisztikus eszközzel fogjuk elérni.

Emellett nem szabad elhanyagolnunk a népművelés igen fontos feladatát sem, mert ez az iskoláknak hatalmas védősereget tud toborozni és emellett egyházunknak is megbízható támaszt jelent.

Egyházunk belső bajainak feltárásánál reá kell mutatnom arra a szomorú tünetre is, hogy népünk az egyházi intézmények iránt nem viseltetik azzal a szeretettel, aminő kívánatos volna. Nem becsülik meg az egyházi megbízatásokat, a különböző tisztségekkel való megtiszteltetést, sőt sok helyen vonakodnak azt elfogadni. Ez a tünet hitéletünk tragikus helyzetét igazolja. A református egyház legnagyobb erőssége éppen az egyháztagok demokratikus részvétele az igazgatásban. Ahol az egyháztagok nem kívánnak részesülni a részükre biztosított jogokban és teendőkben, ott az egyházi élet iránt való érdeklődés megszűnik és maga az egyházi élet is problematikussá válik. Az egyházi közéletre nevelni kell tehát népünket s óvakodni kell minden olyan magatartástól, amely az egyházközségek beléletében viszályokra, széthúzásokra és általános elkedvetlenedésre adna okot. Ezzel kapcsolatban érintenem kell egyházunk beléletének egy gyakran felfakadó kelevényét, a lelkészválasztások ügyét. Az egyházközségek ezen legszebb jogának gyakorlása valóságos bomlasztó mérgeként hat a gyülekezet életére.

Elég egy lelkészválasztás, hogy az addig békeséges egyházközség viaskodó, ellenséges pártokra szakadjon szét, amelyek megsemmisítéssel fenyegetik az egyházközséget is. Ha mélyebben vizsgáljuk ezeknek az eseteknek indító okait, a bajok forrása különböző érdekekben található meg, de míg az egyháztagok törvénytellenes, magasabb erkölcsi felfogásba ütköző magatartása az emberi gyarlósággal némileg menthető, sehogy sem lehet ily

mentséget találni azon pályázó lelkészekkel szemben, akik az állás elnyerése céljából nem egyszer oly eszközöket is igénybe vesznek, amelyek az evangélium szellemével homlokegyenest ellenkeznek. Ezeket a kilengéseket megérthetjük, mert az állás után való törtetés ennek a kornak jellemző kísérője, de megengedhetőnek azt sohasem tarthatjuk, mert az ilyen magatartás a lelkészi tekintély capitis diminutióját és végső eredményképpen pedig az egyházi élet leromlását jelenti. Erős biztosítékokat kell tehát az új törvényben keresnünk, arra nézve, hogy ezek a bajok elkerültsenek, még annak árán is, hogy a szabad verseny korlátozásával szűkebb körre szorítsassék a hívők választási joga.

Főtiszteletű és Méltóságos Kerületi Közgyűlés!

Sok veszedelem fenyegeti a mi Sionunkat kívülről, belülről és még sem kell elcsüggednünk, nemcsak azért, mert a magában nem bizó társadalom halálra van ítélve, hanem méginkább azért, mert a bajok mellett biztató jelenségeket is fedezhetünk fel. Nem tagadható ugyanis, hogy a háború utáni idő általános lethargiáját ébredés váltotta fel. A lelki élet megújodása sok tekintetben megállapítható. Új mozgalmak egész sorozata mutatja az öntudatra ébredést, amelyek eredményes munkásságát csak a gazdasági megrokkánás késlelteti.

A vallás- és nemzetfenntartó erő meg van tehát bennünk, csak érteni kell hozzá, miként termeljük ki a lelkekből azokat az értékeket, amelyek biztosíthatják az Úr szolgálatában való megmaradásunkat.

Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés! Mielőtt beszédemet befejezném, állítsunk kegyeletes emléket azoknak, akik az elmúlt évben estek ki egyházunk szolgálatából.

Meg kell emlékezni mindenekelőtt arról a veszteségről, amely a mi szeretett püspökünk nejének elhunytával nemcsak szerető férjét, hanem a református világot is érte. A szerénységben és hithűségben kiemelkedő nagyasszony példászerű egyénisége követeli hálás megemlékezésünket.

Elhaltak még: Szombati Szabó István a lugosi kiváló költőpap, kerületi tanácsbíró, kinek tragikus halála egymagában is súlyos veszteségünket jelenti, további veszteségünk: Nagy Dániel szentleányfalvai, Öry Tamás lázári lelkész, özv. Demjén Sándorné szatmári leányiskolai igazgatónő, Szebeny József kiskereki nyugtanító, Dancs Sándorné gencsi tanítóneje fejezték be munkás életüket, tértek meg az ő Urukhoz.

Súlyos veszteségként könyvelhetjük el Szabó Zoltán nyug. tábornok nagyszalontai egyh. megye gondnokának elhunytát is, aki éveken át, magas korban és gyötrő betegség ellenére is ritka hűséggel látta el teendőit. Egyházas gondolkozása maradandó emléket állított magának a jó református közéleti férfinak megörökítésére,

Magyarországi református testvéreinket is súlyos csapás érte Dr. Antal Géza dunántúli püspök elhunytával. A nagynevű tudós püspök neve országhatárokon túl is fényt kölcsönzött a magyar reformátusságnak. Kijár érte a mi hálás megemlékezésünk is.

Ezek után testvéri szeretettel üdvözölve közgyűlésünk megjelent tagjait, a közgyűlést elnöktársam nevében is megnyitottam jelentem ki.

Közgyűlésünk mély megilletődéssel hallja Főgondnok úr megnyitó beszédét, melyben erőteljes vonásokkal állítja a közgyűlés tagjai elé református egyházunknak és intézményeinek helyzetét és igazság erejével mutat rá azokra a bajokra és veszedelmekre, amelyek egyházunk életét veszélyeztetik.

A megnyitó beszéd intézkedést igénylő pontjaira külön számok alatt határoz.

3. szám. Az elnökség bemutatja a 17. divízió parancsnokságának, közgyűlés megtartását engedélyező 15,443 - 935. sz. iratát.

Tudomásul szolgál.

4. szám. Közgyűlésünk tanácskozása kezdetén táviratilag fejezte ki hódolatát őfelsége, a király előtt és táviratilag üdvözölte a minisztertanács elnökét és a vallásügyi minisztert.

1) A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése 1935 május 28-án Nagyváradon tartott ülésében a trónralépés 5 éves fordulójáról azt a reményét fejezi ki, hogy Őfelségének védelme fogja támogatni az egyháznak munkásságát országunk és a társadalmi rend érdekében. Dr. Thury főgondnok, Sulyok püspök elnökök.

2) A minisztertanács elnökének. A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése 1935 május 28-án Nagyváradon tartott ülésében nagyrabecsülését fejezi ki abban a reményben, hogy az ország első tisztviselője értékelné fogja az egyháznak a haza érdekében kifejtett munkásságát. Dr. Thury főgondnok, Sulyok püspök elnökök.

3) A vallásügyi miniszternek. A királyhágómelléki ref. egyházkerület 1935 május 28-án Nagyváradon tartott ülésében nagyrabecsülését fejezi ki abban a reményben, hogy az ország egyházi ügyeinek vezetője teljes erejéből támogatni fogja egyházunk munkásságát. Dr. Thury főgondnok, Sulyok püspök elnökök.

5. szám. Főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassa. (Lásd a jegyzőkönyv elején).

Közgyűlésünk megállapítja, hogy 51 szavazati és 3 tanácskozási joggal bíró tagja van jelen.

6. szám. Főjegyző bejelenti, hogy a közgyűlés alkotó tagjai közül távolmaradásukat kimentették: dr. Böszörményi Emil, Bakcsyné Korbuly Irén, Martinyéné Scheint Lujza.

Tudomásul szolgál.

7. szám. Főgondnok ur Sulyok István püspök urat abból az alkalomból, hogy a lelkeszi diplomája elnyerésétől a mai napig 50 év telt el, az egyházkerület nevében a következő beszéddel üdvözölte:

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur!

Nagy öröm ez nekem, hogy kerületünk minden református hívének nevében üdvözölhetem Püspök urat a mai napon, akit az Uristen kegyelme magas korban is kivételes szellemi erőben tartott meg, hogy egy félszázad áldozatos munkásságát velünk együtt ünnepelhesse.

A lelkeszi diploma elnyerésétől a mai napig 50 év telt el. E hosszú idő alatt óriási változások jelzik az emberiség törté-

netének folyását, amely jobbról-balra kanyarogva vágja be medrét az idők végtelenébe. A Püspök úr 50 esztendejének utiránya ellenben mindig egyenesen halad, mint a pusztaságba épített vasútvonal, mert az eszme, amely felé az út vezetett, örök és változhatatlan. Ahogy pedig halmozódtak a következetes munkának évtizedei, az immár betelt 50 év oly nyomokat hagyott maga után, amelyek hosszú időre meghatározták egyházi életünk törekvéseinek és cselekvéseinek programját.

Történhetett-e ez a hatalmas eredmény kiváló egyéni tulajdonságok és vezetésre való rátermettség nélkül? Kérdezzük magunktól? Bizonyára nem, mert bár némelyek úgy tartják, hogy minden idő megtermeli a maga embereit, mi nem vagyunk hajlandók leértékelni az emberi szeilem hatóerejét s azt valljuk, hogy a gyarló embernek istenadta tehetsége és akaratereje lényeges befolyást gyakorol a társadalmi élet kialakulására. Így volt ez Püspök úr esetében is. A 19. század utolsó évtizedeiben egyházunk tespedő belső életet és roskadozó szervezetet leltározhatott vagyonállományai közzé. Hogy ennek belső és külső okai mik voltak, nem részletezem, de nem hallgathatom el, hogy egyéb okok között személyi okok is szerepeltek s talán ezek voltak a legsúlyosabbak. Történeti tény azonban, hogy e szomorú kornak lezáródása és a fellendülés megkezdődése annak az ötven évnek első szakaszával esik össze, amely főt. Püspök úr nagyváradi munkásságának kezdetét jelentette s amelynek további évtizedei alatt egyházi életünk állandóan felfelé ívelő irányzatot mutat. Itt meg kellene állapodnunk néhány percre, hogy visszapillantassunk az elmúlt félszázadra, amely egy vezető emberünk életével és működésével kapcsolatban kiemelkedő részét képezi a magyar ref. egyház történetének. De csaknem lehetetlen erről a hosszú utról részletfelvételeket vetíteni a nyilvánosság elé és akik még emlékeznek ezekre az évtizedekre, azok előtt ma filmképek élességével és lüktető erejével peregnek le a szervező és igazgató munkának azok az eredményei, amelyek a nagyváradi egyházközség, majd a bihari egyházmegye rendbehozatalának, illetőleg a királyhágómelléki egyházkerület létesítésének nagy szellemi győzelmét jelentik.

Ezek a mértföldkövek egy hatalmas aktivitásnak mutatói, amely főt. Püspök úr egyéniségétől éppen oly kevésbé választható el, mint nem lehet a tavaszt virág és az őszt gyümölcserés nélkül elképzelni.

Sokat beszélhetnék én, ennek a munkásságnak negyven

éven át szerény támogatója, azokról a mélységes nyomokról, amelyeket főt. Püspök úr példászerű szorgalma, következetes célkitűzése, rendkívüli munkabírása és a diplomácia magaslatára emelkedett érzéke vágott egyházi életünk talajába, de bizonyos mérsékletet, sőt megállást parancsol nekem annak megérzése, hogy főtiszt. Püspök úr előtt nem a külsőségek, ezek között a magasztaló elismerések kedvesek, hanem ennek az ünneplésnek belső melege, amelynek ez a terem mostan bizonyítékát szolgáltatja.

Csak egy óhajtásom van tehát s ez az hogy érezze meg főt. Püspök úr ennek a szerény ünneplésnek belső lényegét, azt a szeretetteljes nagyrabecsülést, amellyel tisztelt személyét a mi hiveink összessége övezi és vegye tudomásul azt is, hogy az én szerény szavaimon keresztül mindnyájunk lelkében az a hő kívánságunk nyilvánul meg, hogy az Uristen kegyeleme tegye életét meglegedetté és árassza rá a derüs öregség nyugalmát és áldásait.

Az egyházkerület egyházmegyéinek nevében Széll György nagybányai e. m. esperes üdvözölte az egyházkerület első lelkipásztorát.

A nagyváradi egyházközség lelkipásztorai és presbiterei élén Csernák Béla nagyváradi egyik lelkipásztor tolmácsolta a nagyváradi egyházközség hódolatát az előtt a férfiu előtt, aki az 50 esztendőből 46-ot a nagyváradi ref. egyházközség szolgálatában töltött el.

Végül dr. Thury Kálmán főgondnok felolvassa az Erdélyi Egyházkerület Igazgatótanácsa által a jubiláló püspökhöz intézett következő levelet:

Főtiszteletü és Méltóságos Püspök Ur!

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa benső örömmel értesült arról, hogy Főtiszteletedet az Isten kegyelme azzal ajándékozta meg, hogy lelkészi szolgálatának félszázados határvévéhez juthatott el.

Igazgatótanácsunk e kedves alkalomból is a testvéri szeretet melegével tolmácsolja mély tiszteletét és ragaszkodását Főtiszteleted személye iránt s kéri Istent, hogy megtartva Főtiszteleted erejét és egészségét, éveikhez éveket adjon, hogy magas méltóságában továbbra is hivatott vezére, és hű főpásztora lehessen a reá bizott nyájnak.

Fogadja Méltóságod Igazgatótanácsunk kiváló tiszteletének

nyilvánítását. Makkai Sándor püspök elnök, Dr. Illés Géza előadótanácsos.

Az elhangzott üdvözlő beszédekre Sulyok István püspök úr szívből fakadó, meleg szavakkal válaszol és köszöni meg a megnyilatkozó tiszteletet és szeretetet,

Egyházkerületi közgyűlésünk őszinté örömmel osztozik abban az általános tiszteletben, és szeretetben amely egyházkerületünk nagynevű püspökét az egyházkerület hívei részéről, sőt a testvér Erdélyi Egyházkerület vezető férfiai részéről is körülveszi és eredményekben gazdag munkás életére továbbra is Isten áldását kéri.

8. szám. A szavazatbontó bizottság 1934 dec. 19-iki üléséből jelenti, hogy

1.) Az egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra Szabó Zoltán székelyhidi lelkész 104, Balajthy Jenő biharpüspöki lelkész 58, Nemes Elemér igazfalvai lelkész 36, Lovász Béla 2, Jakab Viktor, Kalmár István, Magoss Ferenc, Sárközi Lajos 1—1 szavazatot nyert.

2.) Az egyházkerületi lelkészi aljegyzőségre Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész 145, Jakab Viktor 50, Balajthy Jenő 3, dr. Gyenge János, Kovács Lajos, Sárközi Lajos, Siető Pál, Szabó Zoltán 1—1 szavazatot nyertek.

Eszerint az egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra Szabó Zoltán székelyhidi lelkész, az egyházkerületi lelkészi aljegyzőségre Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész abszolút szótöbbséggel megválasztottak, a közgyűlés a megválasztottakat felhívja, hogy az esküt tegyék le.

Szabó Zoltán székelyhidi lelkész, egyházkerületi lelkészi tanácsbíró és Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész, egyházkerületi lelkészi aljegyző az esküt a közgyűlés színe előtt leteszik.

Püspök úr a megválasztottakat a közgyűlés nevében meleg szavakkal üdvözli és a megválasztottak nevében az egyházkerület

presbiteriumainak bizalmát Szabó Zoltán tanácsbíró megköszöni.

9. szám. A szavazatbontó bizottság 1934 dec. 19-iki üléséből jelenti, hogy egyházkerületi tanító-képviselőségre Ottmayer Gyula kismajtényi tanító 159, Kilin Sándor kisjenői tanító 105, Czeplédi Sándor 51, Karikás Sándor 79, Molnár Ambrus 2, Kiss Ferenc 2, Tóth Zsigmond 2, Kádár Károly, Török Bernát, Bágosy Endre, Tóth Zoltán 1—1 szavazatot nyert, eszerint Ottmayer Gyula és Kilin Sándor abszolút szótöbbséggel megválasztottak.

Közgyűlésünk a választás eredményét tudomásul veszi és megállapítja, hogy a tanító-képviselők megbízatása 1937 év végéig terjed.

10. szám. A szavazatbontó bizottság 1934 dec. 19-iki üléséből jelenti, hogy a zsinati rendes lelkesi tagságra az első szavazás alkalmával beérkezett 204 érvényes szavazatból Debreczeni István 141, Arday Aladár 91, Papp József 65, dr. Szabolcska László 42, Gönczy Sándor 38, Nemes Elemér 16 szavazatot nyert, ennek következtében Debreczeni István szatmári lelkes az abszolút szótöbbséget megnyerte, a két legtöbb szavazatot nyert jelölt Arday Aladár és Papp József között a szavazás megismétlését elrendelte.

A másodízben beküldött szavazatokat 1935 május 1-én bontotta fel s a beküldött 199 érvényes szavazatból Papp József máramarosszigeti lelkes, egyházker. tanácsbíróra 100, Arday Aladár nagyszalontai lelkes-esperesre 99 szavazatot esett, s így az abszolút szótöbbséget Papp József máramarosszigeti lelkes egyházker. tanácsbíró nyerte meg.

Közgyűlésünk igazolja, hogy a zsinati lelkesi rendes tagságra Debreczeni István szatmári lelkes és Papp József máramarosszigeti lelkes egyházker. tanácsbírák megválasztottak, s elrendeli, hogy a megválasztott zsinati tagok részére a 16—1927. sz. határozat 2. és 4. pontja értelmében a megbízólevél kiadassék s a választásról a zsinat elnöksége értesíttessék.

A megüresedett 2 zsinati lelkeszi póttagságra a választást elrendeli s a szavazatok beküldésének határnapjául 1935 szeptember 1-ét kitűzi;

a szavazatok felbontásával a közgyűlésnek Nagyváradon lakó tagjait megbizza és erről püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

11. szám. A szavazatbontó bizottság jelenti, hogy az 1934 dec. 19-én felbontott szavazatok közül érvénytelen volt a bánsági egyh. megyéből Lippa, Szigetfalu, Ujkissoda, Ujmosnica, Ujszentés, — az érmelléki egyházmegyéből Biharvajda, Poklostelek szavazata, miután a pecsétek hiányoztak a szavazó lapokról. Szavazatot nem küldött: Dunaszentilona és Krassófüzes.

Az 1935 május 11-iki szavazatbontás alkalmával a bizottság érvénytelennek találta az érmelléki egyh. megyéből Biharvajda, a nagykarolyi egyh. megyéből Érdengeleg szavazatát, miután a szavazólapon a 2 pecsét hiányzott; — ez alkalommal szavazatot nem küldött: Dunaszentilona, Krassófüzes, Váradless, Hegyközszentimre, Érendréd és Iriny; a bizottság 6 egyházközség későn érkezett szavazatát felbontatlanul hagyta s azokat felbontatlanul jegyzőkönyvéhez mellékelte. Későn érkezett: a Bánságból Bégamonostor, Karánsebes, a bihari egyh. megyéből Nagyszántó, Jákóhodos és Paptamási, a nagybányai egyh. megyéből Mikola szavazata.

Az egyházkerületi közgyűlés a hibásan szavazott vagy szavazatukat elkésetten küldött, vagy egyáltalán szavazatot nem küldött egyházközségek névsorát további eljárás végett az illetékes esperesi hivataloknak kiadja.

12. szám. A bánsági egyh. megye Temesvárott 1935 május 21-én tartott közgyűléséből jelenti, hogy a megüresedett esperesi tisztséget a presbiteriumok bizalma Nemes Elemér lugosi lelkeszre ruházta, akit hivatalába be is iktatott.

Közgyűlésünk örömmel értesült Nemes Elemér lugosi lelkésznek esperessé választásáról és őt egyházkerületünk közgyűlésének alkotó tagjai között szeretettel köszönti.

13. szám. Püspök úr jelenti, hogy a múlt év június 5-én tartott közgyűlésünk hódoló táviratára őfelsége a király kabinetirodájából kegyelmes válasz érkezett.

Közgyűlésünk a választ hódolattal veszi tudomásul.

14. szám. A magyarországi Konvent Elnöksége 2375—1935. sz. a. értesítést küld, hogy Biró Gyula állítólag elveszett s eredeti második lelkészképesítő bizonyítványát érvénytelennek nyilvánította.

Tudomásul szolgál.

15. szám. Az Erdélyi Ref. Egyházkerület Igazgatótanácsa 708 -1935. IV. sz. átiratában közli, hogy abból, hogy az erdélyi egyházkerületben megindult külmissziói munkát a királyhágómelléki egyházkerület kezdettől fogva érdeklődéssel kísérte, sőt úgy a sajtóban mint perselyadományokkal támogatta is és gyűlekezeteink egyike-másika a külmissziói utazótikárt fogadta, továbbá a két egyházkerület férfiai között folytatott megbeszélésekből azt az eredményt szűrte le, hogy a királyhágómelléki egyházkerület hajlandó lenne a külmissziói munkát Romániában egyetemessé tenni, azt intézményesen is támogatni. Éppen ezért egyházkerületünk elé következő javaslatot terjeszti: Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy az erdélyi ref. egyházkerület által megindított külmissziói munkával közösséget vállal, amely esetben a munka, mint a romániai ref. egyház külmissziója folya tovább. Addig is, míg a zsinat venné kezébe a külmisszió ügyét, az erdélyi ref. egyházkerület missziói tanácsába a külmissziói ügyek tárgyalása alkalmával a királyhágómelléki egyházkerület egy képviselőt küld. A két kerület hivatalosan csak ezt a munkát támogatja. A külmisszió baráti körének vezetésével mindkét kerületben Horváth Jenő aninosai lelkész bizatik meg ezidőszerint azzal, hogy a két kerület elnökségével, illetékes lelki-

pásztoraival a nyilvántartást közli. A külmisszióra szánt minden adomány az erdélyi kerületben, az ottani, a királyhágómelléki kerületben a nagyváradi püspöki hivatalhoz küldendő, utóbbi helyről summásan küldendő aztán az erdélyi egyházkerület pénztárában levő közös külmissziói számlára, ahonnan egyedül teljesíthetők kifizetések. Az erdélyi ref. egyházkerület által alkalmazott külmissziói utazótitkárt a Királyhágómellék is fogadja. A királyhágómelléki kerület magára vállalja az erdélyi kerületnek a skót református egyházzal szemben vállalt felelősségét, lélekszámának arányában. Ez a felelősség anyagiakban is fennáll, tájékoztatul megjegyzi, hogy a Babos Sándor félfizetése ezidőszerint 120 font, annyi mint 60.000 lei.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése kimondja, hogy az erdélyi ref. egyházkerület által megindított külmissziói munkával közösséget vállal, hogy ez a munka — addig is, míg a zsinat kezébe venné a külmisszió ügyét, s megalkotná annak vezető szervét — mint a romániai református egyház külmissziója folyhasson tovább;

a zsinat rendelkezéséig azonban az erdélyi egyházkerületnek a Skót Református Egyházzal szemben vállalt felelősségét az anyagiakat illetőleg — más anyagi forrás hiányában — csak oly mértékben vállalhatja, amily mértékben arra az egyházkerület területén elhelyezett perselyekből befolyó pénzek és a magánosok vagy testületek adományai fedezetet nyújtanak;

hivatalosan csak a két egyházkerület külmissziói munkáját támogatja;

addig, míg a zsinat a külmissziói munkaszervét megalkotná, hajlandó a maga belmissziói előadóját kiküldeni az erdélyi egyházkerület missziói tanácsába, mikor az a külmissziói ügyeket tárgyalja;

a külmisszió baráti körének vezetésével mindkét kerületben Horváth Jenő aninosai

lelkész bizatik meg ezidőszerint azzal, hogy a két kerület elnökségével illetékes lelkipásztoraival a nyilvántartást közölje;

a külmisszióra szánt minden adomány, a magánosoknál elhelyezett, valamint a templomi perselyekben gyűlt pénzek az erdélyi kerületben, az ottani pénztárba, a királyhágómelléki kerületben az itteni nagyváradi pénztárba küldendő az utóbbi helyről summásan küldendő aztán az erdélyi egyházkerület pénztárában levő közös külmissziói számlára, ahonnan egyedül teljesíthető kifizetések; a Királyhágómellékéről közvetlenül Erdélybe irányított összegek is a királyhágómelléki egyházkerület címén könyvelendők el, s az erdélyi egyházkerület pénztára minden ilyen összegről a királyhágómelléki püspöki hivatalnak jelentést tesz;

az erdélyi ref. egyházkerület által jelenleg alkalmazott külmissziói utazótitkárt a királyhágómellék is fogadja.

16. szám. Az Egyetemes Egyházi Főbiróságba egyházkerületünk részéről 16—1934. sz. határozattal kiküldött tagok megbízatása 1935 június 30-án lejár, ennek következtében közgyűlésünk az Egyetemes Egyházi Főbiróságba az elnökségen — Sulyok István püspök és Dr. Thury Kálmán főgondnok urakon — kívül kiküldi, illetve megválasztja

rendes tagokul Csernák Béla egyh. ker. főjegyzőt és dr. Nagy Sándor e. m. gondnokot, póttagokul Vadai Béla esperest és dr. Ajtai Nagy Gábor e. ker. vil. tanácsbirót, a megválasztott tagok megbízatása, ha a zsinat másként nem intézkedik 1935. év végéig tart.

Erről az erdélyi egyházkerület Elnökségét jegyzőkönyvi kivonaton értesíti,

17. szám. A Dunántuli Egyházkerület tudós püspöke Antal Géza a múlt év december 30-án elhunyt. Püspök urunk egyházkerületünk nevében kifejezett

őszinte részvétét a gyászoló egyházkerület elnöksége átiratban megköszönte; mikor pedig a testvér egyházkerület megválasztotta új püspökét Meggyasszay Vince főtiszteletű urat, az egyházkerület főgondnoka dr. Balogh Jenő önanagyméltósága egyházkerületünket is meghívta az új püspök beiktatási ünnepélyére. A meghívást Püspök urunk megköszönve, sajnálattal jelentette, hogy a mai nehéz viszonyok között az ünnepélyen nem vehetünk részt, s levélben kérte az örökkévaló Isten áldását a Dunántuli Egyházkerületre és Meggyasszay Vince püspök úrra.

Közgyűlésünk őszinte és igaz részvétellel értesül Antal Géza dunántuli püspök haláláról s a tudós férfiú emlékét jegyzőkönyvében megörökíti. Örömmel veszi tudomásul Meggyasszay Vincének püspökké választását és testvéri együttérzéséről a Dunántuli Egyházkerületet jegyzőkönyvi kivonaton szeretettel értesíti.

18. szám. Püspök ur 29—1934. sz. egyházker. határozat értelmében felirt a kultuszminiszter urhoz, hogy az igazságügyi hatóságok egyházunk hiveit ne kényszerítsék a református egyház ünnepein, ünnepet zavaró cselekedetekre. A kultuszminiszter úr 93,516—1934. sz. a. értesítette Püspök urat, hogy az igazságügyminiszternél eljár, azonban a miniszter a kérésnek nem tehet mindenben eleget, mert a bírósági szervezetről alkotott törvény már megállapította a törvényes ünnepeket, amelyek között csupán az október 31-e a reformáció emléknapja nem szerepel.

Tudomásul szolgál.

19. szám. Főgondnok úr részvétellel emlékezett meg megnyitó beszédében Kisjolsvai Szabó Zoltán ny. tábornok, nagyszalontai e. m. gondnok 1934 nov. 3-án bekövetkezett elhunytáról; Püspök ur a megboldogult nagynevű halott özvegye előtt egyházkerületünk részvétét küldöttségileg tolmácsoltatta és ravatalára egyházkerületünk nevében koszorút helyeztetett.

Közgyűlésünk benső részvétellel értesül

Kisjolsvai Szabó Zoltán e. m. gondnok elhunytáról s emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

A megüresedett zsinati világipóttagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapjául 1935 szept. 1-ét tűzi ki.

A szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizza, s erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

20. szám. Végh József érmihályfalvai lelkész, az érmelléki egyházmegye volt esperese, f. évi március 18-án Püspök urhoz intézett soraiban bejelenti lemondását egyházker. megbizatusairól és zsinati rendes lelkészi tagságáról.

Közgyűlésünk elfogódással hallja, hogy Végh József úr, aki egy félszázadon át nagy hűséggel és szeretettel teljesített lelkipásztori szolgálat után nyugalomba vonul és az érmelléki e. m.-ben viselt tisztségéről is lemondott, az e. ker.-től nyert megbizatusairól és zsinati rendes lelkészi tagságáról is lemond. Lemondását sajnálattal veszi tudomásul és nem mulaszthatja el, hogy annak a kipróbált jellemű férfiúnak, aki közöttünk a kedvesség, a jóság, a szeretetreméltóság megtestesülése volt, elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvében meg ne örökítse, buzgóságáért, hűségéért köszönetet ne mondjon. Kéri a mennyei Atyát, hogy szelidlelkű szolgájáról vegye le a betegséget, hogy a nyomába lépő nemzedékek előtt még sokáig világoljon a szép öregség példaképevel.

A lemondó esperes ur távozásával megüresedett zsinati rendes tagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapjául 1935 szept. 1-ét kitűzi, a szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizza s erről Püspök urat jegyzőkönyvi határozatban értesíti.

21. szám. Főgondnok ur részvétellel emlékezett

meg megnyitó beszédében Szombati Szabó István a kiváló költő-pap, kerületi tanácsbíró tragikus haláláról.

Közgyűlésünk benső részvétellel értesül Szombati Szabó István lugosi lelkész. egyh. kerületi tanácsbíró haláláról, akinek kidölte súlyos veszteséget jelent az egész ref. egyháznak s a kiváló költő-pap emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

A megüresedett egyh. ker. tanácsbiróságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapjául 1935 szept. 1-ét kitűzi, a szavazatok felbontásával a közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizsa s erről Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

22. szám. Főgondnok úr megnyitó beszédében mély megindultsággal emlékezett meg arról a veszteségről, amely szeretett Püspökünket nevének elhunytával nemcsak szerető férjét, hanem a református világot is érte.

Közgyűlésünk benső részvétellel osztozik Püspök urunk nagy gyászában és a szerénységben, hithűségben példaszerű nagyszasszonynak Sulyok Istvánné Tatár Vilma úrnőnek, az e. ker. Nőszövetség diszelnőkének emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvének lapjain.

23. szám. Főgondnok úr megnyitó beszédében részvétellel emlékezett meg özv. Demjén Sándorné szatmári leányiskolai igazgatónő, Nagy Dániel szentleányfalvai, Öry Tamás lázári lelkész, Szebeni József kiskereki ny. tanító, Dancs Sándorné gencsi tanító haláláról, akik munkás élet után tértek meg az ő Urukhoz.

Közgyűlésünk a hű munkások emlékét kegyelettel örökíti meg jegyzőkönyvében.

24. szám. Az egyházkerület különböző bizottságainkban megüresedett bizottsági helyeket a közgyűlés a következőképpen tölti be:

a Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámintézet

végrehajtó-bizottságába Arday Aladár,
a Pénzügyi Bizottságba Arday Aladár,
a Segélyosztó Bizottságba dr. Soós István,
a Tanügyi Bizottság középiskolai tagozá-
tába Vadai Béla,
a Tanügyi Bizottság elemi iskolai tagozá-
tába Nemes Elemér urat választja meg.

25. szám. Püspök ur beterjeszti a nyomtatásban is megjelent és a közgyűlés alkotó tagjainak megküldött jelentését az e. ker. szellemerkölcsi és anyagi állapotáról.

Egyházkerületi közgyűlésünk őszinte köszönetet mond Püspök urnak nagy gonddal összeállított évi jelentéséért, mely az egyházi élet terein tapasztaltakat és teendőket a mélyen gondolkodó elme tisztán látásával és az egyházáért érző szív melegével tárja fel, s a jelentés egyes pontjaira a következő határozatokat hozza:

1.) Közgyűlésünk mélyen fájlalja azokat a sajnálatos jelenségeket, amelyek azzal fenyegetnek, hogy a jelentéktelen mértékben és bizonytalan alapon kiszolgáltattott államsegélynek lassanként áldozatul eshetik egyházi és iskolai autonomiánk teljes egészében, épen ezért egyházi és iskolai autonomiánk féltő szerelmétől áthatva, felkéri az egyetemes szinatot, hogy foglalkozzék azzal a minden pillanatban bekövetkező lehetőséggel, mikor nemcsak tanítóink, hanem lelkészeink is államsegély nélkül maradnak, s egyházunknak egészen a maga erejéből kell fenntartania magát és intézményeit, keresse meg tehát a jövő életlehetőségének utját, akár az egyetemes egyházi adózás, akár egy egyházfenntartási alap megteremtésében;

2.) utasítja az egyház lelkipásztorait, presbitereit, minden hivatalos munkását, hogy egyházunk külső és belső életének védel-

mére, építésére, erősítésére minden tőlük telhetőt megtegyenek;

3.) az esperesek a Heidelbergi Káté magyarázását mellőző, a hétköznapi istentiszteletek tartását elmulasztó lelkipásztorokkal szemben a törvény szigorával járjanak el;

4.) a kitérések ellensúlyozásául úgy egyházunk hivatalosai, mint a férfi és nőszövetségek áldozatos lélekkel buzgólkodjanak, nemcsak a lelki gondozás terein, hanem egyházunk tagjainak szociális megsegítése által is Püspök urat pedig felkéri, hogy a kitérőről az esperesi hivatalok útján az illetékes lelkészi hivataloktól részletes jelentést szerezzen be;

5.) utasítja a lelkészi hivatalokat, hogy az iratterjesztést a 66 – 1927 sz. egyh. ker. határozat rendelkezése értelmében mindenütt megszervezzék, s az egyház tagjait úgy anyaszentegyházunk érdekében, mint saját munkájuk megkönnyítése végett is vallásos lapokkal, iratokkal lássák el, az esperesi hivatalok pedig a mulasztókkal szemben teljes szigorral járjanak el;

6.) utasítja az egyházközségek presbiteriumait, hogy a belhivatalnokok fizetésének pontos kiszolgáltatásáról teljes felelősség mellett gondoskodjanak, az egyházmegyék a hátralékos egyházközségek presbiteriumai ellen a törvény szerint járjanak el;

7.) örömmel értesül arról, hogy egyházkerületünk közönsége még a mai nehéz időkben is tekintélyes nagy összeget áldozott jótékony célokra, s az áldozatkész lelkeknek elismerését nyilvánítja;

8.) megnyugvással fogadja a kultuszminiszter ur rendeletét, melyben a belmissziói munka zavartalan folyását igyekszik biztosítani, azonban a legnagyobb sajnálattal kénytelen megállapítani, hogy a miniszteri ren-

delkezést kiváltképpen a határmenti községekben, maguk az egyes polgári hatóságok nem veszik figyelembe, sőt az állami községeknek magatartása s egyes tényezők túlfűtött ambíciói következtében lelkészeink az istentiszteleti liturgiánk megtartása mellett és miatt is súlyosan kellemetlen helyzetbe kerülnek és hatósági eljárás alá vonatnak, ismételten utasítja tehát az egyházközség előjáróságait, hogy minden egyes sérelmezett esetről a valóságos tények hiteles igazolásával azonnal jelentést tegyenek az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalnak; Püspök urat pedig, aki eddig is minden esetben sietett a kulturszabadság legfőbb alkotmányos őréhez, a vallásügyi miniszterhez fordulni panaszos kérelemmel, abban a reményben, hogy az a magas tényező megtalálja majd a módot és formát arra, hogy a panaszokai kiküszöböltessenek és lelkész atyánkfiai a sajnálatos meghurcoltatásoktól megkíméltesse, — továbbra is kéri, hogy egyházunk törvényben biztosított jogainak, szabadságának védelmében ezután is minden lehetőt megtenni sziveskedjék ;

9.) megnyugvással látja, hogy Püspök ur egyházunk és iskoláink érdekéért nemcsak maga munkálkodik fáradhatatlanul, hanem a munkára és egyház iránti szeretetre serkentő szavával egymás után keresi fel a gyülekezeteket, azokat is, amelyek örömepeket ülnek, azokat is, amelyek sok gonddal, bajjal küzdenek ; egyik helyen az elismerés, másik helyen a vigasztalás, bátorítás, vagy az apostoli feddés szavát hallatja ; megkeresi a kapcsolatokat külföldi hitestvéreinkkel is, hogy azokban rokonszenvet, testvéri segítő szeretetet ébresszen, s mindezekért az egyházmegyék és egyházközségek közönségével együtt hálás köszönetét nyilvánítja ;

10.) Igaz hálával fogadja, hogy Püspök ur mellett ott látja a munkában mindenütt egyházkerületünk nagytekintélyü főgondnokát dr. Thury Kálmán urat is, aki nem szűnik meg egyházunk és intézményeinek szebb jövője felől terveket szőni, látásokat látni és biztosítja közgyűlésünk az elnökséget, hogy munkájában, küzdelmében mindenkor bizalommal és szeretettel áll mellette.

26. szám. Olvastatott Püspök ur jelentése elemi iskoláink állapotáról.

Főtiszteletü és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés !

Elemi iskoláink helyzete a folyó iskolai év elején a legsúlyosabb aggodalmakra adott okot. A miniszterium az elmúlt iskolai év végén rendeletileg vizsgára szőlitotta azokat a tanítókat, akikről a látogató közegek megállapították, hogy nem tudnak kellőképpen románul. Nem ismerhettük el ennek a rendeletnek egyéb értelmezését, mint hogy a miniszterium ennek a vizsgálatnak informatív jelleget tulajdonít, s éppen ezért utasítottuk a joghatóságunk alatt álló tanitóságot, hogy a vizsgálatnak vesse magát alá, bár a vizsgálatok jogos voltát a törvény alapján igazolni nem lehetett volna. Magának a vizsgálatnak lefolytatása jogos kifogásokra adhatott okot. Nem állapították és tették közhírré előzetesen a vizsgálat anyagát, azt a középjegyet, amelyet elérni szükséges az átmenetelhez, nem kapcsolták ki a vizsgáztató bizottságokból kellő energiával az aktív ellenőrző személyzetet, behívtak több esetben az utolsó pillanatban vizsgálatra olyanokat, akik a miniszteriumtól kiadott kimutatásban nem szerepeltek. Mindezek után természetes volt, hogy a tanítók legnagyobb része ezen a vizsgálaton megbukott, köztük olyanok, akik köztudomásúan jól beszélnek románul.

A bukások szankciójaképpen a miniszterium azt közölte velünk, hogy akik megbuktak, csak 1934—35 tanév végéig taníthatnak és pedig csupán az I. és II. osztályokban.

A nyilvánvalóan téves törvényértelmezésen alapuló rendeletet, amely felekezeti oktatásunkra megsemmisítő csapást jelentett, a magunk részéről kontenciós keresettel támadtuk meg, egyetértésben a többi felekezeti főhatóságokkal; utasítottuk a tanítókat is, hogy egyéni érdekeik biztosítása végett ugyanezt tegyék. Együttal azonban megragadtunk minden lehetőséget arra,

hogy a miniszteriumot meggyőzzük a súlyos tévedésről, amelyet egyes szervei elkövettek azáltal, hogy nem tettek különbséget az állami kisebbségi és a Mot. hatálya alatt álló kisebbségi tanszemélyzet között.

Ilyen előzmények után jelent meg a miniszterium 53774—1935 sz. rendelete s a tanszemélyzet román nyelvtudására nézve teljesen a törvény álláspontjára helyezkedett. Akik t. i. a törvény szerinti formális követelményeket betöltik, de ezzel szemben az inspekciók alkalmával megállapítják róluk, hogy nem tudnak jól románul, kötelesek lesznek a szünidei hónapokban tanfolyamon részt venni.

Bár ez a rendelet is tartalmaz a törvényen tulmenő intézkedést, mert az 1934-es vizsgálaton meábukott tanerőknek megtiltása, hogy a III. osztálytól fölfelé tanítsanak, a kérdés további kielezését, az előrehaladott iskolai évre tekintettel sem tartottam célszerűnek, s azt a rendelkezést adtam ki, hogy a nemzeti tárgyak tanítását a III. osztálytól fölfelé vagy a meglevő megfelelő tanerők csoportosításával, vagy óraadó tanítókkal igyekezzenek megoldani. Ez a megoldás úgy látszik teljesen sikerült is.

A multbeli intézkedések átlapozása után azonban sajnálatos kell megállapítanom, hogy tanítóink részéről is sok mulasztás történt. Évek óta nem szünt meg hangoztatni az egyházkerületi közgyűlés határozataiban és a főhatóság is körrendeleteiben, hogy a tanítóknak kötelességük felekezetükkel és a felekezeti iskolával szemben a román nyelvet a törvényes követelményeknek megfelelően megtanulni. Kénytelen vagyok megállapítani, hogy még mindig vannak olyanok, akik az előirt vizsgálatot nem tették le, s ezekkel szemben a 32—g—1934 sz. egyházkerületi határozat végrehajtását fogom követelni a következő iskolai évtől kezdődőleg. Hogy ezt a rendelkezést végrehajtani nem lehetett, annak oka éppen a vizsgarendeletek által teremtett zavaros helyzet volt, amely a vizsgát nem tett tanítók javára szolgált, mert a miniszter több esetben megengedte, hogy a f. tanév végéig működjenek.

Újabb intézkedések iskoláink nyilvánossági jogának elvételeire vonatkozólag nem történtek, viszont az elvett nyilvánossági jogot sem sikerült egyik iskolánál sem visszaszerezni. A dob rácspáti iskolát a törvényes formalitások mellőzésével bezárták. Miután a miniszteriumhoz intézett beadványunk eredményt nem ért el, a kir. táblánál közigazgatási keresetet indítottunk.

A hegyközszentimrei elemi iskolánál a tanítóknak egyház-

ellenes magatartásuk miatt bírósági eljárás alá kellett vonni, melynek folyamán az egyházkerületi bíróság felfüggesztésüket rendelte el. A tanítók a felfüggesztésnek ellenszegültek, s bár minden rendelkezésre álló eszközt felhasználtunk, nem sikerült a miniszteriumnál kieszközölni, hogy a karhatalom igénybevételét engedélyezze, enélkül pedig a prefektura a kultusztörvényre hivatkozva megtagadta a karhatalmat. Időközben a tanítókat a legfelsőbb bíróság is hivatalvesztésre ítélte, s ez után újból a miniszteriumhoz fordultunk. Hosszu késedelem után vettük azt az értesítést, hogy a miniszterium döntött a kérdésben, de milyen módon azt megtudnunk nem sikerült, mert az állítólagos rendelet az alantas hatóságokhoz meg nem érkezett. Szükségessé válik tehát, hogy ebben a kérdésben is, a közigazgatási utat elhagyva, az ügyét az ügyészi véleménynek megfelelően bírói útra tereljük.

A hegyközszentimrei iskolánál az elmozdított tanítók áru-lása következtében 46 növendéket csendőri karhatalommal elvettek. Orvoslást mostanáig nem kaptunk. Ez az ügy azonban olyan szoros kapcsolatban van az elmozdított tanítók ügyével, hogy attól függetlenül meg sem oldható.

A tóti iskolánál a II. tantermet a miniszterium anélkül zárta be, hogy a fenntartót az állandó tanács elé idézte volna. Felterjesztéseink és sürgetéseink mostanáig nem vezettek eredményre.

Mindezekből a jelekből, s sok más itt fel nem sorolt jelből azt a következtetést kell levonnom, hogy a miniszterium egyes szervei abszolút világos, törvényszerinti évréléseinket megcáfolni lehetetlen lévén, szabotázssal élnek iskoláinkkal szemben, s kényszerítenek bennünket a kontenciós keresetek útjára. A magam részéről csak nehezen tudtam magamat egy-egy kontenciós kereset beadására elhatározni, de a végső esetekben ezen utat is meg kellett kísérelnem jogos érdekeink védelmére.

Bármily súlyos azonban iskoláink helyzete kedvezőtlen hatósági intézkedések következtében, igazi gyengeségünk mégis csak mimagunkban kereshető. El kell ugyan ismernem a kisebbségi rétegek gazdasági leromlását, de erre tekintettel a ref. tanítók törvényes fizetését e. k. közgyűlésünk is úgy mérsékelte, hogy ez a megfelelő állami kategóriák fizetésének csupán 75—50% körül mozog. El kell ismernem egyes helyi csapások súlyos voltát, s ilyen helyeken szerény lehetőségeinkhez mértén igyekeztem idején és erőteljesen segíteni. Azonban az általános gazdasági

helyzetben beállot javulás, nevezetesen a földművelő osztálynak a konverzió folytán lényegesen megkönnyebbedett helyzete jogossá teszi azon követelésünket az iskolafenntartó egyházközségekkel szemben, hogy a tanítóikat legalább az egyházkerületi minimum erejéig pontosan fizessék. Sajnos, ebben a tekintetbe még ma is elég sok a panasz, s az összes illetékes tényezők, de főként az esperesek és em. ügyészek erélyes állásfoglalására van szükség, hogy a tanítók érdekeit az egyházközségekkel szemben, ahol erre szükség van megvédelmezzék. Különösen fontos volna az, hogy az e. m. ügyészek találják meg a törvényes módot arra, hogy a tanítók számára megítélt fizetésüket az egyházközségek tényleg ki is szolgáltassák. Nem szükséges külön hangsúlyoznom, hogy a tanítás eredménytelenségét sokszor lehet visszavezetni az anyagi gondokra, amikkel a tanító küzd, mikor fáradságos munkájának még redukált ellenértéket sem kapja meg.

Ugyancsak súlyos kritikát hív ki sok helyütt az iskolák felszerelése. Tanszerraktárunknak sikerült az összes iskolákat román könyvtárral és a legszükségesebb szemléltető képekkel és térképekkel ellátni. Azonban magam is meggyőződtem látogatásaim alkalmával, hogy az iskola épületében berendezésében sokszor olyan hiányok vannak, amelyek csekély gondosság mellett elkerülhetők lettek volna és olyan elhanyagoltságot mutatnak, amit bármely közepesen jó tulajdonos is szégyenlenc. Akármilyen szegények vagyunk is, nem engedhejük meg iskoláink külső képének teljes leromlását.

Hiányzik iskoláinknál az egyházi ellenőrzés kellő intenzitása, egyik oka annak, hogy a belső elhanyagolódás sok helyütt annyira lábrakapott. Véleményem szerint az egyházi ellenőrzés célja nem az, hogy mintegy védelembe vegye az egyházközséget és tanítót az állami közegek megállapításaival szemben, hanem hogy szeretettel teljes de minden mulasztást felfedező és előzetesen orvosoló figyelemmel megelőzzön mindenféle kifogást. A futólagos állami látogatásokkal szemben az egyházi látogatások hosszabb ideig tartanak, alaposabban beletekinthetnek az iskola ügyeibe és a tanító munkájába, felfedhetik a hiányok okait. Nem hibák találatása és alkalomkeresés a retorzióra, hanem azok feltárása és orvoslása a cél. Ezért a legnyomatékosabban figyelemztetnem kell az espereseket arra, hogy az erre vonatkozó egyházkerületi határozatokat rendszeresen hajtsák végre.

Egyik megoldatlan problémája felekezeti iskoláinknak a 15. 289 sz. miniszteri rendeletben ill. az ennek alapjául szolgáló

szervezeti törvényben biztosított jogunk a községi 14⁰/₀ hozzájárulásban való részesedésünk. Sem személyes közbenjárás, sem miniszteriumban történt többrendbeli előterjesztés nem vezetett célra mostanáig. A 14⁰/₀-os hozzájárulásban való részesedésünket a 15289—1933 sz. miniszteri rendelet pontosan előírja, s ebben semmiféle olyan intézkedés nincs, amely előírná iskolaszékeink megalakulásának módját. A biharmegyei iskolaszék állította fel azt a követelést, hogy ezeket az iskolaszékeket ugyanazon eljárás szerint kell megalakítani, mint az állami iskolaszékeket. A megbeszélések folyamán kitűnt, hogy az egyházi törvény szerint megalakuló iskolaszékek a megalakulás formalitásaitól eltekintve teljesen azonosan működhetnek az állami iskolaszékekkel. A miniszteri szervezeti törvény előírása szerint a községi hozzájárulást ugyanugy kell kezelni, mint az állami iskolaszékeknél, ami szükségessé teszi, hogy a többi számadásainktól elkülönítve is vezessünk számadást a községi hozzájárulások felhasználásáról. Ezek alapján szükségesnek látszik a 14⁰/₀-os községi hozzájárulás kérdését a miniszteriumnál újra felvetni és intézkedést kérni arra nézve, hogy ezen jogunknak tényleg élvezetében is léphessünk.

Meg kell említenem, hogy számos panasz érkezik hivatalomhoz a tanítók állás el nem foglalása miatt kényes helyzetbe. Miután sem az E. T., sem a szolgálati szabályzat erre nézve szankciókat nem tartalmaz, szükségesnek látom a kérdés tanulmányozását.

Néhány statisztikai adatot sorolok még fel az 1933—34. tanévre vonatkozólag. Iskolafenntartó egyházaink száma 134. Református tanköteleseink száma 24,301 és ezek közül 11,983 azaz 49·31% jár ref. felekezeti iskolába. Más jellegű, magyar tannyelvű elemi iskolába járt 3,477, 14·31%, román tannyelvű elemi iskolába járt 5,817, 23·93%, német tannyelvűbe 32, azaz 0·07%. Másvallású gyermekek közül 411 nyert oktatást ref. iskoláinkban. Abszolváló vizsgát tett ref. iskolából 68, más jellegű iskolából 96. Tanítóink száma 244, ezek közül 129 férfi, 115 nő, azaz a nők arányszáma növekvőben van. A mulasztások összege két hétnél többet tesz ki átlagban, ami, tekintettel az átlagban 3 igazolatlan napra is, elégtelen látogatásra vall.

Nem kell pedagógusnak lenni ahhoz, hogy megértsük a különbséget a 12,000 anyanyelvén tanuló gyermek és annak a 6000-nek helyzete közt, akik román tannyelvű iskolába járnak. El nem tudom képzelni, hogyan akadhatnak iskola fenntartó

egyházközségek, amelyek nem látják be a ref. magyar iskola megbecsülhetetlen előnyét a gyermekek lelkének szabad fejlődésére, nagy kulturhagyományaink szellemében. Sajnosan kell megállapítanom, hogy a beérkező jelentések tanúsága szerint vannak ilyenek is. Ismételten felemelem intő szavamat ezek ellen a közömbösök, sőt iskolarombolók ellen. A gyermeki lélek, a református jövő ellen vét az, aki református iskola ellen vét, megtagadja a krisztusi ige követését, mert nem engedi, hogy a kis gyermekek hozzá a hit és tudás forrásához, a szent anyanyelv egyedül célravezető ösvényén közeledjenek. Nv. 1935 május 28. Sulyok I. sk. püspök.

a) Egyház ker. közgyűléstünk a püspök ur jelentését elemi iskoláink állapotáról tudomásul veszi;

b) Felterjesztéssel fordul a tanfolyamra behívott tanítók érdekében a miniszteriumhoz, kérve, hogy számukra segélyt biztosítson s a tanfolyamot olyan helyen rendezze meg, ahol a magunk részéről is megtehetjük a tőlünk telhetőt érdekükben. Kéri a miniszteriumot, hogy a tanfolyamot decentralizálva, lehetőleg kisebb számú hallgatóval rendezze meg, hogy azokon komoly ellenőrzést lehessen gyakorolni s eredményes munkát végezni.

Kötelezi az összes tanítókat, akiket tanfolyamra behívnak, hogy azon fegyelmi eljárás terhe alatt részt vegyenek.

Kötelezi az egyházközségeket, hogy a tanfolyamra utazó tanítókat fizetési hátralékuk kiszolgáltatásával, előleg nyújtásával s a lehetőséghez képest rendkívüli segéllyel is támogassák. Felhatalmazza az elnökséget, hogy a tanfolyamon résztvevők számára a kulturtaxa alap terhére a rendelkezésre álló összeg erejéig segélyt folyósítson, s annak felhasználásáról a viszonyoknak megfelelően intézkedjék.

c) Köszönetet mond azoknak az egyházközségeknek, ill. belmissziói szervezeteknek, amelyek a Szatmár, Nagykároly, Nagyvárad, Arad és Temesvárra vizsgára behívott tanítók ellátásáról és elszállásolásáról gondoskodtak az 1934 aug.

vizsgálatok alkalmával.

d) Elrendeli, hogy 1935 szept. 1-től kezdődőleg tanító a román nyelvtudásnak a Mot. ban foglaltak szerint való igazolása, az 1934 évi augusztusi vizsgán megbukott tanítók a tanfolyamon való részvétel vagy a felmentés igazolása nélkül meg nem választhatók sem helyettesként meg nem bizhatók. Ugyancsak nem választhatók azok a tanítók, akik diplomájuk kelte után 4 éven keresztül állást nem foglaltak el, vagy akiknek szolgálatában 2 évnél több megszakítás van, kivéve, ha bemutatják a miniszterium 1935-36-ra szóló előzetes autorizációját. Azok ellen a presbiteriumok és iskolaszéki elnökök ellen, akik ezen rendelkezés ellen vétének, az ill. esperesek az eljárást megindítani tartoznak. A pályázati hirdetések a hivatalos lapban csak esperesi számmal ellátva közölhetők, s az esperesek, ha fentti föltételek a pályázatban expressis verbis-ben nem foglaltatnak, azokat jóvá nem hagyhatják.

e) Elrendeli egyházkerületi közgyűlésünk a 32-g-1935 sz. határozat végrehajtását, amelyet az augusztusi vizsga által teremtett zavaros helyzet miatt fel kellett függeszteni.

f) Jóváhagyó tudomásul veszi az iskolai sèrelmek ügyében tett törvényes lépéseket, s az elnökséget felkéri, hogy a jövőben is bírói eljárást vegyen igénybe az elháríthatatlanul szükséges esetekben, ha az ill. egyházközség a költségeket vállalja.

g) Elrendeli, hogy az esperesek a tanítói fizetések kiszolgáltatását szigoruan ellenőrizzék, panaszos esetekben a tanítók érdekében késedelem nélkül, ha kell az egyházmegyei ügyész útján intézkedjenek, az egyházi bíróság által megítélt fizetések kiszolgáltatását az egyházmegyei ügyész útján szorgalmazzák.

Engedélyt arra, hogy a tanító világi bíróság elé forduljon nem adhatnak, mert az összes

törvényes fórumok megállapították az egyházi bíróság illetékességét. De ha a jogerős egyházi bíróság ítéletének végrehajtása saját szerveink által nem sikerült, az esperesek a világi hatóságok útján is tartoznak szorgalmazni az ítélet végrehajtását.

h) Elrendeli, hogy a tanítói fizetésekre vonatkozó egyházkerületi határozatok további intézkedésig érvényben maradnak, azaz a minimális rendes tanítói fizetés, az egyházi törvényben előirt K. 1000.— 5 ízben esedékes K. 200.— korpótlékkal. Egy korona L. 24-gyel számítandó át. Lakás és hozzátartozó kert a fizetésbe be nem számítható.

Természetben adott fizetési tételek értékét az em. közgyűlés állapítja meg évről évre. Ahol az e. m. közgyűlés erre vonatkozólag nem intézkedik, az e. m. elnökség tartozik intézkedni.

Helyettes tanítók fizetését a helyi viszonyoknak megfelelően az esperes állapítja meg. Ez a fizetés lakáson kívül 14,400 leinél kevesebb nem lehet. Természetbeni járandóságok ellenértéke előző pont szerint határozandó meg. Teljes élelmezés havi L. 600-nál magasabbra nem értékelhető.

Helyettes tanítók fizetése, ha az iskolai év folyamán 7 hónapnál tovább működtek, a szünidei két hónapra, ha az isk. év folyamán 5-7 hónapot működtek, 1 szünidei hónapra is kiszolgáltatandó, s a 228-1929 sz. egyházkerületi határozat értelmében ezzel ellentétes megállapodások érvénytelenek.

A tanítói fizetés a hivatalbalépés napjától számítandó a szolgálatból való kilépés napjáig. Az a tanító, aki az iskolai évet szabályzat szerint befejezte, szolgálatból kilépés esetén úgy tekintendő, mint aki aug. 31.-én lépett ki, szolgálati bizonyítványa tehát ebben az értelemben állítandó ki, s fizetése is ezen időpontig jár. A kántortanítók természetesen ezen

időpontig a kántori szolgálatot ellátni tartoznak.

Dijlevélben foglalt koronaértékek, fenti egyházkerületi minimum erejéig, 1. K. = L. 24-es kulcs szerint számítandók át, a közgyűlés további intézkedéséig.

i) Megbizzza az elnökséget, hogy a 14 %-os községi hozzájárulás kérdésének rendezését újból sürgesse a ministeriumnál.

Elrendeli, hogy az iskolaszékek minden iskolafenntartó egyházközségnél az E. T. intézkedései szerint megalakítandók, lehetőleg olyan szülőkből, akiknek iskolába járó gyermekeik vannak.

Felhatalmazza az elnökséget, hogy a 14%-nak az állami hatóságokkal szemben történő elszámolására nézve körrendeletileg léptessen életbe olyan intézkedéseket, amelyek egyrészt nincsenek ellentétben egyházi autonómiánkkal, másrészt kielégítik a miniszterium szervezeti törvényének azon intézkedését, hogy a 14%-os hozzájárulás a közpénzekre előirt módon kezelendők.

Az iskolafenntartó egyházközségek minden esetben felebbezzék meg az e. m. ügyész útján azokat a határozatokat, amelyek a 14%-os segélyben való részesedésüket megtagadják.

27. szám. Püspök ur jelentése középiskoláink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés !

Négy középiskolánk fölött ez év folyamán újból összetornyosultak a nehézségek. A miniszterium a szatmári és nagyváradai leánygimnázium ideiglenes nyilvánossági jogát visszavonta, s olyan súlyos vizsgadíjakat állapított meg, hogy nem tudjuk mit fájlaljunk inkább, az iskoláinkban folyó intenzív munkának lebecsülését, vagy a kisebbségi kulturánkat érő anyagi veszteséget, mert számításaink szerint kb. 450.000 leut tesznek ki a kifizetendő vizsgadíjak, átlagban ca 1000 leu minden iskolánkban tanuló növendék után.

Hogy középiskoláink a nyilvánossági jog megvonására nem szolgáltak rá, arról látogatásaim alkalmával győződtem meg, ame-

lyeket részben személyesen (Nagyvárad leánygimnázium), részben tanügyi előadónak útján telejesítettem.

A félévi magánvizsgálatok eredménye ugyan nem felel meg a végzett munka mennyiségének és minőségének, azonban erről végleges véleményt mondani csak az évvégi vizsgálatok után lehetséges.

Középiskoláinkba ez évben 497 növendék iratkozott be, négyvel több, mint az előző évben, ezek közül 419 református. Emelkedő irányzatot mutat a szatmári fiuliceum és leánygimnázium, csaknem változatlan a nagyvárad leánygimnázium. Katasztrofális csökkenés (22 növendék a tavalyi 34-gyel szemben) a szatmári felső kereskedelmi leányiskolánál. Ott a harmadik osztály növendékhiány miatt meg se volt nyitható, a 22 növendék a három osztályra szétosztva pedig nem felel meg a Mot-ban előirt minimális létszámnak. Emiatt az igazgatóságot az állandó tanügyi tanács elé idézték, s ez azt a határozatot hozta, hogy a jövő iskolai év kezdetéig az iskola pótolja ezt a hiányt. Az igazgató jelentése szerint a beiratkozásra vonatkozólag gyűjtött kötelező nyilatkozatok alapján a jövő iskolai évre a törvényes létszám biztosítottnak látszik.

Sajnálattal kell bejelentenem, hogy a középiskolák költségvetéseit olyan későn terjesztik be, hogy ahhoz az idő előrehaladt volta miatt érdemlegesen hozzászólni nem lehet.

Ugyancsak olyan elkésve érkezett be a 3 szatmári középiskola ügyrendjének tervezete, hogy azt kellően előkészíteni a közgyűlésre nem lehetett.

Oradea — Nagyvárad, 1935. május 28. Sulyok István sk. püspök.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök ur jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Felkéri a Püspök urat, hogy a nyilvánossági jog érdekében és vizsgadíjak mérséklése végett tegye meg a lehető lépéseket a miniszteriumnál.

c) Elrendeli, hogy a középiskolák költségvetése szept. 15.-ig beterjesztendő.

28. szám. Püspök ur jelentése internátusaink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egházkerületi Közgyűlés!

A nagyvárad leányinternátusba 1934 szept. hóban 24

növendék iratkozott be és pedig: 21 gimn. tanuló és 3 tanítónő-képző-intézeti tanuló. Csökkenés előző évhez képest 4.

Évi ellátási díj: 11.500 lei.

Az internátus működését semmi sem zavarta meg.

Az influenza járvány idején minden növendék átesett e betegségen, súlyosabb eset azonban nem fordult elő. Az intézeti orvos rendszeresen látogatta az internátust és betegség esetén azonnal megtette intézkedéseit.

A tanulmányi felügyeletet Ambrus Julia tanárnő és szeptembertől februárig Kovács Erzsébet tanárnőjelölt, februártól kezdve pedig Antal Margit okl. tanárnő látták el.

Az internátusi ellátás úgy a tanulók, mint a szülők teljes megelégedésére történik.

A *szatmári fiuinternátusban* a növendékek létszáma 1934-ben 46; 17-tel több az előző évinél. A múlt tanévben az ünnepmásodnapi perselypénzekből 15 lelkész és tanító-fiu élvezett segítyt 29.500 lei összegben. A f. isk. évben internátusi ingyenes tanuló van 4, féldijas 3, mérsékelt dijas 1 tanuló. A karácsonyi perselypénz terhére segélyezésben részesült 18 lelkész és tanító-fiu 12.600 lei összeggel.

Az internátus gazdasági természetű ügyeit mindkét tanévben Nagy Béla tanár intézte, felügyelő tanárok 1934-ben Jámbor Sándor és Vöröss János voltak, a f. tanévben pedig Kakassy János és Tóth Zoltán.

Az egészségi állapot a múlt évben teljesen kielégítő volt, az idén több influenzás megbetegedés fordult elő, de a járvány továbbterjedését még idejében sikerült megakadályozni s a megbetegedett tanulók is hamarosan talpra állottak. A fegyelmi állapot mindkét évben kielégítő.

A Lorántfy Zsuzsánna jótékony egylet árvaházában 17 növendék volt.

A szalontai internátus alapítóleveleit átvizsgálva megállapítottam, hogy ezen alapok jövedelme fölötti rendelkezést az alapítólevelek az egyházmegyei közgyűlésre ruházzák, szegény tanulók segélyezése céljából.

Nagyvárad, 1935. május 28.

Kiváló tisztelettel:
Sulyok István sk.
püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur je-

lentését internátusaink állapotáról tudomásul veszi.

Kötelezi a szalontai egyházmegyét, hogy minden évben az egyházmegyei közgyűlésből tegyen jelentést az internátusi alap jövedelmének felhasználásáról.

29. szám. Az egyházkerületi közgyűlés tárgyalás alá vevén az egyházkerület 1934. évi zárszámadását figyelemmel a pénzügyi bizottság 1935. évi március 26-án tartott ülésének jegyzőkönyvi határozatára, figyelemmel a kiküldött bizottság 1935. évi május hó 27-én tartott ülésében hozott végleges javaslatot, a zárszámadást és pedig az egyházkerület alapjairól, hivatalos kiadványairól, nyilvántartási számláiról, és a Közigazgatási pénztár bevételeiről és kiadásairól jóváhagyja és a felmentést úgy Varga László számvevőnek valamint a pénztárnoknak a szokásos óvások fenntartása mellett megadja.

Egyben tekintettel azon megdöbbentő hátralektra amely az egyes egyházközségek részéről még mindig mutatkozik, az egyházkerület közgyűlése kimondja, hogy ott ahol a lelkész vagy a presbiterium részéről hanyagság vagy roszindulat esetleg nemtörődömség látszik fennforogni az elnökség indítsa meg az egyházi törvények vonatkozó rendelkezései alapján szükség esetén a fegyelmi vizsgálatot is. Végül a pénzügyi bizottság 1935. évi május hó 27-iki ülésének jegyzőkönyvi javaslata alapján elhatározza a pénztári és számvevői hivatal átszervezését és felhívja a „Pénztárkezelési szabályzatot“ melynek keretében a számvevői hivatal átszervezése is megoldandó, s amennyiben azt a pénzügyi bizottság elfogadja és a szükséges anyagi fedezetről is gondoskodni képes felhatalmazza a pénzügyi bizottságot, hogy azt ideiglenesen életbe is léptethesse.

30. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület közgyűlése tárgyalás alá vevén az egyházkerület

1935. évi költségelőirányzatát, melyet az egyházkerületi pénzügyi bizottság f. évi május 27-én tartott ülésében megtárgyalván, elfogadásra ajánlott

azt úgy általánosságban mint részleteiben elfogadja és a szükségleti főösszeget 759,280 leiben, a fedezeti főösszeget 801,400 leiben, a költségvetési felesleget 42.120 leiben megállapítván utasítsa az elnökséget, hogy a költségvetés végrehajtásáról gondoskodják. Egyben felhatalmazza az elnökséget, hogy mindaddig mig az 1936. évi költségvetés megszavaztatik, a jövő 1936 évben is a jelen költségvetés alapján eszközölhessen kiadásokat és fogadhasson el bevételeket.

31. szám. Az egyházkerületi közgyűlés tekintettel arra, hogy az erdélyi egyházkerület 1987—1935. számú átiratával közölt azon igazgatótanácsi határozat, mely szerint Tökés Ernő illetménye évente 171,800 leit tesz ki, még sok tekintetben tisztázásra szorul

az iratokat azzal adja vissza az elnökségnek, hogy az ügy teljes tisztázása és az egyházkerület érdekeinek megvédése céljából tegye meg a szükségesnek vélt intézkedéseket. Míról az elnökség megfelelő intézkedés céljából értesítettik.

32. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság 1935 évi március 26-án tartott ülésén felvett jegyzőkönyv 7. pontjában foglalt azon intézkedést, mely szerint az egyházkerület fenti számú határozata alapján beadott kérvények alapján dr. Harcsár Géza ügyész javaslatára a határozatban felsorolt egyházközségeknek ugyancsak a határozatban felsorolt és kitéüntetett hátralékos járulékaikra és taxáikra amennyiben azok 1933 december 31-ig bezárólag váltak esedékessé, a határozatban megemlített leszállítást engedélyezte,

jóváhagyólag tudomásul veszi és a további intézkedések megtételére az elnökséget felhatalmazza. Ugyancsak jóváhagyólag tudomásul veszi az utólagosan kérelmező egyházközségek

hasonló tárgyú kérelme tárgyában a pénzügyi bizottság 1935 május hó 27-én tartott ülésében foglalt jegyzőkönyvi határozatát is, melynek értelmében a mai napig még beérkezett kérelmek esperesi és ügyészi vélemény alapján elintézhettek lesznek.

Végül azonban az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy ezzel a kedvezmények ügyét lezártnak tekinti és semminemű — a jövőben beérkező ily természetű kérvénynek hely nem adható.

33. szám. A Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámintézet Végrehajtó Bizottsága beterjeszti a nyugdíjintézet 1934. évi zárszámadását. (Lásd a mellékletet). Jelenti a bizottság, hogy a számadást kiküldött tagjai napokon keresztül tüzetes vizsgálat alá vették és azt minden részében okmányokkal igazoltan, rendben találták.

Közgyűlésünk a Végrehajtó Bizottság jelentéséből megnyugvással veszi tudomásul, hogy a nyugdíjintézet vagyonának bonitása általában kielégítő; a betétek 88 90% teljes értékű, s csak 11.1%-ra nézve valószínű az 50%-os veszteség; a kölcsöntőkék is mind teljes bonitásuak; ennek következtében a nyugdíjintézet 1934 évi számadását jóváhagyja, megerősíti és a számadó pénztársosnak a felmentést, szokásos fenntartásokkal megadja.

2.) Tudomásul veszi, hogy a kötelezett tagok 1932 évi elmaradt kongruája után is befolyt a hátralékos tagsági díj, s a nyilvántartott hátralékos összeg elmaradt részét törli

3) Utasítja a fenntartói járulékokkal hátralékos egyházközségeket, valamint a tagdíjaikkal hátralékos jogosított tagokat, hogy hátralékaikat haladéktalanul befizessék, az esperek a késédelmes egyházközségekkel szemben, a törvény szigorával járjanak el, amennyiben az egyházközségek és fenntartó testületek a hátralékos fenntartói járulékokat 1935 augusz-

tus 1-ig be nem fizetnék, ezt az összeget az érdekelt tag 1935 augusztus 31-ig kamataival együtt befizetni köteles, miért is a hátralékos fenntartói díjak 1935 szept. 1 után a kötelezett tagok államsegélyéből levonandók, a jogosított tagon pedig — ha egyh. ker. segélyben nem részesül, s így segélyéből levonás nem történhetik, — nem fizetés esetén perrel is behajtandó.

4) A nagypénteki perselypénzek csekély voltára tekintettel felhívja az espereseket, hogy azokkal az egyházközségekkel szemben, amelyek a nagypénteki perselypénzeket nagypéntek után 30 nap elteltével, még esperesi felszólításra sem küldik be, az E.T.I. tc. 165. §-ának f. pontját alkalmazzák mindannyiszor, valahányszor az esperesi hivatal intézkedése eredménytelen maradna; az esperesi hivatalok ezen eljárásuk eredményéről, a nagypénteki perselypénz be nem küldő egyházközségek névsorának melléklésével, minden év július 1-ig jelentést tegyenek a püspöki hivatalnak.

34. szám. A Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámin-tézet 1935. évi költségvetési előirányzatát a végrehajtó bizottság javaslatára az egyh. ker. közgyűlés a következőképpen állapítja meg:

Remélhető bevételek:

1.) *Kintlevőségekből:*

a) köt. tagok 1934 dec. havi kongrua után ...	33,195	
b) " " belépési járuléka 1935 évfolyamán	121,320	
c) " " " " hátralékos kam.	3,137	
d) hátralékos fenntartói járulék	55,700	
e) " " " kamata ..	1,574	
f) hátralékos kölcsön kamatok	111,134	
g) jogosított tagok tagdíj hátraléka	10,970	337,030

2.) *Különböző kamatokból:*

a) Betétkamát 3% 2767164 lei kam. betét után	83,013
b) 1% kamát 190,000 lei konv. kölcsön után ..	1,926
c) 9 $\frac{1}{2}$ % kam. 194,800 lei bekeb. magánkölc. u.	18,764
d) 8 $\frac{1}{2}$ % kam. 150,000 lei egy. bekeb. kölcsön u.	12,927

e) 8% kamat 1.603,650 lei egyh. kölcsön után	110,070	
f) 9 ¹ / ₂ % lelk. á.l. segélyre adott 46,590 lei után	4,878	
g) 5% kam. 158,785 lei lelk. kezesek melletti k. u.	8,050	239,628

3) *Ingatlan bérjövedelemből:* 97,000

4. *Fenntartói járulékokból!*

a) 210 köt. tag à 500 lei.. .. .	105 000	
b) 12 jog. tag à 500 lei	6,000	
c) 8 jog. tag à 250 lei	2,000	113,000

5. *Tagsági díjakból:*

a) kötelezett tagoktól 10% jan.—dec.	722,500	
b) jogosított tagoktól.. .. .	34,698	757,198

6. *Perselypénzekből:* 5,000

7. *Visszatérítésekből:*

a) régi kötelezett tagoktól	199,060	
b) régi jogosított tagoktól	17,668	
c) 2 új kötelezett tagtól.. .. .	10,096	
d) 2 új jogosított tagtól.. .. .	10,096	236,920

Remélhető bevételi főösszeg 1.785,776

Előrelátható kiadások:

1.) *Nyugdíjak kötelezett tagok részére:*

a) 8 régi ny. lelk. 100%-os à 36,000 1935 évre	288,000	
b) 1 " " " 60 " " 21,600 " "	21,600	
c) 1 " " " 100 " " 18,000 " "	18,000	
d) 1 új " " 100 " " 36,000 " ápr.-dec.	27,000	
e) 2 " " " 100 " " 36,000 " évre	72,000	426,600

2.) *Régi özvegyek és árvák részére:*

a) 26 özv. à 18,000 1935 évre	468,000	
b) 1 " " 18,000 1934 nov. 1-től	21,000	
c) 1 " " 18,000 1935 február 1-től.. .. .	16,500	
d) 1 árva 18,000 1935 évre	18,000	
e) 2 új özvegy à 18,000 1935-re (2250 Makkainé)	38,250	561,750

3.) *Nyugdíjak jogosított tagok részére:*

a) 1 régi 100%-os à 36,000 1935 évre	36,000	
b) 2 " özv. 100%-os à 18,000 "	36,000	
c) 1 özvegy 50 " " 9,000 " "	9,000	81,000

4.) *Árvasegélyesek:*

a) 18 régi kötelezett árva à 1000 1935 évre..	18,000	
b) 3 új " " " à 1000 " "	3,000	21,000

5.) <i>Helyettes, ill. s.-lelkészi hozzájárulás:</i>		
a) 9 régi he'yettesítésért à 12,000 1935 évre..	108,000	
b) 2 új " " 12,000 " " ..	24,000	132,000
6.) <i>Temetkezési segély 5 elhalálozás után</i>	5000	25,000
7.) <i>Ingatlan közterheire</i>		43,000
8.) <i>Tőke kamat adóra</i>		10,000
9.) <i>Nyomtatvány költségekre.. .. .</i>		6,000
10.) <i>Tőke kezelésért.. .. .</i>		50,000
Előrelátható kiadási főösszeg		1.356,350
Várható tőke emelkedés		429,426
		1.785,776

35. szám. A nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámin-tézet V. B.-a jelenti, hogy a 61/1934 számú közgyűlési határozatban foglalt megbízatásának nem tudott eleget tenni a tanítói és tanári nyelvvizsgák által teremtett helyzet következtében és kéri az alapszabály átdolgozásának alkalmasabb időre halasztását. E tárgyban felterjesztéssel él a bánsági és nagybányai egyházmegye is.

Közgyűlésünk a végrehajtó bizottság kérésére hozzájárul, hogy az alapszabály átdolgozása alkalmasabb időre halasztassék. Ezzel a bánsági és nagybányai egyházmegye felterjesztését elintézettnek tekinti.

36. szám. A Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámin-tézet Végrehajtó Bizottságának javaslatára

közgyűlésünk Kölcsönkihelyezési szabályzat 7. §-át módosító 65—1934. számú határozatával elfogadott intézkedést csak e § kiegészítésének tekinti és a 7-ik § eredeti rendelkezéseit, úgy amint azokat a 44—1930. számú egyházkerületi határozat körülírta, tovább is fenntartja.

37. szám. A Nyugdíj- és Özvegy- Árva-Gyámin-tézet Végrehajtó Bizottságának javaslatára

Közgyűlésünk elrendeli, hogy a Nyugdíjintézetből az alapszabály szerint megengedett esetekben kiváló tagok járulékaiból jövőre csak 60% fizetessék vissza, illetőleg utaltassék át

az erdélyi egyházkerület nyugdíjpénztárába, ennek következtében az Alapszabály 27§-át a következőképpen módosítja:

„Azok a tagok, akik a királyhágómelléki református egyházkerületből az erdélyi református egyházkerület kötelékébe lépnek át, a Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámintézet javára teljesített befizetéseiknek 60%-át kamat nélkül visszakérhetik stb.

Ha a tanítók az országos Tanítói Nyugdíjintézetnek az állam által felállítása esetén annak kötelezett tagjai kell, hogy legyenek, a Nyugdíj és Özvegy Árvagyámintézet javára teljesített befizetéseiknek 60%-át kamat nélkül visszakérhetik“.

38. szám. A Közalapi Bizottság jelentése, hogy az egyházkerületi számvevő 1935 február 28-án megvizsgálta a bánági, bihari, érmelléki, nagybányai, nagyszalontai, március 18-án pedig a nagykárolyi egyházmegye közalapi számadását, amely számadásokat a bizottság felülvizsgálás alá vétén azoknak bevételi és kiadási tételeit az okmányokkal mindenben megegyezőknek találta és az egyházmegyék 1934 évi közalapi számadását jóváhagyta.

A közalap 1934 évi bevétele:

Tőke állag 1933 december 31-én — — — —	Lei 191.644
Befizetés kivetés címen — — — —	„ 82.440
„ késedelmi kamat címen — — — —	„ 459
„ reformációi perselypénz címen — — — —	„ 4.879
Betét kamat — — — — — —	„ 4.864
	<hr/>
összes bevételei	Lei 284.286

Kiadás:

Missziói segélyekre — — — — —	Lei 84.670
Tőke egyenleg 1934 dec. 31-én	Lei 199.616

Közgyűlésünk a közalapi bizottság jelentését tudomásul veszi és utasítja az egyházmegyéket, hogy közalapi számadásukat minden év február 15-ig multhatatlanul beküldjék s a

közalap évi számadásába a pénzkezelő csak azokat a bevételeket vegye fel, amelyek az esztendő december 31-ik napjáig a pénztárba befolytak, s amiket az egyházkerületi pénztárnál elszámoltak.

Felhívja az egyházmegyéket, hogy a közalapi járulékok maradék nélkül való beszedését becsületbeli dolognak tekintsék, különben Isten és emberek előtt őket terheli a felelősség az olyan fontos szórványmissziói munka romlásáért.

Megütközéssel értesül arról, hogy különösen nagy a hátralék a bihari (21,749), a nagybányai (16,806) és a nagykárolyi egyházmegyékben és elrendeli, hogy: Bihar (1696), Fugyi (466), Hegyközpályi (558), Hegyközüjlak (2635), Hegyközsárdobágy (1995), Kísszántó (702), Mezőtelegd (4990), Nagykakucs (109), Nyüved (1572), Paptamási (1471), Pósalaka (204), Pusztajlak (1282), Siter (3036), Adorján (281), Szatmárgörbed (307), Dabolc (1397), Felsőbánya (136), Hosszmező (438), Józsefháza (1146), Kakszentmárton (1791), Kőszegremete (1895), Lázári (292), Máramarossziget (566), Mikola (1500), Nagybocksó (66), Patóháza (688), Szatmárpálfalva (84), Pusztadaróc (559), Sándorhomok (276), Sárköz (499), Sárközujlak (61), Szamosdara (320), Dobrácsapáti (138), Szatmárudvari (1016), Berend (298), Szinerváralja (515), Csomaköz (364), Iriny (472), egyházközségek ellen, miután a múlt évben egy bani közalapi járulékot sem fizettek be, az egyházmegyei elnökség a vizsgálatot indítsa meg.

Elrendeli, hogy ott ahol az egyházközség, vagy a lelkész missziói segélyben részesül a közalapi hátralék a segélyből teljes egészében levonassék; így járjon el a nagybányai egyházmegye is ott, ahol az egyházmegye címén előirányzott missziói segélyből az egyházközséget, vagy a lelkészt segélyezi.

Felhívja az espereseket, hogy az egyházlátogatások alkalmával vizsgálják, vagy vizsgál-tassák meg, vajjon meghirdetik-e a lelkészek a reformáció vasárnapján a közalapra adakozást, s amennyiben valamelyik gyülekezet november 15-ig (147-1926) be nem küldené a reformációi perselypénzt, a mulasztókat haladéktalanul hívják fel, hogy azt postafordultával beszolgáltassák, azokkal az egyházközségekkel szemben, amelyek az esperesi sürgetésre sem küldik be a perselypénzt, mindannyiszor ahányszor az esperesi intézkedés eredménytelen marad, az E.T.I. t.-c. 165 §-ának f. pontja szerint járjanak el, s ezen eljárásukról a perselypénzt nem küldő egyházközségek névsorának beterjesztésével a püspöki hivatalnak jelentést tegyenek.

Közgyűlésünk 19-1933 számú határozatára nyomatékosan felhívja az egyházközségek és egyházmegyék figyelmét, s elvárja, hogy a Gusztáv Adolf egyesület javára perselypénzt küldjenek, annyival is inkább, mert a Gusztáv Adolf egyesület külföldön tanuló theológus fiaink részére már eddig is nyújtott segílyt és további segílyeket csak akkor remélhetünk, ha az egyesület részére perselypénzt küldünk.

39. szám. A Közalapi Bizottság jelenti, hogy az 1935 évi közalapi előírás a következőkben állapította meg:

Egyházmegye	Hátralék	Tulfizet.	Kés. %	Előírás 1935-re	Összeg
Bánsági	376	200	20	7,357	7,553
Bihari	21,749		1,089	17,638	40,476
Érmelléki				15,157	15,157
Nagybányai	16,806		859	16,010	33,675
Nagykárolyi	7,884		396	5,990	14,270
Nagyszalontai	1,050		49	18,177	19,276
	47,865	200	2,413	80,329	130,407

Közgyűlésünk a kivetést tudomásul veszi és a közalapi járulékok befizetésének határidejét

szeptember 1-ében állapítja meg azzal hogy amennyiben az egyházközségek szeptember 1-re a közalapi járulékokat be nem szolgáltatják, azok behajtásáról az esperesi hivatalok szeptember 15-ig intézkedjenek, s eljárásukról a mulasztók névsorának felterjesztésével a püspöki hivatalt értesítsék.

40. szám. A Közalapi Bizottság előterjesztésére a közalap 1935 évi költségvetése a következőképpen állapittatik meg:

B e v é t e l:

Egyházmegyék járuléka	—	—	—	—	—	130,407
Tőke kamat	—	—	—	—	—	4,000
Perselypénz	—	—	—	—	—	6,000
						<hr/> 140,407

S z ü k s é g l e t:

Tőkésítésre, ill. tőkevisszatérítésre — 53,407

S e g é l y e k:

Valkány egyháznak	—	—	12,000
Karánsebes, lelkésznek	—	—	10,000
Bégamonostor	—	—	8,000
Nagylak lelkésznek	—	5,000	10,000
" egyháznak	—	5,000	10,000
Dernatataros, p. ujlaki lelk.	—	—	3,000
Nagyvárad-ősi missziói kör	—	—	6,000
Rév, lelkésznek	—	—	1,000
Váradless, lelkésznek	—	—	3,000
Érábrány	—	—	2,000
Nagybányai missziói körök			
esperes utján	—	—	6,000
Nagybocskó, egyháznak	—	—	3,000
Nagytarna, lelkésznek	—	—	4,000
Magyarcséke	—	—	6,000
Szinte, kisjenői lelkésznek	—	—	2,000
Borosjenő, lelkésznek	—	—	5,000
Tenkeszélak, tan. lév.-nak	—	—	6,000
			<hr/> 87,000

140,407 140,407

Az egyházkerületi közgyűlés elrendeli, hogy

a nagybányai egyházmegye a missziói körzetek segélyezésére adott összegről a püspöki hivatalnak negyedévenként számoljon el s mutassa ki, hogy mely egyházközségeket részesített segélyben szórványaik gondozásáért.

Elrendeli továbbá, hogy az egyházmegyék közalapi számadásaikkal együtt szórványmissziói jelentéseket is terjesszék fel a püspöki hivatalba, hogy a bizottságnak módjában álljon azokat megismerni, azok ösmeret alapján határozni.

41. szám. Az egyházmegyék felterjesztik a másvaliású lakosok nagy tömegeiben elszórtan élő református testvéreinkért még a mai nehéz időkben is áldozatos erőfeszítéssel végzett munkáról szóló jelentéseiket.

A bánási egyházmegye.

1.) Bunyaszekszárdi kör. Gondozója Tőkés Gyula lévita-lelkész. E körhöz az anyaegyházon kívül (202 lélek) Vásáros fiókegyház 286 lélekkal, Missziói munkáját főként a 38 km-re eső vásárosi fiókegyházban végezte, ahol havonként egyszer valamint nagy ünnepeken istentiszteletet tartott, hat alkalommal urvacsorát osztott, rendszeres vallástanítást végzett, konfirmált 10 növendéket, keresztelt 3, temetett 2, házassá kötést megáldott 2 ízben. Ezenkívül iratterjesztést végzett és több családot meglátogatott. Költségei fedezésére az egyházközséggel kötött megállapodás alapján évi 4 000 leit kapott. A marosi járás községei közül meglátogatta Batta, Vörösmart, Bulcs, Bikis és Kápolnás községeket, ahol temetett, keresztelt, esketett és konfirmált. A szórványokban lakó hivek összeköttetést tartanak fenn az anyaegyházzal és istentiszteletre oda bejárnak.

2.) Valkányi kör. Gondozója Kuhn Zoltán valkányi lév. lelkész. Működési köre kiterjed főként Nagyszentmiklós, Perjámos, Porgányos, Nagyösz, Béba, Sándorháza, Csanád, Obessenyő és Zsombolya községekre. Ezekben a helyeken istentiszteletet végzett, urvacsorát osztott, keresztelt, temetett, esketett és hitoktatást végzett. Missziói segé'ye 12.000 lei.

3.) Nagylaki kör. Gondozója Hegyi Károly lelkész. Körébe tartozik a pécskai fiókegyház. Missziói utjai alkalmával istentiszteletet tartott 16 ízben. Urvacsorát osztott 106 léleknek, hitok-

talást végzett 7 ízben, meglátogatott 54 családot 1 keresztelest, 1 esketést, 4 temetést végzett, vallásos iratokat terjesztett, 5 ízben presbiteri, 1 ízben egyházközségi közgyűlést tartott. Missziói segélye nem fedezi a költségeket, lelkész terhén 1.335 lei maradt. Missziói segélye 5.000 lei.

4.) Lippai kör. Gondozója Elekes Gyula lelkész. Kiterjed a lippai járás községeire, valamint több aradmegyei, marosmenti községre. Fő pontja Soborsin 57 lélekkel istentiszteletet tartott 14 ízben, urvacsorát osztott 3 alkalommal, hitoktatást végzett, családokat látogatott. Panaszodik a szórványban élő hivek hitbeli gyöngesége miatt.

5.) Resicai kör. Gondozója Keresztes József lelkész. Legfontosabb pontja Boksánbánya fiókegyház, ahol minden hónapban istentiszteletet tartott, nagy ünnepeken urvacsorát is osztott, 1 keresztelest, 1 temetést, 2 esketést végzett, rendszeres hitoktatást végzett, konfirmált 3 növendéket, családokat látogatott, a Református Jövőt terjesztette. A szórványok közül Kölnik és Domány községeket látogatta meg, ahol hitoktatást végzett, keresztelt, családokat látogatott és a Református Jövőt terjesztette.

6.) Végvári kör. Gondozója Orth Imre lelkész. Legfontosabb pontja Buziás, ahol a három nagy ünnepen tartott istentiszteletet, urvacsoraosztással együtt. 2 ízben temetett, 1 ízben keresztelt, a Református Jövőt terjesztette.

7.) Szigetfalui kör. Gondozója Elekes Gyula lelkész. Legfontosabb pontja Gátalja, fiókegyház, ahol minden második vasárnap istentiszteletet végzett, 6 ízben urvacsorát osztott. Rendszeres hitoktatást végzett, keresztelt 4, temetett 3 ízben.

8.) Temesvári kör. Gondozója Szabolcska László dr. esperes-lelkész. Működési köre kiterjed a központi, rékási és vingai járásokra. A missziói munkát a segédlelkésszel együtt végzi. Ujkisodán minden hónap első vasárnapján istentiszteletet tartott, nagy ünnepeken urvacsoraosztással együtt. Ujkisodán ezenkívül rendszeres hitoktatás és vasárnapi iskolai oktatás volt, ugyancsak Rónácon is. A krizsán és Kardostelepi fiókegyházban szintén tartott havonta egyszer istentiszteletet. A missziói körben kereszteltetett 12 gyermek, esketés 1, temetés 4 ízben volt.

9.) Ujmosnicai kör. Gondozója Bokor Sándor lelkész. Vöröscsárda telepen 25 alkalommal istentiszteletet tartott, 5 esetben urvacsorát osztott, 2 temetést, 1 keresztelest és 1 esketést végzett, rendszeres hitoktatást is végzett. Medvesen 1 esetben temetett.

10.) Karánsebes körzetébe tartozik Orsova, jelentést nem adott, missziói segélye 10.000 lei.

11.) Bégamonostor körzetébe tartozik Kisszécsény, Facsád, jelentést nem adott, missziói segélye 8.000 lei.

12.) Igazfalva, Szapáryfalva, Szemlak, Csávos, Ujszentes, Krassófüzes, Klopódia és Lugos missziói szórványmunkát csak annyiban végeztek, amennyiben lelkészi szolgálatra kérettek fel, amit minden esetben készséggel vállaltak.

Az egyházmegye 23/1935 sz. határozatával kéri, hogy az ujkisodai frateliai anyaegyházhoz a következő szórványok osztassanak be: Detta, Gyirok, Ókisoda, Szabadfalu, Ujszabadfalu, Ság, Parác és Somappfeld.

II. Bihari egyházmegye.

1) II. Károlyrévi missziói kör. Körlelkész Kulcsár Andor lelkész. Működési köre kiterjed: Gálosháza, Szászfalva, Rikod, Doborcsány, Bertény, Vársonkolyos, Erdődámos, Csranóháza, Remetelőrév, Nagybáród, Kisbáród, Báródbeznye, Barátka, Bánlaka, Körösfeketető, Királyhágó és Köröstopa szórványokra, melyek a központtól 3-32 km. távolságra fekszenek. Körlelkész a szórványokban 12 alkalommal jelent meg, mikor is kétszer istentiszteletet tartott, ugyanakkor urvacsorát osztott, egyszer betegnek vitt urvacsorát, egy párt esketett, 1 gyermeket a szórványban, 2 gyermeket a központban keresztelt, 2 alkalommal temetett. 27 családot meglátogatott, 18 drb. vallásos füzetet kiosztott. Kitérés, áttérés nem történt. Kiszállásainak költsége 988 lei, melyet a kerülettől kapott 1000 lei missziói segély fedezett.

2.) Váradlessi missziói kör. Körlelkész Hodor István váradlessi lelkész, kinek működési köre kiterjed: a központon kívül Pósa, Sályi, Inánd, Gyapju, Cséffa, Nagyürögd, Kisürögd, Széke'ytelek, Szentmiklós, Apáti, Rajt, Bikács és Nyárszeg szórványokra, melyek a központtól 4—20 km. távolságra fekszenek. Körlelkész a szórványokban 26 alkalommal jelent meg, mikor is 6 ízben istentiszteletet tartott, ugyanakkor háromszor urvacsorát osztott, 3 halottat temetett, 3 gyermeket keresztelt, 16 esetben 27 tan köteles gyermeket vallás és énekekre tanított, körzete valamennyi családját meglátogatta. Szórványban lakó ref. hivek száma 180 kik között 16 vallásos iratot osztott ki. Kiszállása költségeiként elszámol 3.000 leit, mit a kerülettől kapott ugyanannyi segélye fedezett.

3.) Tataros dernai misziói kör. Körlelkész az 1934 év I. II.

és III. negyedében Kádár Miklós pusztajlaki lelkész, aki ez idő alatt istentiszteletet tartott hétszer és pedig 5-ször Kövesegyházán, 2-szer a tatarosi gyárban. Urvacsorát osztott háromszor Kövesegyházán, Átlagosan 40-50-en éltek az urvacsorával. Keresztelt háromszor. Kövesegyházán, Bogdánzóvárhegyen és Tataros községben. Konfirmált 4 gyermeket, közülök kettő a tatarosi gyárból, 2 Kövesegyházáról. Esketés nem fordult elő. Temetett 3-at. Egyet Váraszó tanyáról, kettőt Horovitz községből. Istentiszteletek tartása után mindig tanított éneket, imádságot, hittant, s beszélgetés formájában egyháztörténetünket is ismertette, családokat látogatott. Kiszállási költségei 2.200 leit tettek ki, amelyből fedezetet nyert 2.000 lei, mint egyházkerületi misziói segély. 1934 október 28-tól Facsar Gyula pusztajlaki lelkész szolgált a körzetben. Működési köre kiterjed a központon kívül: Tataros, Derna, Kistótfalu, Nagytótfalu, Hagymádfalva Bogdánzóvárhegy, Varszótanya, Sástelek, Kövesegyháza szórványokra, melyek a központtól 18-26 km. távolságra fekszenek. Szórványban 4 alkalommal jelent meg, mikor is kétszer istentiszteletet tartott, ugyanakkor urvacsorát osztott, 1 izben betegnek vitt urvacsorát, 1 alkalommal esketett. Kiszállásai alkalmával családokat látogatott, 1 bibliát, 1 énekeskönyvet, 15 drb. Árvaházi képes naptárt eladott s traktátus füzeteket osztogatott. Kövesegyházán 4690. lei értékű harangot vettek s imaházépítés előmunkálatait megkezdték. Hívek száma: 168 Misziói segélye 4.000. lei.

A bihari egyházmegye 21-1935 sz. határozatával kéri, hogy a szórványok intenzivebb gondozása céljából az elszórtságban lakó reformátusok között megfelelő számú Ref. Árvaházi Képes Naptár és Református jövő osztassék ki.

III. Érmelléki egyházmegye.

Érábrányi kör. 1933 évi adatok. 7 község határában 381 ref^s lélek él. 36-szor tartatott istentisztelet a Lüki hegyen egy istenfélő szeretett atyánkfia Kovács Imre házában. Keresztelés volt 14, esketés 4, temetés 3 esetben, urvacsoraosztás, betegnek 2 esetben. Tanítva volt 2 iskolában 37 gyermek, kik heti 4 órán át részesültek vallás és énekoktatásban. Perselypénz volt 250 lei, Uti távolság Lüki 7 km., Kohány 2 km. fuvardij: 3200,apidij, 3200, összesen 6.400 lei. 1934 évi adatok. Lélekszám 381. 28 istentisztelet tartatott a Lüki hegyen. Keresztelés 16, esketés 4, temetés 14, urvacsoraosztás 2 esetben, konfirmáltatott 14 növendék. Román állami iskolába járt Lükiben 16, B.kohányban 22

összesen 38 gyermek, kik heti 4 órában tanítottak vallás és énekekre Perselypénz s adományok 350 lei. Úti távolság Lüki 8, B.-kohány 2 km. Fuvardij 3 200, napidij 3.200 összesen 6.400 L. Missziói segélye 2.000 lei.

IV. Nagybányai egyházmegye.

1.) Avasujvárosi missziói kör. Körlelkész Széll György avasujvárosi lelkész-esperes. Működési köre a központon kívül kiterjed: Avasfelsőfalu fiókegyház, Bikszád, Bujánháza, Kányaháza, Komorzán, Lekencze, Mózesfalu, Ráksa, Rózsapalag, Tartolc, Terep, Ujfalu szórványokra. A fiókegyházban 215, a szórványokban 64, összesen 279 a ref. hivek száma. Istentiszteletre hitfeleink a központba: Avasfelsőfaluba járnak. Körlelkész és s -lelkész missziói utjában istentiszteletet tartott 5 alkalommal 268 résztvevővel. Urvacsorát osztott 3 alkalommal 68 egyháztagnak. Tartott presbiteri gyűlést 1 alkalommal, egyházi számadást készített. Iratterjesztési műveket szétosztott 7 drb.-ot. A vallástanitást hetenként egyszer a vámfalui lelkész végezte. A fiókegyház vagyoni adatai: Templomalap évi jövedelme 1.640, tőkepénze 47.449, hivek adománya 3.716, egy évi kivetett egyházi adó 4.000, az évi adóból befolyt 2.560, befizetetlen egyházi adó 9.185 lei. Számadás szerint: bevétel 36.796, kiadás 4.757. Pénztár maradvány 32.039 lei, ingatlan vagyon értéke 26.000 lei, ingó vagyon értéke 79.448, összes vagyon értéke 105,448, beszerzett anyag az imaházhoz 23.853 Összvagyon: 129.341 lei.

2.) Erdőgyaraki missziói kör. Körlelkész Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész. Működési köre kiterjed: Erdőd, Felsőhomoród, Középhomoród, Krasznabéltek, Nagymadarász, Nagyszokond, Oláhgyűrűs, Oláhmedves, Réztelek szórványokra. A leányegyházban 204, a szórványokban 72, összesen 276 a ref. hivek száma. Körlelkész missziói utjában istentiszteletet tartott 12-szer, keresztelt 3, esketett 2, temetett 5, konfirmációt végzett 1, urvacsorát osztott 5 alkalommal. Presbiteri gyűlést tartott ötször, meglátogatott 24 családot és 5 beteget, kiosztott 5 bibliát, 4 énekeskönyvet, 8 vallástant, 14 drb. vallásos olvasmányt 920 lei. értékben, melyből visszatérült 730 lei. Kiszállási költsége 2.120 lei. A leányegyháznak van iskolája, azonban a tanítás a ref. tankötelesek kevés száma miatt szünetel. A leányegyház vagyoni adatai: Templomépitési alap 41.907, a hivek pénz vagy perselyadománya 592, egy évi kivetett egyházi adó 2.820, az évi adóból befolyt összeg 1.080, befizetetlen adóhátralék 1.740. Számadás sze-

rint: Bevétel 15.679. Kiadás 15.376. Pénztári maradvány 303, ingatlan vagyon értéke 100.000, ingó vagyon értéke 2.500 összes vagyon értéke 144.800 lei.

4.) Nagybányai missziói kör. Körlelkész Oláh Sándor nagybányai lelkész. Működési köre kiterjed: Erdőszáda leányegyház, Alsófernezelyi fiókegyház, Alsányfalu, Borpatak, Jarkasaszó, Feketefalu, Felsőfernezely, Laposhidegkut, Lénárdfalu, Oláhtótfalu, Szamosujfalu, Tomány, Tökésbánya és Zazar szórványokra. A szórványokban 173 a ref. hívek száma. Körlelkész missziói útjában istentiszteletet tartott 17 alkalommal, keresztelt 1, esketett 2, urvacsorát osztott 8-szor. Presbiteri gyűlést tartott 3-szor, meglátogatott 20 családot és 1 beteget, kiosztott 4 énekeskönyvet, 60 vallásos olvasmányt, 540 lei értékben, melyből visszatérült 320 lei. Vallástant és egyházi éneket tanított 51 órán az állami elemi iskolában 17 növendéknek. Kiszállási költsége 2.080. Ebből az alsófernezelyi egyház megtérített 1.070 leit, fedezetlen maradt 910 lei. Erdőszádai leányegyházban az iskolateremben tartatott az istentisztelet és urvacsoraosztás. Ugyanott a tanítónő jól sikerült és látogatott vallásos estélyeket rendez. Alsófernezely fiókegyházban az istentisztelet havonként 1 ízben, az imateremben tartatott. A vallástanítást heti 1 órán 27 alkalommal Veress Ferenc nagybányai kántor teljesítette. Borpatakon pedig heti 1 órán 24 alkalommal Kádár Miklós s. lelkész végezte. Kiszállási költségüket az anyaegyház térítette meg, valamint gondoskodott a növendékek vallástani kézikönyvéről és egyeseket ruhával is segítkezett. A leányegyház vagyoni adatai: Tőkepénze 9,924, a hívek adományai 17 878, egy évi kivetett egyházi adó 3.765, az évi adóból befolyt 3 515, befizetetlen adóhátralék 250. Számadás szerint: Bevétel: 33.708. Kiadás 32.946. Pénztármaradvány 762. Ingatlan vagyona értéke 3.000. Ingó vagyon értéke 9.924. Összes vagyon értéke: 12.924 lei. A fiókegyház vagyoni adatai: tőkepénze 7.000, a hívek adományai 6 301, egy évi kivetett egyházi adó 2.350. Az évi adóból befolyt 1.510, befizetetlen adóhátralék 840. Számadás szerint: Bevétel 9.635. Kiadás 8.218. Pénztári maradvány 1.417. Ingatlan vagyon értéke 35.000. Ingó vagyon értéke 8.724. Összes vagyon értéke 43 724 lei. Borpatak. Tőkepénze 3.769. A hívek adománya 224. Ingó vagyona 3.769. Összes vagyon értéke 3.769.

5.) Nagybocksói missziói kör. Körlelkész Takács Lajos nagybocksói lelkész. Működési köre kiterjed az anyaegyházon kívül: Alsóróna, Alsóvisó, Batiza, Borsa, Borsabánya, Dragomérfalva,

Felsőróna, Felsővisó, Glód, Havasmező. Izakonyha, Izasópatak, Izaszacsal, Iod, Kisbocskó, Középvísó, Leordina, Majszin, Oroszkő, Petrova, Rászócska, Rónaszék, Rozális, Ruszkova, Sajó, Sajómező, Szelistye, Szurdok, Tiszakarácsonyfalva, Tiszalonka és Visóvölgy szorványokra. A központtól a legtávolabbi szorvány Borsabánya, 79 km-re fekszik. A központban 27, a szorványokban 143, összesen 170 a ref. hivek száma. Körlelkész missziói útjában istentiszteletet tartott 68, keresztelt 2, esketett 2, temetett 2, konfirmált 1, urvacsorát osztott 14-szer, presbiteri gyűlést tartott 10 esetben, meglátogatott 8 beteget, 48 családot, kiosztott 133 drb. iratterjesztési művet 770 lei értékben, melyből visszatérült 354 lei. Az anyaegyháznak van temploma és lelkészlakása 899 négyszögöl területtel. Vagyoni adatai: Alapítványi jövedelme 124 lei, a hivek adományai 2.554, egy évi kivetett egyházi adó 2.918, az évi adóból befolyt 310, befizetetlen adóhátralék 2.608 lei. Számadás szerint Bevétel: 15.470. Kiadás: 15.387. Pénztári maradvány 83, adósság 11.190. Ingatlan vagyona értéke 108 500. Ingó vagyona értéke 20.304. Összes vagyon értéke 128.804. Missziói segélye 3.000 lei.

6.) Szamoskrassói missziói kör. Körlelkész Várady József szamoskrassói lelkész. Missziói köre kiterjed: Alsóhomoród, Alsóhuta, Barlafalu, Borodlaszút, Felsőhomoród, Ivacsó, Középhomoród, Mogyorós, Pácafalu, Papbikó, Réztelek, Szamosborhid, Szamoslippó, Szelesnyehuta, Szinfaalu és Veresmart szorványokra. A szorványokban 46 a ref. hivek száma. Körlelkész missziói útjában istentiszteletet — a hivek csekély száma miatt — 12-szer tartott, keresztelt 1, konfirmációt végzett 1, urvacsorát osztott 5 alkalommal, meglátogatott 10 beteget és családot. Kiszállásakor vallásos iratokkal ajándékozta meg őket. Kiszállási költsége 2.000 lei.

A nagyarnai missziói kör nem adott jelentést. Missziói segélye 4 000 lei.

A nagybányai egyházmegye a szorványok gondozására külön 6.000 lei missziói segélyt kap, amely összeget az esperesi hivatal oszt szét.

V. Nagykárolyi egyházmegye.

Csomaközön, mely Berétől 10 percnyi járásra van a berei lelkész Ármos Zsigmond minden vasárnap hirdette az ígét. A templomlátogatók száma átlag 8—11 volt, a gyermekekkel együtt. Urvacsorát okt. 15-től dec. 31-ig 2 ízben osztott, az urvacsorázók

száma először 6, másodszer 9 lélek volt. Itt élő 25 ref. család közül 15 család cigány, akiknek lélekszáma 56. A többi 10 ref. család lélekszáma 37. Csomaköz faluban összlélekszám 93. Csomaközön a hivek látogatásán kívül más belmissziói munkát nem végzett, mivel a hivek meghívására Berébe járnak át ifjusági és nőszövetségi összejövetelekre. Csomaköz határában u. n. Ponyváson, mely Bere és Csomaköztől 6 km. távolságra van 4 ref. család él, lélekszámuk 14. A múlt év nov. 16-án meglátogatta őket. Mivel egymástól szétszórta élnek, részükre házi istentiszteletet nem tarthatott, ellenben köztük missziói iratokat osztott szét 10 pl.-ban. A gyermekeket pedig kérte, hogy járjanak a berei iskolába, hogy ott lekonfirmálhassanak. Innen jelenleg 2 gyermek jár a ref. iskolába. E gyermekek berei ismerősöknél vannak elhelyezve. Templomban közülök karácsonykor 2 lélek volt. Csomaköz és Berétől mintegy 4 km. távolságban a fényi erdő alatt u. n. Vada területen él 4 ref. család, kiknek lélekszáma 19. 1934 nov. 6-án és dec. 11-én látogatta meg őket. Köztük dec. 11-én házi istentiszteletet tartott. Ref. Jövőből 9 darabot szétszított. Ezek rendszeresen látogatják a templomot. Majdnem minden vasárnap Berébe járnak istentiszteletre. Innen szintén 2 gyermek jár a berei iskolába. Csomaköz és Berétől mintegy 5 és fél km. távolságban a fényi erdő közepén lakik 1 református család. A családtagok száma 7. E családnak édesapja vadőr. Jómódban élnek, rendszeresen látogatják a templomot. E családot 1934 dec. 11-én látogatta meg. Házi istentiszteletet tartott ott és a Ref. Jövőből 2 példányt hagyott náluk. Csomaköz és Berétől 7 km. távolságban levő Reszege községben lakó 10 ref. családot, kik közül 7 vegyes 1934 dec. 14-én látogatta meg. Minden itt lakó ref. embert felkeresett és ahol érdekesnek látta és szívesen vették, bib'iat is magyarázott, vigyázva arra, hogy a szektáskodó hajlamuk félre ne értsék munkáját. Reszegei 38 lélekből álló reformátusokat 1934 dec. 25-én karácsony első napján d. u. ismét meglátogatta. Őket egy helyre összegyűjtve ígét hirdetett köztük. A szórványokban lakó reformátusok közül az itt lakó reformátusok veszik legszívesebben a lelkipásztor látogatását. Látszik rajtuk, nehéz helyzetükben megértik, hogy kell viselkedniök. Megígérte nekik, hogy minden hónap második vasárnap d. u.-ján meglátogatja őket. Itt 17 drb. traktátust és 4 naptárt osztott szét. Segélyt a múlt évben nem kapott.

VI. Nagyszalontai egyházmegye.

1.) Borosjenői kör. Gondozója Csépi Gergely Borosjenő.

Gondozás alatt állott a régi nagy szórványból Bél fiókegyház, amely 18 km.-re, Bokszeg szórvány, amely 12 km.-re, Apateleki szórvány 4 km.-re, Selénd fiókegyház 16 km.-re, Monyoró szórvány 16 km.-re. Az egész körzet lélekszáma 400. Ebből Selénden van 15, Bélben 63, Apateleken 34, a többi pedig szétszórta a nagy területen. Felügyelő-lelkész a béli fiókegyházban istentiszteletet tartott 12-szer, urvacsorát osztott 6 alkalommal, kétszer betegnek, keresztelt egyszer, temetett egyszer, látogatott hétszer. Bokszeg szórványban istentiszteletet tartott ötször, urvacsorát osztott egyszer, látogatott egy alkalommal. Apateleken istentiszteletet tartott négyszer, keresztelt háromszor, látogatott hatszor. A hivek Borosjenőben vesznek urvacsorát. Selénden istentiszteletet tartott négyszer, urvacsorát osztott négyszer, keresztelt egyszer, Monyoró szórványban 1 ízben tett látogatást. Összegezve: az egész szórványkörzetben istentiszteletet tartott 25-ször, urvacsorát osztott 15-ször, keresztelt 5 ízben, temetett egyszer. Meglátogatott 38 családot. A központ 6000 lei segélyt ad a körzet hiveinek gondozására.

2.) Gyantai kör. Gondozója Boros Ferenc gyantai lelkész. Ő végzi a körben a liturgiai funkciókat, míg a missziói beszo-
gáló Vidits János kisházai elkönyörgő. A körhöz tartozik Kisháza leányegyház, amely 7 km-re és Tenkeszéplak fiókegyház, amely 9 km.-re fekszik a központtól. Kisházán 120 református van, míg Tenkeszéplakon 70. Összlétszám 190. Felügyelő lelkész a szükséges jelentés szerint a három nagy ünnepen kívül Széplakon volt egyszer, egyházi ügyben, kiosztott 25 darab szórvány-missziói iratot, 30 db. Ref. Jövöt. Kisházán és Széplakon az istentiszteletet az elkönyörgő végzi. A gyantai leánybiblikör 934 nyarán Kisházán vallásos délutánt rendezett. A felügyelő lelkész jelentése csupán ezekről számol be. Az elkönyörgő évi 10,000 leit kap a kerülettől. Külön jelentést most nem küldött be a végzett munkáról.

3.) Kisjenői kör. Felügyelő lelkész Nagy Zoltán Kisjenő. Ide tartozik Szinte fiókegyház 18 km. és Kerülős szórvány 13 km. Ezenkívül több politikai község, amelyekben 1-2 református él. Legtöbben vannak Szintén 135, Ligeten 65, Varsándpélen 40. A többi helyeken 15-en. Összes létszám 255. Szintén az 1934 év folyamán megjelent a felügy.-lelkész 11-szer. Istentiszteletet tartott 8-szor, urvacsorát osztott 6-szor. Az urvacsorázók száma itt 85 fi és 65 nő, összesen 150. Presbiteri gyűlés volt 2. Tankötelesek száma 5 fi, 4 leány, összesen 9. Eladott 4

zsolttárt, 2 bibliát, 10 naptárt, míg Ref. Jövő 4 példányban jár. Látogatott ötször. A fiókegyház épületeinek javítására 3000 lei fordított. A gyermekekkel állandóan foglalkozó Soós Jánosné ovonő megélhetését csak a központtól nyert 3000 leiel lehet biztosítani, mert a 6 hold földje nem terem annyit, hogy megélhessen belőle Szapári-ligeten lelkész volt 12-szer, 9-szer istentiszteletet tartott az evangélikus szlovák templomban. Urvacsorát osztott 5-ször. Urvacsorázók száma 27 fi és 103 nő, összesen 130. Gyűlés volt egyszer. Női bibliaköri összejeövetel volt 40-szer, Lelkész megjelent 8-szor, Tagok száma 30. Eladott 5 énekeskönyvet, 4 teljes bibliát, 4 ujszövetséget, 1 db. Keresztyén Tanítást és egy német nyelvű bibliát ajándékba a körnek. A Ref. Jövő 10 példányban jár. Varsánpélbe kiszállt 8 szor, mindannyiszor igehirdetést végzett. Urvacsorát osztott négyszer 62+56 azaz 118 léleknek. Volt 2 gyűlés. Éneket tanított minden alkalommal. Hiterősítő beszélgetéseket folytatott. Eladott 10 naptárt, s a Ref. Jövő 2 példányban jár. Egy bibliát adott a gyülekezetnek és egy imakönyvet. Eladott 4 zsolttárt, egy ujszövetséget, kiosztott 30 vallásos iratot, 30 képet. Összes kiszállásainak száma 31. Istentiszteletet tartott 25-ször. Urvacsora volt 15-ször. Vett 174+224, azaz 388. Közel 150 iratterjesztési terméket osztott szét. Beindította a székkudvari hívek megszervezését is. A kerületi segély csak 2000 lei.

4.) Magyarcsékei kör. Körlelkész Babicsák József Magyarcséke. Hozzá tartozó szórványok: Drágcséke—Dombrova, 15 km., Szombatság—Roboz 12 km., Dobrest 18 km. és Holod—Venter 10 km. Legtöbben vannak Drágcsékén, ahol a lélekszám 50, míg az egész körzetben 107. Az utazási napló bőséges és körültekintéssel elkészített adatai szerint a lelkész az egész körzetben 1934 év folyamán 63 kiszállást végzett, miután a gócpontokon kívül az egész nagy területen felkutatta a református híveket. Rendes istentiszteletet tartott 33 izben, urvacsorát osztott 9-szer, családokat látogatott 9 alkalommal. Beteglátogatása volt 1 izben. Házi istentisztelet volt 14-szer. Mindenütt megtartotta a reformációi istentiszteletet. Volt egy keresztelese és 3 izben konfirmált, 4 növendéket; köztük egy 30 éves nőt is. Drágcsékén és Dobresten a ref. növendékek hitoktatást nyertek. Vallásos iratokat osztott ki. A központtól kapott 6000 lei missziói segély az intenzív missziói munkára alig elég. Ingyenes traktátusokat kér.

Ezután következnek a segélyben nem részesülő körök:

5.) Belényesi kör. Gondozza Jakab Viktor belényesi lel-

kész. Nagyobb lélekszámú szórványa már nincs. Vaskohban lakik pár család, akiket lelkész két izben látogatott meg. Husvétkor istentiszteletet tartott és urvacsorát osztott szét. Az elköltözés és a gyárak leépítésével mind néptelenebb lesz a szórvány. A messze fekvő és hegyek közt levő szórványokat, ha ugyan még vannak, a nagy távolság és anyagi hiány miatt nehéz megközelíteni.

6.) Borossebesi kör Gondoza Dérczy Imre borossebesi lelkész. Óriási körzetén, valamikor 33 községben 74 lelket számolt a jelentés. Most a lelkészi állás megüresedése miatti csonka évről az új lelkész terjesztette be jelentését, aki három olyan szórványt ismert meg, amely lélekszáma miatt különös pásztori gondozás alá veendő: Gurahonc 35, Körösbökény 24, Mennyháza 14 lélekkal. Ezek közül Gurahonc teljesen szervezve is van a tél óta s minden negyedik vasárnap meglátogatja a lelkész az öskeresztyén mintájú, miniatűr gyülekezetet. Felügyelő lelkész a körösbökényi hiveket lelki gondozás végett autobuszon óhajtáná beszállítani időközönként az anyaegyház templomába, mivel ezidő szerint nincs kilátás a szórványban megfelelő imahelyre. Mennyháza szervezés alatt áll, de előbb alapos látogatást igényel. Szét osztott több Harangszót, Ref. Jövőt, eladott 2 zsoltárt. Úgy sejti, hogy Borossebes erős körlelkésziséggé fejleszthető ki idővel, segédlelkésszel és megfelelő világi munkatársakkal.

7.) Csermői kör. Vezeti Bitai Loránd Zoárd csermői lelkész. Körzetébe tartozik Seprős fiókegyház 46 lélekkal, amely szám nagyon változó. A 10 km.-re fekvő fiókegyház látogatásának költségeit a hivek nem térítik meg egészben. Mindamellatt 6 látogatást végzett ott a lelkész. Urvacsorát osztott 2 izben. Vett 10/15 azaz 25-en. Eladott 7 drb. naptárt, 1 ujszövetséget. A Ref. Jövő 1 példányban jár, míg a Harangszó 3 példányban, (ingyenes példányok). Perselypénz volt 180 lei, s így a kiszállási költségek egy része lelkészt terhelte, aki tovább nem vállalhatja ezeket a kiadásokat.

8.) Feketetőti kör. Gondoza Nánássy Dániel feketetőti lelkész. Szórványai Feketegyőrös 6 km. 12 lélekkal, Feketebátor 3 km. 16 lélekkal, Talpas 4 km. 16 lélekkal összesen 44. Feketegyőrösön volt 2 izben és tett 7 látogatást. Feketebátorban 4 izben és 12 látogatást tett, Talpason 8 izben és tett 49 látogatást. Utjaira elkísérték a kántor, továbbá a nőszövetségből is többen. Istentisztelet volt Talpason 4-szer 92 lei perselypénzzel, 44 résztvevővel. Lelkész a szórvány iskolás gyermekeit is fel-

kereste és foglalkozott velük. Temetett 1-szer kiosztott 50 drb. iratot. Az anyaegyház 240 leiel segélyezi a missziói utakat, de maga a lelkész két fuvarral, a nőszövetség egy fuvarral járult hozzá a látogatás költségeihez.

9.) Kisnyégerfalvai kör. Gondozója Saszet Gyöző kisnyégerfalvai levita. A szedresi szórvány lélekszáma is fogy a telepen élt tisztviselők és magyar munkások elbocsátása miatt. Több új családot kapcsolt be a szórványmissziói munkába, akiket a szomszédos román községekben és örházakban fedezett fel. A szedresi áll. iskola helyett most magánháiban próbál a levita istentiszteletet tartani.

10.) Nagyszalontai kör. Gondozója Dohi Árpád szalontai lelkész, aki jelenti, hogy a szalontai egyházhhoz tartozó szórványokban mindössze egy izben végzett Marciházán közelebről meg nem jelölt missziói munkát.

11.) Szentleányfalvai kör. Szakáts Géza ujonnan választott szentleányfalvai lelkész jelenti, hogy az elmúlt évben a volt lelkész betegsége, majd halála miatt missziói munka nem volt. A presbiterium 100 leit irányzott elő a szórványlátogatás költségeinek fedezésére, ami két fuvardijnak felel meg. Pedig Zimándujfaluban és Postakerten 50-70 református várja a gondozást. Lelkész kiüzent Postakertbe, hogy ki akar menni, de visszaüzentek, hogy nincs helyiség, mert Olajosné elköltözött, aki eddig a lakását átadta missziói munka végzésére.

12.) Pankotai kör. Kun Zoltán pankotai lelkész gondozza. Hozzá tartozik Világos fiókegyház, lélekszáma 120. Mig a körülfekvő román községekben 10-20 református él. A fiókegyháznak külön vagyona és ügykezelése van s itt rendszeresen és havonként folyik a munka, vasárnapi istentisztelet, urvacsorázás és hitoktatás.

13.) Tenkei kör. Czapfalvy József az új tenkei lelkész jelenti, hogy az elmúlt évben a lelkész halála miatt szórványmissziói munka nem volt körzetében.

14.) Vadászi körből Igyártó Sándor beszolgáló lelkész a volt lelkész halála miatt nem tudott jelentést betérjeszteni.

Az egyházkerületi közgyűlés a betérjesztett missziói jelentéseket elismeréssel és megnyugvással veszi tudomásul. Örömmel látja a nagyjelentőségű munkában fáradozó lelkészek hiteljes erő kifejtését, céltudatos igyekezetét és meg van arról győződve, hogy ha az elszórt-

ságban élő ref. atyánkfiaiért fáradozó lelkészeink nem is kaphatják meg anyagiakban mindazt, amit munkájukért megérdemelnek, nem fognak meglankadni mégsem a nagy eszményekért való törekvésükben, a megtartás eszközeinek, az Evangéliom áldásainak szét-hordozásában.

Közgyűlésünk elvárja az egyházkerület kötelékébe tartozó valamennyi egyházközségtől, hogy a szétszórtságban lakó református testvéreink lelki gondozására szolgáló közalapi járulékokat és reformációi perselypénzt lelkiismeretesen beszolgáltassák és az örök értékű javak megtartásáért folyó nagy munkát adományokkal is támogassák, utasítja a lelkipásztorokat, hogy a reformáció vasárnapján a gyülekezetek figyelmét erre a munkára erőteljesen felhívják.

A bányásági egyházmegyében missziói segélyben részesülő Karánsebes és Bégamonostor jövőre jelentést adjon.

Hozzájárul közgyűlésünk ahhoz, hogy a bányásági egyházmegye 23/1935 sz. határozata szerint Ujkisoda anyaegyházhoz a következő szórványok osztassanak be: Detta, Gyirok, Ókisoda, Szabadfalu, Ujszabadfalu, Ság, Parác és Solmapfeld.

A bihari egyházmegye 21-1935 sz. felterjesztése kapcsán melyben kéri, hogy a szórványok intenzívebb lelki gondozásáról intézkedés történjék, itt is nyomatékosan felhívja ezt az egyházmegyét, hogy a közalapi hátralékokat erélyesen hajtsa be, mert a missziói munkát eddig is az anyagi fedezet hiánya bénította.

Az érmelléki egyházmegyét felhívja, hogy a szórványokról beadott missziói jelentéseket minden évben, közgyűlésében is tárgyalja le, s a jelentést tevő lelkész nyomtatott táblás kimutatásokat használjon.

A bihari, nagybányai, nagyszalontai egyházmegyék kérése kapcsán felhívja a missziói

körök vezetőit, hogy az esperesi hivatal útján jelentsék, hány darab ingyenes naptárra, általában milyen iratokra volna szükségük, hogy a fölterjesztések alapján az igények kielégítéséről gondoskodás történhessék.

A nagykárolyi egyházmegyét felhívja, tegyen jelentést, hogy a csomaközi missziói kör gondozására mily összegű segély volna szükséges, a missziói kört az idén a Baldácsy alapítványból segízei.

A nagyszalontai egyházmegyébe tartozó borossebesi szórványok gondozására ez évben a Baldácsy alapból utal segélyt és Kisjenő kérését is ennek az alapítványnak terhére intézi el.

A missziói jelentések kapcsán, tekintettel arra, hogy az E. T. IV. t.c. 2. §-ában megállapított feladatok közül közalapi járulékokból egyházkerületünk már kezdettől fogva csak az e) pontban foglaltak megvalósítását tűzte ki céljául t. i.: „elszórtan élő hitfeleink lelki gondozását s e célból missziók, utazó lelkipásztorok intézményeinek fenntartását, gyámolítását, esetleg újak megszervezését“ ennél fogva a közalap rendeltetését a közalapi bizottság nevében is kifejezésre juttatja és ezt a bizottságot mostantól fogva: „Közalapi és Szórvány-missziói Bizottság“ névvel ruhazza fel és utasítja e bizottságot, hogy ülésein az egyházmegyék missziói jelentését is tárgyalja le.

Közgyülésünk kimondja, hogy a közalapból a IV. t.c. 2 §. a), b), c) és d) pontjaiban említett célokra segélyt nem folyósít, hanem a segélyt kérő egyházközségek vagy a segélyosztó bizottsághoz, vagy a Baldácsy-alapítványhoz forduljanak,

42. szám. A börvelyi lelkész panaszt tett a püspöki hivatalban, hogy az ottani községi jegyző, mint állami anyakönyvvezető késlelteti az Avacsán Lajos

és Vicsai Ilona b6rvelyi lakosok református vallásra térésének elintézését, az áttér6k jelentkezésér6l felvett jegyz6könyvet a lelkész sem személyes, sem hivatalos írásbeli megkeresése után sem tette át a református lelkészi hivatalhoz, azzal az ürüggyel, hogy a görög katolikus román lelkész még nem adott rá engedélyt.

Közgyűlésünk felkéri Püspök urat, hogy keresse meg a kultuszminiszter urat és kérje közbenjárását, hogy a belügyminiszter utasítsa az állami anyakönyvezet6ket, hogy az áttérésnél a kultusztörvény rendelkezéseit lelkiismeretesen betartsák és az áttér6k jelentkezésér6l felvett jegyz6könyvet vissza ne tartásák, hanem kötelességszerűen küldjék meg az illetékes református lelkészi hivatalnak, hogy a református vallásra jelentkezők az egyház kebelébe befogadhatók legyenek.

43. szám. Az esperesi kar jelenti, hogy a lelkészi államsegély 3%-a az 1935. évben mintegy 146824 leit fog kitenni, amely összegb6l a Nyugdíjintézeti ellátásban nem részesülő özvegyek és árvák részére a következő segélyeket állapította meg: Özv. Szentkirályi Károlyné, özv. Koroknai Istvánné, özv. Papp Józsefné, özv. Bencsik Istvánné és Szentgyörgyi Zsigmond 6000—6000 lei, özv. Nyeste Istvánné, özv. Tamási Lajosné, özv. Gulya Györgyné, özv. Tóth Benedekné, özv. Vásárhelyi Zsigmondné, özv. Hajdu Elekné, özv. Hunyadi Lászlóné, 5400—5400 lei, özv. Zagyva Gyuláné, özv. Molnár Mihályné, özv. K. Nagy Imréné, özv. Dóka Imréné, özv. Lénárd Edéné, özv. Márta Józsefné, özv. Pótor Dánielné, özv. Szarka Boldizsárné, özv. Kalmár Ferencné, özv. Vityi Bertalanné és a Végh nővérek 4800—4800 lei, özv. Csorba Barnáné, özv. Szűcs Józsefné, özv. Vári Jánosné, özv. Papolczi Zoltánné, özv. Balog Imréné és Simon Ilona 3600—3600 lei.

Tudomásul szolgál.

44. szám. Az esperesi kar jelenti, hogy a Baldácsi alap jövedelmének részesedése címén nyilvánított 1934 évi maradvány 867 lei, az 1935-ik évben

a mult évről részesedés címen 31807 leí jutott egyházkerületünknek ; e szerint a rendelkezésre álló összeg 32674 leí, amelynek terhére a különböző címen segélyért folyamodó egyházközségek között a következő segélyek kiosztását javasolja :

Lippa — — — —	5,000
Pécska, fiókegyház — —	2,000
Ujkisoda — — —	1,000
Váradless — — —	3,000
Érselind — — —	2,000
Pettyén — — —	1,000
Nagytarna — — —	1,000
Batiz — — —	500
Kakszentmárton — —	1,000
Tamásváralja — —	2,000
Turterebes — — —	2,000
Sándorhomok — — —	500
Hirib — — —	500
Kispeleske — — —	500
Szamosdara — — —	1,000
Borpatak Nagybánya —	1,000
Csomaköz—Bere (szórv.-ért) -	1,000
Csermő (szórványokért) —	1,500
Kisjenő (szórványokért) —	500
	27,000

Az esperesi kar nem ajánlja segélyre Nagyiakot, miután közalapi segélyben részesül és Kardostelep, mint Ujkisoda fiókegyházát, mert nincs tudomása arról, hogy Kardostelep Ujkisodának fiókegyháza lenne. (I. t.-c. 11. §)

Az egyházkerületi közgyűlés az esperesi kar javaslatát határozati erőre emeli.

45. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés az érmelléki egyházmegyében megejtett esperesválasztás ellen beadott felebbezéseket s következő határozatot hozta :

Egyházkerületi közgyűlés az érmelléki egyházmegye közgyűlése által az 1935 év április hó 10. napján 10. szám alatt hozott határozat

tának azt a részét, mellyel a biharvajdai és hegyközszentmiklósi egyházközségek szavazatait számba nem vette, — nem érinti — egyéb részét helybenhagyja.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyei közgyűlés idézett keletű és számu határozatának azt a rendelkezését, mellyel a biharvajdai és hegyközszentmiklósi egyházközségek szavazatait érvényteleneknek minősítette és számba nem vette, felebbezés hiányában érintetlenül hagyta, egyéb részében azzal a kiigazítással, hogy a bihardiószezi egyházközség presbiteriuma felebbezéssel megtámadott határozatát nem 1935 év január hó 10 napján, hanem 1935 év január hó 11 napján hozta s annak az indoknak az elhagyásával, hogy „a határozat csak azáltal támadható meg, aki a határozat meghozatalában részt nem vett” egyébként helyes, e helyen is elfogadott, megfelelő indokolása alapján a felebbezésekben foglaltakra figyelemmel azért hagyta helyben, mert törvényeinknek megfelelően járt el a közgyűlést vezető elnök, amikor egyenlő szavazat adatván le a javaslat mellett és a javaslat ellen, szavazati jogával élt s a kérdést eldöntötte, mivel nem választáson előállott szavazás egyenlősége, hanem közgyűlési határozat meghozatala képezte eldöntés tárgyát s mert választáson a kitűzött határidőn túl beadott szavazatok, ha még a szavazatok össze-számlálása előtt adatnak is be, elkésetteknek tekintendők s ezekből az eredmény megállapításánál figyelmen kívül hagyandók.

46. szám. Az orsovai fiókegyház ügyében hozott 74/1934 számú egyházkerületi határozat végrehajtását a Főt. és Mélt. elnökség felfüggesztette azért, hogy még egy utolsó kísérletet tegyen a vagyonok egyezségi uton békésen való megosztására.

Elnökségünk meghívására az aradi zsinatpresbiteri ág. hitvallásu superintendencia elnöksége és ügyésze

1934 október hó 17. napján megjelent Nagyváradon s itt egyházkerületünk elnökségével és ügyészével tárgyalást folytatott. Bár a tárgyalások rendén az ügy nem sokat haladt előre és egyezség nem jött létre, mert az ágostai egyház képviselői eredeti rideg álláspontjukat tovább is fenntartották, mégis abban történt megállapodás, hogy továbbra is keresni fogják a kérdés békés megoldásának útját és módját.

A keresés csak keresés maradt, mert az ügyben semmi sem történt 1935 március 4-ig, amikor is a Föt. és Mélt. Püspök ur az ágostai egyházkerület superintendenséhez intézett átiratában megkérdezte, milyen intézkedéseket tett az ügy elintézése tárgyában, mert hiszen a továbbiaknak az orsovai ágostai gyülekezettől kell kiindulni.

E megkeresésre a püspök ur megküldte az orsovai ág. hitv. evangélikus egyházközség 1931 december hó 13-án kelt egyházkerületünk által már jól ismert jegyzőkönyvét s 1935 március 14-én kelt memorandumát. Utóbbiban az egyházközség ridegen ragaszkodik eddigi álláspontjához s felajánl az orsovai református fiókegyházközségnek kielégítésül 48,055 lei készpénzt és a temetőből 137 öl területű részt.

Egyházkerületi közgyűlés abban a meggyőződésben van, hogy az orsovai ág. hitv. evangélikus egyházközségben s felettes egyházhatóságaiban nincs meg a komoly szándék módot találni a két egyházközség között fennálló vagyoni kérdésnek egyezségileg békés uton való megoldására s megállapítva azt, hogy a maga részéről számtalan esetben tett kezdeményezés a kérdés testvéri szeretettel való megoldására az ágostai egyház és felettes hatóságai rideg magatartásán szenvedett hajótörést: a bekövetkező peres eljárás és abban megnyilvánuló testvéri harc összes erkölcsi és anyagi következményeiért a felelőséget az ágostai egyház és annak felettes hatóságaira hárítva, elrendeli a 74-1934. számú határozat végrehajtását s ennek megfelelőleg

az orsovai egyházi vagyon megosztása tárgyában a peres eljárás folyamatba tételét.

47. szám. Egyházkerületi közgyűlés hivatalból felülvizsgálva a bánsági egyházmegye közgyűlése 17-935 szám alatt hozott, a nagylaki egyház továbbá Papp János és neje között utóbbiak 150,000 lei összegű tartozása leszállítása és visszafizetése tárgyában kötött egyezséget jóváhagyó határozatát, azt azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy

1.) a 90,000 lei tőkére s annak időközi 5% kamataira leszállított követelése tekintetében adósok nagykorú fia készfizető kezességét vállalni köteles;

2.) kikötendő lesz, hogy ha adósok egy részlet kifizetését elmulasztják az egész hátralékos tőke egy összegben esedékessé válik és egy összegben megfizetendő lesz;

3. befoglalandó lesz az egyezésbe a következő kikötés:

„A leu, melyről az egyezésben szó van az 1929. év február hó 7-iki, a pénzügyi rendszert megállapító törvény szerint végleges pénznem, vagyis 10 mgr. olyan arannyal egyenértékű, amelyből 9/10 rész finom arany.

Hogyha akár a törvény erejénél fogva, akár bármely más okból a leu nem volna átváltható aranyra az 1929 február hó 7-ik törvény 3. cikke intézkedése szerint, vagy ha bármely más pénz lenne a törvényes fizetési eszköz, az adósok csak úgy szabadulnak a fizetési kötelezettség alól, ha olyan összeget fizetnek az egyháznak, amellyel annak módjában lesz minden egyes leiért, amellyel adósok tartozni fognak 10 mgr. olyan aranyat szerezní, melyből 9/10 rész finom arany.“

4.) pontos a kamatokat is magában foglaló, minden hónap végén fizetendő összeget fel tüntetendő törlesztési terv készítendő, az egyezségi okirathoz mint annak része hozzáfűzendő s a felek által aláírandó azért, hogy ne le-

hessen vita tárgya, hogy adósok minden hónap utolsó napján mennyit fizessenek. A bekelezett zálogjog a tartozás kifizetéséig érintetlenül marad.

Felkéri és felhatalmazza egyházkerületi közgyűlés a Főt. és Mélt. elnökséget, hogy a szabályszerűen megszerkesztett és a fenti kikötéseket is magában foglaló egyezséget a fenti számra hivatkozással jóváhagyni illetve utólag jóváhagyási záradékkal ellátni méltóztassanak.

A hivatalból felülvizsgált határozat helybenhagyandó volt, mert bár Papp János és nejét a konverzió kedvezménye nem illeti meg, mivel a fedezetül szolgáló ingatlan nem ér fel még az egyezségileg megállapított összeggel sem s annak kielégítésére más fedezet nem mutatkozik, az alsó foku hatóságok intézkedése helyes.

A követelés biztonsága szempontjából azonban a rendelkező részben megjelölt pótlásokat el kellett rendelni.

48. szám. A bihari egyházmegye közgyűlésének 196-1935 számú a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 42-1934 számú határozatai alapján

egyházkerületi közgyűlésünk felir a Nm. pénzügyminiszter urhoz s tisztelettel arra kéri, méltóztassék utasítani az illetékes pénzügyigazgatóságokat, hogy az egyházi adók behajtását teljes komolysággal amint az ezirányu megkeresések hozzájuk megérkeznek azonnal teljes szigorral eszközöljék, mert általános a panasz amiatt, hogy több helyen a behajtást egyáltalán nem végzik, másik helyen csak annyi összeget hajtának be, amennyi elég saját költségeik s az egyházat terhelő állami tartozások kiegyenlítésére s így az állami támogatás teljesen illuzorikus, már pedig az egyházi adók behajtása nélkül az egyházak sem tudják teljesíteni kötelezettségeiket.

49. szám. Az aradi egyház három tagja egyházkerületünk egész területére kiterjedő református temetkezési segélyegylet megalakítását vette tervbe, bemutatják a „*Kálvineum Temetkezési Segítő Egyesület*” alapszabály tervezetét

A terv szerint az egyesület önálló jogi személyiséggel bírna, nem tartozna ugyan egyházkerületünk joghatósága alá, de azzal szoros összeköttetésben kíván dolgozni, egyházi szerveink inkább csak üzletszerző és pénz eszedő munkát végeznének.

Az egyesület tagja lehet minden nagykorú ember, ha román állampolgár, e'ső sorban az egyházkerület területén református vallású román állampolgárok. A tagok havi 30, illetve havi 60 lei díj fizetésére köteleznék magukat. Az egyesület szerződésre lép az „*Agri-Cola Fonciera*” biztosító intézettel, az átveszi a beszedett díjakat és vállalja a kártérítési kötelezettségek teljesítését. A számítások szerint 1000 tag belépése esetén 15 év alatt a társulat kapna beszedett díjakban 10 800,000 leit és fizetne a kártérítési összegben felül az egyesületnek jutalék címén 2.350,000 leit, amely azután egyházkerületünk és joghatósága alá tartozó intézményeinknek jutna segélyként.

A „*Phönix*” biztosító társaság is tett ajánlatot, amely 9%-al kedvezőbb az „*Agri-Cola Fonciera*” ajánlatánál s bemutatta egy már működő ilyen intézmény alapszabályait.

Van egy másik elgondoláson alapuló terv is egyházunk tagjainak elhalálozás esetén segélyben való részesítésére, amely úgy gondolja a célt elérhetőnek és megvalósíthatónak, hogy minden elhalt tag után kis összegű befizetés mellett előbb kisebb, később fokozatosan nagyobb összegű segélyt adna az elhalt tagok hátramaradottjainak.

Egyházkerületi közgyűlés szükségét látja annak, hogy szociális és gazdasági téren is segítséget és támogatást nyújtson az egyháztagoknak.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között legtöbbször nem áll a család rendelkezésére

az az összeg, amely a családfő kidőlte, vagy a családtagok egyike vagy másikának elhalálása esetén a temetéssel felmerő legszükségesebb kiadásokat fedezné, szükség van tehát arra hogy első sorban e téren legyenek egyházi intézményeink egyházunkat fenntartó családjaink támogatására. De ezenkívül nagy az a terület ahol az egyház intézményeinek szociális és gazdasági segítségét várják egyházunkat fenntartó egyháztagjaink. Ezekre az okokra figyelemmel egyházkerületi közgyűlés elhatározza egy olyan egyesület megalakítását, amely az egyházkerület fennhatósága alatt az egyháztagoknak karitativ alapon szociális és gazdasági téren segítségre áll, a szervezési munka elvégzésével, az alapszabályok elkészítésére a pénzügyi bizottságot utasítja.

50. szám. Az egyházkerületi főjegyző jelentésére

közgyűlésünk az egyházmegyék esperesi hivatalait felhívja, hogy a közgyűlésen tárgyalandó ügyeket, a vonatkozó szabályrendeletben megállapított időben terjesszék fel a püspöki hivatalba és felterjesztés előtt vizsgálják felül, hogy a felterjesztett presbiteri és egyházmegyei határozatok másolatai formailag kifogástalanok legyenek, gondoskodjanak a tárgyalandó ügyek elbírálásánál nélkülözhetetlen iratoknak az alapvető irathoz mellékeléséről, hogy az ügyek teljesen felszerelve kerüljenek a püspöki hivatalba s a szabályrendeletben megállapított időre beérkezzenek s az előadóknak kellő időben kiadhatók legyenek, mert a késedelmesen és hiányosan felterjesztett ügyeket a közgyűlés tárgysorozatába jövőre nem veszi fel.

51. szám. Egyházkerületi számvevő előterjeszti a szatmári leánygimnázium 1933—34 tanévre vonatkozó számadásának átvizsgálásáról szóló jelentést.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szatmári leánygimnázium 1933—34. isk. évről a püs-

pöki hivatalhoz felterjeszti és az egyházkerületi számvevő által átvizsgált számadást valamint az azzal kapcsolatos jelentést 455,868 lei bevételi, 455,868 lei kiadási főösszeggel tudomásul veszi és a számvevői jelentéssel kapcsolatban egyházkerületi közgyűlésünk utasítja a leánygimnázium igazgatótanácsát a következőkre:

1.) Tegyen jelentést az igazgatótanács a püspöki hivatalnak arról, hogy az 1933—34. isk. év számadásában feltüntetett és nyilvántartott 57,000 leit kitevő tandíjhátralék az érdekeltektől beszédetett-e?

2.) Minthogy a beküldött számadásból az állapítható meg, hogy az iskola költségvetési előirányzatában egyes személyi kiadási tételek csökkenthetők, erre tekintettel közgyűlésünk utasítja az igazgató-tanácsot arra, hogy a jövőben igyekezzen a költségvetési előirányzat összeállításánál úgy a személyi, mint a dologi kiadásokat lehetőleg csökkenteni, hogy záltal a reális kereteket lehetőleg megközelítse.

3.) Végül utasítja az intézet igazgató-tanácsát arra, hogy a költségvetési tervezetét, továbbá mindazokat az igazgatótanácsai ülési jegyzőkönyvi kivonatokat, melyek az iskola anyagi ügyeivel foglalkoznak, a már 59—1934 sz. a. hozott egyh. ker. határozatnak megfelelően terjessze föl a püspöki hivatalhoz, hogy ezáltal mindazon adatok beható vizsgálat tárgyát képezhessék, amelyre vonatkozólag a zár számadás bővebb felvilágosítást nem nyújt.

52. szám. A nagyszalontai egyházmegye felterjeszti a nagyszalontai e. m. internátus 1933—34. évi számadását, melyet az egyházkerületi számvevő is átvizsgál, tudomásvétel és megerősítés céljából

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagyszalontai e. m. internátus 1933—34. évi zár számadását a vonatkozó igazoló okmányokkal együtt

44,799 lei bevételi és 20,355 lei kiadási főösszeggel, 24,464 lei készpénzkészlettel jóváhagyólag tudomásul veszi.

Egyházkerületi közgyűlésünk a csatolt jelentésből megállapítja, hogy az internátus, mint olyan jelenleg növendékek hiánya miatt nem működik s a jövedelmek az alapítványtevők meghagyásai, valamint az egyh. megyei közgyűlés által hozott határozatok szerint az egyh. megye kötelékébe tartozó szegény és jó magaviseletű, jó előmenetelt felmutató középiskolai tanulók között osztatik szét évről-évre, s az elmúlt időszakban ezen elhatározásoknak megfelelően az alapítvány jövedelméből 15,000 lei adatott ki középiskolai tanulók segélyezésére.

Végül egyh. ker. közgyűlésünk tudomásul veszi a csatolt jelentésekből, hogy az alapítvány 30,000 lei pénzalappal, 100,000 lei alapnak 9,000 leit kitevő évi kamathozadékaival rendelkezik és hogy ezen vagyonalap terhére kölesön adatott 30,000 lei a nagyszalontai egyházközségnek, míg lakbérhátralék címen az internátusnak 6,000 lei kintlevősége van.

53. szám. Jelentés a vallástani kézikönyvekről.

Tankönyvraktárunkban a vallástani kézikönyvek évről évre szilárduló forgalma a jelentékenyen leszálított árak mellett is bruttó 123.540.-lei bevételt eredményezett. Az eddigi tapasztalatok szerint a jövő évi forgalmat nem fedezi az I.—II. osztályos, a IV. osztályos, az V. osztályos vallástani kézikönyv, míg a III-ik, VI-ik és a VII. osztályos készlet valószínűleg elég lesz. Ezen számok alapján szükségessé válik az elnökség felhatalmazása új kiadások rendezésére, azonban ebből a célból külön hitelt igénybevenni nem szükséges, miután a számla állaga a felmerülő kiadásokat fedezi.

A nem református jellegű iskolákba járó református gyermekek vallástanítására nézve külön javaslatot tesz az elnökség.

Leszögezzük itt a következő, a vallástani kézikönyvek tulajdonjogára vonatkozó adatokat:

I-II. o. eddig megjelent	2 ^{1/2}	kiad.	még jár 4% tdi	2500 pld.	után	1,500
III. " " "	2 ^{1/2}	" " "	" " 4 " "	2500	" "	1,500
IV. " " "	2	" " "	" " 4 " "	5000	" "	3,000
V. " " "	2	" " "	" " 4 " "	2500	" "	2,000
VI. " " "	1 ^{1/2}	" " "	" " 6 " "	1250	" "	1,875
			" " 4 " "	2500	" "	2,500
VII. " " "	2	" " "	" " 4 " "	2500	" "	2,000

A jelen árak figyelembevételével összesen Lei 14,375

amely a tanítói tiszteletdíjak kifizetése után a szóbanforgó könyvek az egyházkerület tulajdonába mennek át.

Vallástani kézikönyveink miniszteri engedélyezése még az 1935-36 tanévre meghosszabbítást fog nyerni.

Az így előálló helyzet következtében a jövő tanév folyamán szükségessé fog válni vallástani kézikönyveink átdolgozása. Nevezetesen:

1) Az I—II. o. vallástani kézikönyvből a mesék ki-küszöbölendők s a gyermek a családi élet gondolatvilágából az emberi politikai és vallási közösségig csakis bibliai történetek alapján vezetendő át. A tantervben összeállított bibliai történetek megfelelően átválogatandók és pótlandók.

2) A III., IV. és VI. oszt. vallástani kézikönyvek tartalmilag megfelelnek, nyelvezet, mondatfüzés tekintetében egyszerűsítendőek.

3) A VII. o. vallástani kézikönyvnél teljes egészében fenntartjuk a modern pedagógia azon elvét, hogy a katekizmusi forma nem lehet az alapos tanítás célravezető eszköze. Tekintetbe veendőek azonban azok a súlyos nehézségek, amikkel a konfirmációi előkészítéseknel vallástánítóinknak meg kell küzdeniök, különösen azoknál, akik az elemi iskolának alsó tagozata után az iskolából kimaradtak, s akik statisztikáink szerint a konfirmándusoknak tulnyomó többségét teszik, (VII. osztályba járt úgy állami, mint felekezeti iskolába 1929—30-ban legfeljebb 600 növendék, ezzel szemben a konfirmándusok száma 1929-ben 1949 volt.)

Ezért javaslatom az, hogy a jelenlegi szöveg lényeges megváltoztatása nélkül, a szükséges stiláris egyszerűsítések végrehajtása után, az anyagot vezető kérdések szerint tagozzuk, ezeknek a vezető kérdéseknek lapszéli alkalmazásával a szöveg egységét meg nem bontva. A szöveg maga tejrédelmesebb voltánál fogva nagyobb és apróbb betűvel szedett részre tagozandó, hogy a konfirmációi előkészítésre elkéssetten jelentkezők is a legszükségesebbeket megtanulhassák. A késedelmes jelentkezésekre nézve bizonyító erővel fog birni azon adat, hogy 1123 elfogyott példány VII. oszt. kézikönyvből 500 drb. január 1 után fogyott el.

Ezekkel szemben mellőzendőnek tartom azt a gyakorta elhangzó kifogást, hogy a VI. és VII. oszt. vallástani kézikönyv tulságosan terjedelmes, mert ezen a kifogáson a szöveg nagyobb és apróbb betűs részre való tagozásával segíteni lehet. A tanítás természetéből következik, hogy az első elemi osztályban vallástani kézikönyv nem használható. Szükséges volna tehát erre a célra, tanítói vezérkönyv kiadása.

Egyházkerületi közgyűlésünk felhatalmazza az elnökséget, hogy az 1935—36. tanévi szükséglet fedezésére a jelenleg forgalomban levő vallástani kézikönyvekből új kiadást rendezzen oly példányszámban, hogy a szükséglet 1935—36. tanévre biztosan fedezve legyen.

Elrendeli, hogy az írói tiszteletdíjak a jelentésben foglaltak szerint még hátralékos példányszámok után egyenlítettessenek ki, a jelenleg érvényben levő árak szerint.

Elrendeli az így kizárólag egyházkerületi tulajdonba vett kézikönyvek átdolgozását az előadói jelentésben lefektetett elvek alapján.

Megbizza a Csernák Béla elnökből, Kiss Károly, Kósa Károly, Kilin Sándor, Bódis Ágnes és a tanügyi előadóból álló bizottságot az átdolgozással. A bizottság bármely tagja akadályoztatás esetén a Püspök ur által mással helyettesíthető. Felhivja az espereseket, hogy a

lelkészi és tanítói kar véleményét a javaslatokra vonatkozólag az egyházmegyénként legalkalmasabb módon szerezzék be és bocsássák legkésőbb 1935 nov. 30-ig a bizottság rendelkezésére. Az átdolgozó bizottság ügyrendjét a biz. elnök akként állapítja meg, hogy a munkálatok összesítése egyetlen ülésen megtörténhessék. A kész munkálatok indokolt jelentéssel legkésőbb 1936 március 1-ig a Püspök urhoz terjesztendők felülvizsgálat és a jövő évi egyházkerületi közgyűlés elé leendő terjesztés végett, amely az új vallástani kézikönyvnek az aprobációt megadja.

A bíráló bizottság tagjainak, tanügyi előadón kívül, a közgyűlés egyenkint 1000 lei tiszteletdíjat engedélyez a vallástani kézikönyv számlája terhére, amely az új kézikönyvek megjelenésekor s attól függően esedékes. A más helységben lakó tagok készkiadásai az egyetlen ülés alkalmával ugyanazon számla terhére megtérítendők.

Ugyanezt a bizottságot felhatalmazza, hogy a Püspök ur jóváhagyásával az előadói jelentésben lefektetett elv szerint az I—II. o. vallástani tantervét módosítsa. Ez a módosítás a jövő évi egyházkerületi közgyűlés elé terjesztendő indokolt javaslat alakjában.

Az új vallástani kézikönyvek megjelenésekor még meglévő régi készletet közgyűlésünk díjtalanul az Iratterjesztés rendelkezésére bocsátja a szórványokban leendő ingyenes szétosztás végett.

Az egész tranzakció technikai lebonyolításával egyházkerületi közgyűlésünk megbizsa a püspöki hivatal érdekelt tisztviselőit a Püspök ur ellenőrzése alatt.

Felhatalmazza az elnökséget, hogy ezen munkálattal kapcsolatban, a lehetőséghez képest az I. o. tanítói vezérkönyv kérdését is oldja meg.

Elrendeli, hogy az összes illetékes tényezők szigorú ellenőrzést gyakoroljanak abban a tekintetben, hogy nem használnak-e egyes egyházközségekben ma is más konfirmációs előkészítő könyvet, mint a Debreczeni félélt, nevezetesen, hogy a tanügyi előadó raktárvizsgálat útján állapítsa meg melyik egyházközség nem rendel egy példányt sem az év folyamán ebből a munkából.

54. szám. A hangjegyes énekeskönyv forgalma 1934 év folyamán megnyuftatóan alakult összesen 2,188 drb. fogyással 222,420 lei értékben, szemben az 1933 éves 801 drb. fogyással. Ez az emelkedés első sorban annak tulajdonítandó, hogy a kisbetűs hangjegy nélküli énekeskönyv készlete kimerült, másrészt annak, hogy 1934—35 iskolai év elején 500 drb. zsoltárt kizárólag iskolás gyermekek számára kedvezményes áron hoztunk forgalomba. Ez a forgalom emelkedés lehetővé tette, hogy a nyugdíjintézetnél fennálló tartozásunkat lei 285,000-ról (1934 június 5-én) lei 153,500-ra csökkentjük, amely tartozásnak fedezésére raktáron volt 1931 dec. 31-én 454,000 lei bruttó értékű zsoltár cca 250,000 lei netto értékben.

A jelenleg meglevő készlet kb. 1936 év végéig fedezné a szükségletet, s így felmerül az új kiadás előkészítésének szükségessége.

A püspöki látogatások alkalmával nyilvánított, valamint a forgalomnál tapasztalt kívánságok szerint a következő típusokra volna szükség.

- 1) Egészen nagy alaku zsoltár,
- 2) a jelenlegi zsoltárral azonos új kiadás
- 3) kisbetűs énekeskönyv.

A kisbetűs énekeskönyvekre vonatkozólag rendelkezést kérünk arra nézve, hogy visszatérjünk-e ahhoz a tipushoz, mely előzőleg volt forgalomban hangjegyek nélkül, vagy csináljunk új kiadást hangjegyekkel.

Egyh. ker. közgyűlésünk a hangjegyes énekeskönyvekre vonatkozó jelentést tudomásul véve, elrendeli:

a) 1935—36. tanév elején a tankönyvraktártól kiszolgáltatandó 500 drb. hangjegyes énekeskönyv kizárólag el. iskolás gyermekek számára, amely példányok külön bélyegzővel és a gyermek nevével látandók el. Ezeknek az árát példányonként 75 leiben állapítja meg, kizárólag előzetes kp. fizetés mellett, akként, hogy az árból semmi további engedmény nem adható. A különbözet fedezéséül az egyh. ker. jutalékot ezen zsoltárok után 5 leiben állapítja meg. Ezen kedvezmény csak 1935 szept. 15-től, 1935 nov. 15-ig vehető igénybe.

b) Megbizza az elnökséget, hogy kizárólag az eddig használatos nagybetűs, hangjegyes énekeskönyv új kiadását készíttesse elő, ha a szükség felmerülne, a kiadást tényleg eszközölje is, úgy, hogy az új kiadás ára a lehető legmérsékeltebb legyen. Ebből a célból az elnökség 300,000 lei keretén belül nyugdíjintézeti hitelt is vehet igénybe és vonatkozó adóssal levél aláírására felhatalmaztatik.

c) Kimondja egyh. ker. közgyűlésünk, hogy semmi más zsoltártípus forgalombahozatalát nem engedélyezi.

55. szám. Jelentés az ABC-és könyvről. Az ABC-és könyv forgalma 1498 drb. fogyással normálisan alakult. Intézkedés szükségessége nem forog fenn. Tudomásul szolgál.

56. szám. Jelentés elemi iskoláink nem vallástani kézikönyvekkel való ellátásáról.

Egyh. ker. közgyűlésünk felhatalmazza az elnökséget, hogy ebben a tekintetben a 108—1934. sz. határozat szerint folytatólagosan eljárjon.

Jövőre nézve pedig az egyh. megyei tanítótestületeket véleményadásra hívja fel.

57. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 116—1934 sz. a. megbizta az elnökséget, hogy az állami iskolákba

járó gyermekek számára vallástani kézikönyv előkészítéséről gondoskodják.

Az előkészítő munkálatok folyamán kitünt, hogy a kérdés csak az áll. iskolákra vonatkozó tanterv megfelelő átalakításával oldható meg.

Egyh. ker. közgyűlésünk megbizsa a tanügyi előadót, hogy legkésőbb f. évi augusztus 31-ig készítse el az állami elemi iskolai vallástanítás tantervének ideiglenes tervezetét. Ez a tervezet kiküldendő a 6 esperesi hivatalnak.

Az esperesek gondoskodnak ezen tanterv megvitatásáról a lelkészi értekezletek keretében, mivel az áll. iskolai vallástanítást első sorban a lelkészek kötelesek ellátni.

Belátásuk szerint intézkednek arra nézve, hogy esetleg más hivatott testületek és egyének is hozzászóljanak a tantervhez. A tervezetet ezen hozzászólások alapján ajánlott javítások jelzésével legkésőbb 1936 január 1-ig beküldik a püspöki hivatalba. Püspök ur elnöklete alatt Csernák Béla, Szabóné Papp Ilona tagokból és Kursinszky Kálmán előadóból álló bizottság a beérkezett esperesi jelentések alapján január hó folyamán letárgyalja a végleges tervezetet.

Az így megvitatott tervezet a tanügyi bizottságon keresztül az 1936 évi egyh. ker. közgyűlés elé terjesztendő.

58. szám. Jelentés a vallástani pótképesítő bizottságok működéséről.

A nagyváradai vallástani pótképesítő bizottság előtt 1934 június 25-én Baczó Gizella, Boruzs Magda, Kulcsár Ilona, Patócs Irén, Sarkadi Jolán, Szücs Margit tettek sikeres vizsgálatot. Valamennyien a helybeli rom. kath. tanítóképző intézet növendékei.

Úgyanott 1934 szept. 21-én Mogyorósy Emma és Várady Ferenc tettek sikeres vizsgálatot.

A szatmári bizottságtól jelentés nem érkezett be, mert jelentkező nem volt.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi.

Felhívja az espereseket, hogy a nem református tanítóképzőben végzett tanítók megerősítésénél a törvényben előirt vallástani pótképesítő vizsgát föltétlenül követeljék meg.

59. szám. Szatmári igazgatótanács felterjeszti a fiuliceum, leánygimnázium és felső kereskedelmi leányiskola rendszabályait 2—2 példányban megerősítés végett.

Megbizza egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur elnöklete alatt Thury Kálmán, Csernák Béla és a tanügyi előadóból álló bizottságot, hogy a beterjesztett rendtartásokat vizsgálják át, azon a szükséges módosításokat az érdekeltek meghallgatásával tegye meg. Felhatalmazza az elnökséget, hogy a bizottság javaslata alapján a rendtartásokat ideiglenesen életbe léptesse. Végleges döntés végett azok a következő egyh. ker. közgyűlés elé terjesztendők.

60. szám. Beérkeztek a következő egyházme gyei közgyűlési felterjesztések :

2219—1935 Csávos segélykérése.

2176—1935 Bihari e. m. felterjesztése az egyházi sajtó iratterjesztés stb. tárgyában.

2177—1935 Konfirmációi oktatás, káté, vezérkönyv tárgyában.

2183—1935 Uj tankönyvek tárgyában.

2184—1935 Tanítói díjlevelek tárgyában.

2185—1935 Helyettes tanítók fizetése tárgyában.

2186—1935 Nyelvtanfolyamok készkiadásainak megtérítése tárgyában.

2187—1935 Tanítók nyugdíjaztatása tárgyában.

2188—1935 Iskolai segélyek elmaradása, iskolaszék nevének iskolai bizottságra megváltoztatása tárgyában.

1888—1935 Szinérváralja a II. iskolai tanterem építésével kapcsolatos kérése.

- 1891—1935 Szamosdara segélykérése.
 2128—1935 Nagykárolyi e. m. felterjesztése a magyar nyelv tanítása tárgyában.
 2129—1935 Nagykárolyi e. m. a nyelvianfolyamok készkiadásainak megtérítése tárgyában (Lásd a biharit is).
 2276—1935 Iriny iskolai segélyt kér.
 2197—1935 Gyorok " " "
 2198—1935 Nagyszalontai e. m. olcsóbb kiadásu zsolttárokat kér.
 2200—1935 Nagyszalontai e. m. a sajtóbizottság megalakítása tárgyában.
 2249—1935 Ref. Jövövel ellátás, 1 leies árban.
 2249—1935 Nagyszalontai e. m. a tanítói értekezlet felterjesztéseit megküldi.

Egyházkerületi közgyűlésünk a segélykérévényeket az elnökség hatáskörébe utalja.

A nagykárolyi egyh. megye felterjesztését a magyar nyelvi tanterv átdolgozása tárgyában előkészítés végett ugyancsak az elnökség hatáskörébe utalja. A rendelkezésre álló rövid idő alatt a nagyfontosságú kérdés kellően előkészíthető nem volt.

A nagyszalontai e. m. előterjesztését sajtóbizottság alakítása tárgyában előkészítés végett, míg a Ref. Jövönek fiók és leányegyházak számára való kedvezményes, szórványok számára ingyenes kiszolgáltatása tárgyában illetékes elintézés végett a Ref. Jövö bizottsághoz utalja át.

Az összes többi felterjesztésekben jelen közgyűlés határozataiban intézkedés történt.

61. szám. Csóka Lajos asszonyvásárai tanító állásáról történt lemondása folytán egy egyházkerületi tanítóképviselői hely megüresedett.

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli Csóka Lajos tanítóképviselő helyébe új tanítóképviselő választását, s ennek levezetésével az elnökséget megbizza.

62. szám. Béres Károly bizományi raktárában

vannak az iskolánkban kötelező használatra elrendelt nyomtatványok.

Az ezekért járó pauszösszeget 3500 leít Béres Károly befizette.

Egyházkerületi közgyűlésünk az iskolai nyomtatványok bizományát Béres Károlynak 1936 aug. 31-i hatállyal felmondja, s elrendeli, hogy a tanszerraktár 1936 szept. 1-től kezdődőleg saját kezelésben gondoskodik az iskolai nyomtatványokkal való ellátásról.

63. szám. Jelentés az iratterjesztési bizottság működéséről. A pénzügyi bizottság jelentése szerint iratterjesztésünk anyagi ügyei az elmúlt év folyamán kedvezően alakultak. A tőke állaga volt 1934 dec. 31-én lei 501,014, szemben az előző évi lei 482,210 el bár az iratterjesztés az 1934 év folyamán lei 60,000-rel járult a belmissziói titkár fizetéséhez. Az eladott iratterjesztési anyag értéke lei 187,979-el az előző évihez képest lei 63,673 lei emelkedést mutat. Ez a több mint 50%-os forgalom-emelkedés azt jelenti, hogy az iratterjesztési szervezet elment jelen állapotában lehető szolgáltató képessége végső határáig. Az összes érdekelt tényezők egybehangzó felfogása szerint azonban éppen a kedvező fejlődés következtében ennél a határnál megállani nem lehet, s gondoskodnunk kell az iratterjesztés üzleti részének olyan átszervezéséről, amely a további fejlődést lehetővé teszi.

Az iratterjesztés szellemi részének vezetésében igyekeztünk kedvezően megindult traktásus füzeteinket szaporítani. 5 db. jelent meg az elmúlt év folyamán, részben mert megfelelő anyagot nem kaptunk, részben, mert rajtunk kívülálló okok miatt kész programmunkat megvalósítani nem tudtuk. Bibliajelzőink, levélpapírosaink forgalma kedvezően alakult. Több idegen kiadványt is vettünk bizományi terjesztésbe.

Tapasztalatainkból leszűrődött az az eredmény, hogy az iratterjesztés csak olyan szerv segítségével lendíthető fel, amely állandóan érintkezésben van az egyházakkal. Ez pedig nem lehet más, mint a belmissziói titkár, aki fizetését ugyis az iratterjesztés terhére

kapja. Belátta ő ezt maga is, s ő maga terjesztette elő ajánlatát az iratterjesztés kezelésének átvételére.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk az iratterjesztési bizottság jelentését tudomásul veszi.

b) Beválasztja az iratterjesztési bizottságba a következő tagokat: Kovács József egyházker. pénztárost, Kiss Bertalan belmissziói titkárt.

c) Az iratterjesztés vezetésével a belmissziói titkárt bizza meg, úgy, hogy a belmissziói titkár fölé az iratterjesztési bizottságnak Nagyváradon lakó tagjaiból Csernák Béla bizottsági elnök elnöklete alatt egy albizottságot küld ki, amely albizottság a belmissziói titkár előterjesztése alapján dönt az idegen kiadványok (bibliák, kerületi énekeskönyv) beszerzésének és saját kiadványok megválasztásának, kinyomtatásának, mindezek eladási árának kérdésében a Püspök ur jóváhagyása mellett. A belmissziói titkár az iratterjesztés érdekében kifejtett munkájáért, további intézkedésig semminemű díjazást nem kap s az egyházkerületi pénztár iratterjesztési számlájával ugyanolyan elszámolási viszonyban van, mint a kerület bármely más lelkésze. Az iratterjesztésnél a saját kiadványok eladási árának 23%-a, az idegen kiadványok netto és brutto árkülönbözetének 75%-a adható ki kolportage és adminisztráció fedezésére. Indokolt esetben az albizottság ezt a %-ot az iratterjesztési tőke sérelme nélkül módosíthatja. Az iratterjesztés készpénzállománya havonként befizetendő a kerületi pénztárba. Az iratterjesztés készletét kizárólag pénzügyi szempontból az egyházkerületi számvevő negyedévenként megvizsgálja s annak állapotáról a kerületi közgyűlésnek tesz jelentést. (1487—1935 II.)

d) Iratterjesztési kiadványaink támogatására a 104—b.—1934. sz. határozat szerint a bizottsági elnök további 6 darab 300 leies pályadíj kiadására felhatalmaztatik.

64. szám. Az iratterjesztési bizottság azzal a kérelemmel fordul az egyh. ker. közgyűléshez, hogy:

1) Engedélyezzen a szórványokban leendő szétosztás céljából 100 drb. zsolnárt, és pedig 80 drb. vászonkötésűt, a lehető legnagyobb árengedménnyel és 20 darabot díjtalanul.

2) Engedélyezzen a naptár 1934. évi jutaléka terhére 5000 lei értékű iratterjesztési kiadványt a szórványokban leendő ingyenes szétosztás céljából.

Mindezeknek szétosztásáról iratterjesztésünk a belmissziói titkár útján, mint az iratterjesztés kezelője útján gondoskodják.

Egyházkerületi közgyűlésünk

a) átad az iratterjesztésnek à 90 leies árban 80 darab vászonkötésű hangjegyes énekeskönyvet. Ebből az árból még elengedi a kötések árát, könyvkötőtől, szegény egyházak részére ingyen szállított kötések terhére.

b) A papirkötésű zsolnárokból (III. a) átad 20 darabot teljesen díjtalanul.

c) Engedélyez az 1934. évi naptárjutalék terhére 5000 lei értékű iratterjesztési anyagot.

d) Mindezek a következő bélyegzővel ellátva kerülnek szétosztásra: Ingyenpéldány. Adománnyozta a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Iratterjesztése. És egy bibliai ige. Ingyenes szétosztásukról a biz. elnök az iratterjesztést kezelő belmissziói titkár útján gondoskodik.

65. szám. Egyházkerületünk parochiális könyvtárai legutóbb 1931-ben gyarapodtak a magyarországi parochiális könyvtár elkésetten megjelent 13-ik kötetével. Semmi kilátás sincs arra, hogy parochiális könyvtáraink továbbfejlesztését másként megoldhassuk, mint ha iratterjesztésünk egyik mellékágaként megszervezzük a királyhágómelléki egyházkerület parochiális könyvtárát.

Első kötetül önként kínálkozik Csernák Béla: „A református egyház Nagyváradon 1557—1660” c. műve. A legkedvezőbb kritikák egybehangzóan kiemelik, hogy

ez a munka több, mint egy egyház monográfiája, benne tükröződik az egész magyar reformátusság virágzó századának története. Példa és indítás a lelkészek számára, hogyan kell foglalkozniok egyházunk multjával, s hogyan kell az egyházak elszigetelt történetét az egyetemes reformátusság történetébe beilleszteni.

Egyházkerületi közgyűlésünk megbizsa az Iratterjesztési bizottságot a parochiális könyvtár megszervezésével, akár a saját kiadásban megjelent, akár más kiadótól átvett, a parochiális könyvtár céljainak megfelelő művekből. Évenként egy kötet megjelentetését határozza el aképpen, hogy az iratterjesztési bizottság az elnökségnek tesz javaslatot s az elnökség terjeszti elő a tavaszi egyházkerületi közgyűlésen a következő évi parochiális könyvtár számára megszerzendő művet.

Első kötetül a parochiális könyvtárnak egyházkerületi közgyűlésünk átveszi a nagyváradi egyházközség kiadásában megjelent Csernák Béla: „A református egyház Nagyváradon 1557—1660” című művet a szükséges példányszámban. A mű ellenértékében darabonként 60 leit térít meg a kiadónak 10% levonással. Ez a % a felmerülő költségek fedezésére szolgál.

66. szám. A nagybányai egyházmegye lelkészértekezlete előterjesztést tesz az iratterjesztés reformja tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlésünk örömmel látja a lelkészértekezlet megmozdulását és reméli, hogy ez a lelkészi kar intenzív támogatásában fog folytatódni éppen a felterjesztésben foglalt két irányban, azaz a nagybányai lelkészi kar igyekezni fog a magyar ref. egyház dicsőséges történelméből vett tárgyak traktátusokként való feldolgozásával, az illetékesek többször ismételt (104—1935 e. k. közgy. határozat, Hiv. lap 1934—326, 339, 1935 95 old.) felhívásának eleget tenni, valamint az iratterjesztési

kiadványok intenzív kolportázsa céljából a gyülekezeti iratterjesztéseket (66 — 1927, 24 — 6 — 1929 sz. egyházkerületi határozatnak megfelelően) mielőbb meg fogja szerezni.

A Ref. Jövőre vonatkozó előterjesztés tárgyában másutt határoz.

67. szám. Jelentés a Segélyosztó Bizottság működéséről. Egyházainktól a kulturtaxa és tanulmányi segély címén befizetett járulékok erejéig gondoskodás történt a teológusok, tanítók és tanítójelöltek segélyezéséről. Sajnos ezeknek a járulékoknak késedelmes befizetése a segélyek kifizetésében is olyan késedelmet okoz, hogy p. o. az 1933—34. évi segélyek utolsó részletét csak 1934 dec. ill. 1935 januárjában tudtuk kifizetni.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy a tanító segélyek kifizetésekor a következő iskolai jellegű egyházkerületi követelések levonhatók: kulturadó, kulturtaxa, elemi iskolai tanulók járuléka.

b) elrendeli, hogy a teológusok és tanítójelöltek mindaddig nem haphatják meg a számukra megállapított tanulmányi segélyt, míg egyházközségeink teljes mértékben ki nem egyenlítik tanulmányi segély tartozásukat.

68. szám. Az egyházfegyelmi szabályrendelet elkészítésére kiküldött bizottság jelenti, hogy mivel csak a nagykárolyi egyházmegye közgyűlése és a nagybányai egyházmegye lelkészértekezlete foglalkozott az elkészített tervezettel, a bizottság csupán e két hozzászólás alapján nem ajánlja a szabályzat életbeléptetését.

Közgyűlésünk, mivel e nagyfontosságú ügyet tovább halasztani, egyházi életünk veszélyeztetése nélkül nem akarja, elhatározza, hogy az ősz tolyamán újra gyűlést tart. Felhívja azért az egyházmegyéket, hogy addig megtartandó közgyűléseiken a szabályrendelet tervezetét vegyék tárgyalás alá és véleményeiket terjesszék fel a kerületi közgyűléshez.

69. szám. A belmissziói bizottság jelenti, hogy a múlt év szept. 11—13. napjain nagyon értékes és áldásos tudományos lelkeszi konferencia volt Nagyváradon közel 100 résztvevővel.

Amidőn a tudományos konferencia áldásait Isten iránt való hálával veszi tudomásul közgyűlésünk, megrendezéséért úgy Püspök urnak, mint a konferencia előadóinak s különösen dr. Tavaszy Sándor, dr. Imre Lajos, dr. Gönczy Lajos és dr. Nagy Géza kolozsvári theol. tanároknak, továbbá a konferencia megrendezőinek, Csernák Béla egyházkerületi főjegyzőnek, Debreczeni István egyházker. belmissziói előadónak és Kiss Bertalan egyházker. belmissziói titkárnak, végül a nagyváradi ref. leány-internátus vezetőségének hálás köszönetét nyilvánítja.

70. szám. A belmissziói előadó jelentését tudomásul véve, egyházkerületi közgyűlésünk a következőket határozza :

a) Mivel a különböző jelentések a belmissziói munkában több-kevesebb hanyatlásról és szinte az egész vonalon az első idők lelkesedésének ellanyhulásáról számolnak be és ezt többen a gazdasági nehézségekkel magyarázzák, ebből azt állapítja meg közgyűlésünk, hogy az egyes szerveket inkább anyagi alapokon építették fel és külső eszközökkel szervezték meg. Azért a bajok egyedüli orvoslását csak abban látja, hogy minden szövetséget minél teljesebben az egyetlen igazi alapra : az Ur Jézus evangéliumára helyezzenek. Megütközéssel értesül közgyűlésünk, hogy vannak lelkipásztorok, kik megalakították ugyan egymásik egyesületet, de azok vezetését, sőt a bibliaórák tartását is másoknak (tanítónak, tanítónőnek, lelkésznének) adták át. Felhívja azért az összes lelkipásztorokat, hogy a jelen gazdasági helyzetet, mely éppen az anyagi erők értékcsökkenését mutatja, minden erővel igye-

kezzenek felhasználni a lelki élet erőteljesebbé tételére. A különféle belmissziói szövetségekben a lelkek evangélizálását tartásuk a legfőbb feladatuknak. Kötelezi őket, hogy a lelki vezetést ők lássák el és az Igét az egyesületekben is kizárólag csak ők hirdessék és magyarázzák.

b) Mivel némely szövetségeket, különösen az IKE-t és a férfiszövetséget még mindig feltűnően sok gyülekezetben nem alakították meg, vagy a megalakításnál egyebet nem tettek, utoljára kötelezi közgyűlésünk a presbyteriumokat és lekipásztorokat, hogy nov. 1-ig feltétlenül kezdjék meg mindenütt a munkát s amennyiben komoly, elfogadható akadály volna, jelenteni tartoznak az esperesi hivatalnak. Közgyűlésünk felhatalmazza az egyházmegyék espereseit, hogy az indokolásokat elbírálják és a kellően nem indokolt mulasztásokat terjesszék fel a püspöki hivatalhoz.

c) A Férfiszövetségeket meg nem alakítóknak azt a mentegetőzést, hogy az énekkarok feleslegessé teszik, nemcsak hogy nem fogadja el, hanem kötelezi a lekipásztorokat, hogy a meglevő énekkarokat használják fel a Férfiniszövetség megalakítására, hogy ezáltal az evangélium lelkétől többnyire távol levő egyesületeket is mélyebb vallásos lélekkel telítsék meg.

d) Felhívja közgyűlésünk a lekipásztorokat, hogy a vasárnapi iskolai órákat lehetőleg vasárnap délután tartásuk és tartassák meg, hogy ezáltal a gyermekeket hozzászoktassák a vasárnap délutánra is Istennek szentelésére. Felhívja egyszersmind arra is, hogy a vasárnapi iskolába igyekezzenek az adakozást — akár pénzben, akár természetben — bevezetni, hogy ezzel már gyermekkorukban reá neveljék a leendő híveket az adakozásra.

e) Ujból felhívja a leány- és nőszövetségeket,

hogy a cseléd- és kórházmisszió áldásos munkáját mielőbb kezdjék meg. A vidékiek jelenték a szolgálatba távozottakat és a kórházakban gyógyulást keresőket az illetékes városi szövetségeknek, melyeket lelkeszi hivatalaik útján kötelez a cselédeknek bibliakörökbe gyűjtésére, illetve a kórházi betegek gondozására.

f) Kötelezi a vasárnapi iskolák és az összes szövetségek vezetőit, hogy működésükről naplót, illetve krónikát vezessenek, melybe pontosan jegyezzék be minden elvégzett munkájukat épügy, mint a bibliaórák, előadások tárgyait.

g) Felhivja az összes belmissziói alakulatokat, de főképpen a nő- és férfiszövetségeket, hogy az immár egy évtizedes belmissziói rendszeres munkát igyekezzenek egyre jobban gyakorlativá tenni. Kezdjék meg és tegyék állandóvá a szegények rendszeres gondozását és egyetemes vonatkozásban az egyházkerületi árvaház alapjának megvetését.

h) Felhivja közgyűlésünk az esperesi hivatalokat, lelkeszértekezleti és köri elnököket, hogy minden évben, minden körben tartsanak köri és egyetemes belmissziói napokat, ezeken ifj. és vezető konferenciákat, melyeken az egyházmegyei belmissziói előadók szolgálatát vegyék igénybe.

i) A több oldalról felmerült jogos kívánság folytán felhivja belmissziói bizottságot és megbizsa az egyházkerületi belmissziói előadót és titkárt, hogy gondoskodjanak vasárnapi iskolai és ifjusági vezérfonál szerkesztéséről.

j) Felhivja az iratterjesztési bizottságot, hogy folytassa tovább — amennyiben lehetséges, nagyobb lépésekkel, a gyermekek részére írott versek, vallásos elbeszélések kiadását és gondoskodják a bolsevizmus elleni — különösen az ifjuság számára alkalmas traktátus iratásáról és kiadásáról.

k) Kiss Bertalan egyh. ker. belmissziói titkár sokoldalú és több irányú buzgó és fáradhatatlan munkásságáért elismerését fejezi ki és felhívja, hogy szolgálati szabályzata értelmében látogatásai alkalmával szerzett tapasztalatairól az egyházkerületi közgyűlés határozatainak végrehajtásáról a belmissziói jelentéseknek a valósággal összehasonlítása alapján negyedévenként tegyen jelentést a belmissziói bizottság elnökének. Utazásai alkalmával felmerülő készkiadásainak fedezésére évi 2000, azaz kettő ezer leit állapít meg a belmissziói pénztár terhére.

l) Mivel egyes hatóságok — különösen a bihari, nagykárolyi és nagyszalontai egyházmegyék területén — még mindig akadályozzák a belmissziói munkálkodást, ismételten kötelezi közgyűlésünk a lelkészeket, hogy ilyenemű sérelmeikről haladéktalanul tegyenek pontos adatokkal ellátott jelentést az esperesi hivatal útján a püspöki hivatalnak, — másfelől felkéri a Püspök urat, méltóztassék megkeresni a nevezett egyházmegyék területén levő prefektusokat, hogy a miniszterium ez irányú rendeletének végre már szerezzenek érvényt és ezáltal egyházunk egyesületeinek zavartalan működését biztosítsák.

m). Örömmel értesül közgyűlésünk úgy a Nagyváradon a múlt év ápr. 8—9-én tartott fiu, mint a május 26—28-án Székelyhidon tartott leány-konferenciáról, valamint arról, hogy az egyházmegyei nőszövetségi közgyűléseket — konferenciával egybekötve, minden egyházmegyében megtartották. Elismeréssel értesül közgyűlésünk arról a lelkes és önzetlen, sőt önfeláldozó munkásságról, melyet a nőszövetségi munka irányításával megbízott Ajtay Béláné és özv. Szaplóczai Bertalanné dr. Sziklay Ilona úgy a nőszövetségi, mint a leánykonferenciákon, valamint a körü belmissziói napokon előadásaikkal, tanácsaikkal és

széleskörű levelezéseik által tanácsaikkal kifejtették. Úgy nekik, mint a konferenciák megrendezőinek előadóinak, a vendéglátó gyülekezetek lelkipásztorainak, presbiteriumának, ifj. és nőszövetségeinek hálás elismerését és köszönetét nyilvánítja és erről őket jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

n/ Elhatározza közgyűlésünk, hogy a középiskolás növendékek részére évenként, úgynevezett „csendes napokat” rendeztet, melynek tervszerű előkészítésével megbizzza a belmizsiói bizottságot és felkéri a Püspök urat, hogy a kidolgozott terv alapján már a jövő év tavaszán megtarthatása végett a kultuszminiszteriumnál tegye meg a szükséges lépéseket.

71. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 13—1935 sz. határozatában arra kéri közgyűlésünket, hogy mivel a belmizsiói munkát az ifjuság körében a korcsmák és vasárnapi, sokszor már délután megkezdődő táncok sok helyen lehetetlenné teszik, keresse meg az illetékes miniszteriumot a korcsmák vasárnapi bezárása és a báloknak vasárnap délután eltiltása iránt.

Közgyűlésünk a nagyszalontai egyházmegye indítványát nemcsak magáévá teszi, hanem a maga részéről azzal egészíti ki, hogy felterjesztést intéz a kultuszminiszterium utján a korcsmák vasárnapi bezárása, a táncmulatságoknak vasárnap délután eltiltása és a szini- és mozi-előadásoknak vasárnap délelőtt megtiltása iránt.

72. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 14—1935 sz. határozatában olyan határozathozatal iránt keresi meg közgyűlésünket, hogy lelkész és tanító világi bíróság előtt ne indíthasson pert lelkész és tanító ellen, se világi lapban ne közölhessen olyan cikket, mely szolgatársa személye ellen irányul.

Egyházkerület közgyűlésünk felhívja az egyházmegyei lelkészértekezleteket, hogy addig

is, míg az egyetemes lelkészértekezlet megalakulnék; foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és igyekezzenek olyan lelkésztestvéri közszellemet kialakítani, mely az ilyen cselekedeteket lehetlenné teszi. Hasonló céllal megkeresi az egyh. megyei tanítói értekezleteket is.

73. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése felterjesztett 53—1939. sz. határozatában azt kéri, hogy egyházmegyei tanácsbiráinak számát 8-ról 10-re emelhesse fel. Kérését azzal indokolja, hogy a nagy kiterjedésű, négy vármegye területén fekvő egyházmegye nek adminisztrációjában nagy nehézséget, sok költséget és idővesztést jelent a tanácsbírák kevés száma.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bánsági egyházmegye 53—1935 számú határozatát indokainál fogva helybenhagyja, miről a bánsági esperesi hivatal jelen jegyzőkönyvi szám kivonatán értesítettik.

74. szám. A bihari (6—1935 sz.) és az érmelléki (3—1935 sz.) egyházmegyék közgyűlési határozatban kérik közgyűlésünket a zsinat összehívásának sürgetésére és az E. I. II. t. c.-nek mielőbbi megalkotására.

Közgyűlésünk anyaszentegyházunk lelki és anyagi életének a változott viszonyokhoz való alkalmazkodása szempontjából, az új E. T. mielőbbi tető alá hozását a maga részéről is leg-sürgősebb feladatnak tartván, a kérélemző egyházmegyék óhajtását honorálja és az erdélyi egyházkerülettel karöltve a zsinat mielőbbi összehívását és a már elkészült és alkotandó E. T. életbeléptetését illetékes helyen szorgalmazni elhatározza.

75. szám. A nagykarolyi egyházmegye közgyűlése 12—1935 sz. határozatában arra kéri közgyűlésünket, hogy az erdélyi egyházkerülettel karöltve terjessen memorandumot az illetékes miniszteriumhoz a lelkészi államségély leszállítása hatályon kívül helyezése ügyében. Egyházkerületi közgyűlésünk a kérelemmel kapcsolatban megállapítja a következőket:

A lelkeszi államsegély már közel hat éve állandó, szinte félévenkénti változásoknak van kitéve. E változások során az 1934. évben az egyes lelkeszek államsegélye 800 2000 leire csökkent, amely csökkentés valóban nagy nyomoruságot zuditott lelkeszi karunkra a nyomoruságnál csak az az igazságtalanság volt döbbenetesebb, mellyel a mi egyházunk lelkeszi karának államsegélye 50% al kevesebb volt, mint a többi egyházak lelkeszeié. 1935. évben a három első hónapban lelkeszeink 90%-os államsegélyemelést kaptak. 1935 április 1-től azonban ez a megnyugtató emelés újra csökkent és pedig a lelkeszek jövedelmét bevalló deklarációk figyelembevételével. Ez a legujabb csökkentés, bár a helyi jövedelem aránya miatt egyes lelkeszeket, különösen a városiakat, hol készpénzfizetés van, igen érzékenyen sujtja, de általában 26%-os emelkedést jelent az 1934 évi államsegéllyel szemben, s így lelkeszeink igen súlyos helyzetében ezen legujabb rendezés mégis javulást és a teljes igazság felé egy lépéssel való előhaladást jelent. S azon, a megszávozott törvény alapján eszközölt megállapításán lelkeszeink államsegélyének, a legközelebbi költségvetési év kezdetéig változtatást eszközölni nem lehet.

Ez a legujabb lelkeszi államsegélyrendezés abban a legbántóbb és szinte elviselhetetlen, különösen közegyházi szempontból, hogy: a) A folyó évben esedéksé vált kor- és családi-pótlékok e költségvetési évben nem folyósíttatnak, sőt ilyen irányu kérelem föl sem terjeszthető; b.) 1936 év március hó 31-éig egyetlen államsegélyes lelkeszi állás sem tölthető be, úgy, hogy a jelzett időig az új lelkesz államsegélyt kaphasson.

E ténybeli megállapítások után:

Egyházkerületi közgyűlésünk a lelkeszi államsegély illetén rendezése felett mély sajnálatát fejezi ki s tisztelettel és bizalommal kéri fel Elnökségét, hogy az erdélyi egyházkerülettel karöltve mint eddig is, ezután is, minden lehető kövessen el, hogy lelkeszeink államse-

gélyének ügye végre is az igazság és méltányosság jegyében rendeztessék.

76. szám. Tárgyalás alá vétetett a „Királyhágómelléki Lelkészek Önsegélyző Egyletének“ kérdése. Előadó ismerteti a kérdés historikumát, melyet a lelkészek közvéleménye oda érlelt, hogy a lelkeszi kar nyomorúságos anyagi helyzete egyik kivezető útjának tart. Egyházkerületünk maga is elismeri ezt, amikor az érmelléki egyházmegye ilyen irányu határozatát 94 – 1934 sz. határozatával helybenhagyta. Farkas János kisszántói lelkész a kérdés megoldására nézve konkrét javaslatot tett Püspök ur előtt, mely szerint a kebli lelkészek, havi 100 lei befizetés ellenében családjukban előforduló kórházi kezelést, vagy operációt igénylő betegség alkalmával 5000 lei ig terjedhető segélyt, halálozás esetén 2500, 4000, 10,000, 20,000 lei temetkezési segélyt kapnának aszerint, hogy kis gyermek, iskolaköteles, felnőtt családtag vagy családfő a halott. Ez az egylet az egyházkerületi elnökség felügyelete alatt működne.

Püspök ur a javaslatot leküldte az egyházmegyékhöz hozzászólás végett. Az így beérkezett vélemények a javaslatra nagyon különbözők. Egyedül csak a nagyszalontai egyházmegye fogadta azt el. Az érmelléki csak újabb gyűlésen fog érdemben határozni, a nagykarolyi az egyházkerületi közgyűléstől várja a mozgalom megindítását, a bihari egyházmegye a nyugdíjintézeti kölcsönvételt akarja e célból megkönnyíteni, a bányásági és nagykarolyi egyházmegyék a javaslatot elvetik és egy lelkeszi önsegélyalap megteremtésére havi 50 lei befizetését ajánlja és pedig a nagybányai egyházmegye azzal, hogy az egyházkerületi közgyűlés lelkésztagjai készítsék el erre vonatkozó tervezetüket.

Egyházkerületi közgyűlésünk a hozzá felterjesztett javaslatok alapján kimondja, hogy ma még nem látja a megoldásra teljesen előkészítettnek és érettnek a kérdést. De mert közgyűlésünk is, a legégetőbb kérdések egyikének látja a lelkeszi kar önsegélyezésének ügyét, bizottságot küld ki a kérdés olyatén való teljes

előkészítésére, hogy ez a bizottság a maga tervezetét, folyó évi július elsejéig készítse el s ezt a tervezetet küldje meg a kebelbeli egyházmegyék lelkeszi értekezleteihez, amelyek a maguk erre vonatkozó észrevételeit és javaslatát folyó évi szeptember elsejéig küldjék be a bizottság elnökéhez és az ezek alapján elkészítendő végleges bizottsági javaslatot a bizottság elnöke kellő időben terjessze föl a püspöki hivatalhoz, aki ezt az égető kérdést végleges megoldás céljából a folyó évi őszi közgyűlésünk elé terjeszti. A bizottság tagjaiul közgyűlésünk Boros Jenő tanácsbíró elnöke alatt megválasztja: Boruzs Lajos, Farkas János, Debreczeni István, Oláh Sándor és Jakab Viktor lelkeszket.

77. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti 43—1935 sz. határozatával elfogadott „Lelkeszértekezleti Ügyrendet“.

Közgyűlésünk a hozzá felterjesztett „Nagybányai Egyházmegye Lelkeszértekezleti Ügyrendjét jóváhagyja, de egyben felhívja a kebelbeli egyházmegyéket, hogy lelkeszértekezleti ügyrendjüket a f. évi őszi közgyűlésünkhöz hasonló célból terjesszék fel.

78. szám. A nagykárolyi egyházmegye felterjeszti 15—1935 sz. határozatát, amelyben megismétli a múlt évi 24 sz. határozatát, melyben Csomaközt külön templom és külön presbiterium fenntartásával Bere anyaegyházközséghez társegyházközségként csatolja, mert a 96—934 sz. közgyűlési határozatunk feltételeinek Csomaköz nem felel meg, s ehhez közgyűlésünk jóváhagyását kéri.

Egyházkerületi közgyűlésünk mivel az egyházmegye E. T. I. t. c. 56. §-ának g.) pontjában előirt kölcsönös jogvizzony megállapítását nem terjesztette föl, a határozatot jóvá nem hagyja, hanem az ügyiratokat potlás és a folyó évi közgyűlésünkre felterjesztés végett visszateszi a nagykárolyi esperesi hivatalhoz.

79. szám. A bánsági esperesi hivatal felterjeszti a temesvári rendes lelkészi állás díjlevelét megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ügyiratokat visszaküldi azzal a felhívással, hogy az egyházközség presbiteriumának és közgyűlésének vonatkozó határozatait az egyházmegyei közgyűlésnek ez ügyben kelt jegyzőkönyvi számát, hitelesített formában, valamint a régi díjlevelet is az iratokhoz csatolva terjessze fel f. évi őszi közgyűlésünkhöz.

80. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése 58—935 sz. határozatában fölterjeszti a temesvári vallástani lelkészi állás szervezéséről és díjleveléről szóló határozatát megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlésünk az ügy iratait azzal küldi vissza, hogy a vonatkozó egyházközségi és presbiteri gyűlés névszerinti szavazással hozott határozatainak jegyzőkönyvi hitelesített kivonatait csatolja az iratokhoz és úgy terjessze fel a kérelmet közgyűlésünk elé. Megjegyzi közgyűlésünk, hogy a tervezett díjlevél negyedik pontjában a stóla ügye az E. T.-el összhangzásba hozandó és minden későbbi vita kizárásával körülírandó.

81. szám. A bánsági egyházmegye esperesi hivatala, nem hiteles egyházmegyei határozattal és egyházközségi közgyűlési határozat nélkül, megerősítés végett felterjeszti az igazfalvai lelkészi díjlevelet.

Közgyűlésünk felhívja nevezett esperesi hivatalt, hogy az ügyiratokat kellőleg felszerelve terjessze be.

82. szám. A bánsági egyházmegye közgyűlése 59—1835 sz. határozatában kéri a nagylaki díjlevél megerősítését.

Közgyűlésünk azzal a felhívással küldi vissza az ügyiratokat, hogy az egyházközség és presbiterium vonatkozó határozatainak hiteles jegyzőkönyvi kivonatát, a régi díjlevelet az

iratokhoz csatolva, azokat újra terjessze fel, megjegyezvén, hogy a díjlevél A.) alatti 2. b. pontjában. nevezett egyházkerületi segélyről közgyűlésünk nem szavatol,

83. szám. A bánsági egyházmegye esperesi hivatala fölterjeszti az ujmosnicai lelkészi és kántori díjleveleket megerősítés végett,

Közgyűlésünk a hitelesített egyházmegyei közgyűlési és egyházközségi közgyűlési határozat, továbbá a régi díjlevelek nélkül felterjesztett ügyiratokat pótlás és újból való felterjesztés elkötelezésével visszaküldi a bánsági esperesi hivatalhoz azzal, hogy úgy a lelkészi mint a kántori díjlevél külön-külön terjesztendő fel.

84. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti a 37—1935 sz. határozatával. a máramarosszigeti presbiterium törvényszerű határozatával készített lelkészi, kántortanítói és másodtanítói díjlevelet, másod és végső fokon való megerősítésre.

Egyházkerületi közgyűlésünk a beterjesztett díjleveleket megerősíti és a 75—1934 sz. határozatunkra is tekintettel záradékolja.

85. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése felterjeszti 38—1935 sz. határozatát, melyben a misztótfalui lelkészi állás szabályos formák betertásával kiállított díjlevelének közgyűlésünk részéről is megerősítő jóváhagyását kéri.

Egyházkerületi közgyűlésünk a törvényszerűen kiállított és nagyobb javadalmat biztosító díjlevelet a maga részéről is jóváhagyólag megerősíti és a díjlevelek záradékolását 75—1934 sz. egyházkerületi határozat szerint elrendeli.

86. szám. A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése 18—1935 sz. határozatával megsemmisítette az 1935 január 25-én kelt 3. sz. határozatát a kismajtényi presbiteriumnak, amely határozatban Ottmayer Gyula

tanítóval megégyezés köttetett arra nézve, hogy az egyházhatóságilag megerősített díjlevél szerint fizetendő évi 6493 lei készpénzjárandóság helyett csak 2000 leit fizet. Az egyházmegyei közgyűlés ezt a megsemmisítő határozatát 1935, április 28-án kelt 3. számú határozatában a presbiterium megfélebbezte.

Egyházkerületi közgyűlésünk — mert a szabályszerű presbiteri és egyházmegyei közgyűlési határozattal esedékes évi 6493 lei tanítói készpénzjárandóságot az egyezségi irat díjlevelet csonkitva, csak évi 2000 leiben állapítja meg, ezzel a 21—k—1931 sz. egyházkerületi határozattal is ellentétben áll, a presbiterium felebbezését elutasítja, határozatát feloldja és az egyházmegye határozatát helybenhagyja, miről a nagykárolyi esperesi hivatalt és az érdekelteket értesíti.

87. szám. A nagykárolyi református egyházmegye közgyűlése 26—1935 sz. határozatában helybenhagyja a kismajtényi presbiterium 1934 szept. 7-én kelt 3. sz. határozatát, melyben nevezett presbiterium a lelkeszi díjlevél buzajárandósága fedezésére az adókulcsot oda módosítja, hogy a földbirtokkal rendelkező egyháztagok 1200 négyszögölenként 6 liter búzát, a földdel nem rendelkező zsellérek és fiatal házasok 10 liter búzát tartoznak fizetni.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jóváhagyásra felterjesztett 25—1935 sz. határozatot, melyben a díjlevélnek buzafizetésről szóló módosítását és az ehez alkalmazkodó adókulcs módosítását kimondja, jóváhagyólag megerősíti.

88. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 31—1935 sz. határozatával jóváhagyja és megerősítésre fölterjeszti az árpádi ref. egyház két tanítói állásának díjleveleit.

A szabályszerűen kiállított és az egyházkerületi közgyűlés 21—1932 sz. határozatának megfelelő díjleveleket közgyűlésünk megerősíti és a 75—1934 sz. egyházkerületi határo-

zat szerint záradékolja s a díjlevelek egy-egy példányát levéltárba helyezi, a többiekét további eljárás céljából a nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatalának kiadni rendeli.

89. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület 135—1935 számú átiratával megkereste Szatmár megye prefektusát és intézkedését kérte, hogy az erdőszádai sérelmes betemetkezéshez hasonló, felekezeti villongásra alkalmat adó jogtalanságoknak közigazgatási uton elejét vegye. A Szatmár megyei prefektus 12—626—1934 szám alatt az átiratra válaszolva közli hogy intézkedést tett az iránt, hogy hasonló téves és jogtalan temetkezés elő ne forduljon.

Az egyházkerületi közgyűlés az elnökség tett intézkedését és az arra kapott választ tudomásul veszi.

90. szám. A nagybányai református egyházmegye 28 -1934 szám alatt felterjeszti a szatmári ref. egyházközség presbiteriumának 1933 november 11-én hozott 123—1934, december 9-én hozott 126 számú határozataira vonatkozó jóváhagyó közgyűlési határozatát és 1935 február 15-én kelt biztosítéki okiratot a szatmári ref. egyházközség által annak földvásárlási alapjától felvett 78 000 leies kölcsöne tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai református egyházmegye 28—1934. számú jóváhagyó határozatát megerősíti és elrendeli a biztosítéki okiratnak az egyházi törvények I. t.-c. 15. § b. pontja alapján megerősítő záradékkal leendő ellátását.

91. szám. A nagybányai református egyházmegye felterjeszti 33—1934 szám alatt hozott határozatát és ennek mellékleteit a szatmári református egyházközség, mint vevő és Oláh Mihály és neje szül Persenszki Julianna szatmárnémeti lakosok mint eladók között a szatmárnémeti 5551. sz. betétben, 3660—8. hrsz. alatt felvett 398 négyszögöl ingatlannak 10.000 lei vételáron történt megvételére nézve.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai

egyházmegye 33—1934. számú jóváhagyó határozatát megerősíti és elrendeli a fentt tüzetesen körülírt adás-vételi okiratnak az egyházi törvények I. t.-c. 15. § b. pontja értelmében szabályszerű megerősítési záradékkal leendő ellátását.

92. szám. A nagybányai ref. egyházmegye elnöksége felterjeszti 34—1934. sz. közgyűlési határozatát és annak mellékleteit a szatmárnémeti református egyházközség mint eladó és Tolmács Antal, Döblinger Miksa továbbá Kovács Lajos és Tiermann Zsigmond szatmárnémeti lakosok, mint vevők között a szatmárnémeti 931. sz. betétben, 14,783—3 hrsz. alatt felvett 205 négyszögöl és az ugyanottani 931. sz. betétben 14,783—8 hrsz. alatt felvett 212 négyszögöl üres beltelekre vonatkozólag 30,750 illetve 37,650 lei vételár mellett történt eladása tárgyában.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagybányai ref. egyházmegye 34—1934. sz. alatt hozott jóváhagyó határozatát megerősíti és elrendeli a vonatkozó adásvételi okiratok szabályszerű megerősítő záradékkal leendő ellátását az egyházi törvények I. t.-c. 15. §. b. pontja értelmében, elkötelezi azonban egyuttal a szatmárnémeti református egyházközség presbiteriumát, hogy a befolyt vételárat megfelelő értékű de magasabb jövedelmezőségű ingatlan vásárlásába fektesse be.

93. szám. A nagybányai ref. egyházmegye felterjeszti 1935 május 5-én hozott 8—1935. sz. határozatát, amellyel oly feltétellel hagyta jóvá az erdődi leányegyház ugyanottani 890 számú betétben A.+1. sorszám 893—2 hrsz. alatt felvett 151. négyszögöl kiterjedésű templomhely céljára szolgáló telkének 28.000 lei vételáron Istók András erdődi lakos részére történt eladását, hogy ezen vevő és Vári Gyula ajánlattevő között a presbiterium tartson újabb árverést és amennyiben Vári Gyula nem tenne Istók Andrásénál előnyösebb ajánlatot, úgy a szerződést elől nevezett vevővel kösse meg. Miután, amint a csatolmányokból kitűnik, az erdődi presbite-

rium ezen újabb árverést megtartotta és Istók András ajánlata maradt magasabb és előnyösebb, ezért a nagybányai ref. egyházmegye elnöksége a közgyűlési határozat alapján a megkötött szerződést megerősíti záradékkal ellátta és egyházkerületi megerősítés végett felterjesztette.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházi törvények I. t.-c. 15. § b. pontja értelmében a nagybányai egyházmegye 8—1935. számú közgyűlési határozatát megerősíti és elrendeli a megkötött adás-vételi okiratnak szabályszerű megerősítési záradékkal leendő ellátását és kötelezi az erdődi leányegyházat, hogy a befolyt vételárat törzsvagyon gyanánt kezelje és előnyös ingatlanvásárlásba fektesse be.

94. szám. A nagybányai ref. egyházmegye elnöksége felterjeszti 32—1934. számú közgyűlési határozatát és annak mellékleteit, amellyel a máramarosszigeti ref. egyházközség 2—1934. számú presbiteriumi határozatát a sárosbükki 9 kat. hold 998 négyszögöl kiterjedésű a máramarosszigeti 342. számú tkvben 4876 hrsz. alatt felvett kaszálónak Telepțean Petru és társai máramarosszigeti lakosok részére 30.000 lei vételáron történt eladására és az ugyanottani 2743. számú betétben 3382. hrsz. alatt felvett egy kat. hold 200 négyszögöl kiterjedésű szántóföldnek a Máramarosszigeti ref. egyházközség által Stark Gábor és társaitól 27.000 lei vételáron történt megvételére nézve jóváhagyta.

Egyházkerületi közgyűlés a nagybányai egyházmegye 32—1934. számú jóváhagyó határozatát az egyházi törvények I. t.-c. 15. § b. pontja értelmében jóváhagyja, elrendeli a két rendbeli adás-vételi okiratnak szabályszerű jóváhagyási záradékkal leendő ellátását és kötelezi a máramarosszigeti ref. egyházközség presbiteriumát, hogy az eladási és vételi ár között mutatkozó 3000 lei különbözetet egyházi törzsvagyon gyanánt kezelje és jövedelmező ingatlanvásárlásba fektesse be.

95. szám. A nagybányai ref. egyházmegye el-

nöksége felterjeszti 109—1933. számú határozatát a máramarosszigeti ref. egyházközségnek földvásárlási alapjától felvett 5000 lei, Pomona-kert alapjából felvett 250,930 lei, Várady Kálmán alapjától felvett 5000 lei, Szabó Azrel alapjától felvett 15.000 lei, lelkesi földeladási alapjától felvett 3000 lei, Feketeerdői szálló alapjától felvett 1000 lei, Nádor Csernák alapjától felvett 492 lei kölcsöneinek jóváhagyása tárgyában.

Noha az egyházkerületi közgyűlés elvben a leghatározottabban ellene van annak, hogy meglévő alapjaikat az egyházközségek kölcsönvétel formájában veszélyeztessék és bizonytalan értékű követelési jogokká alakítsák át, miután azonban az egyházközség gazdálkodása és részben a gazdasági helyzet is befejezett helyzet elé állította az egyházközség felügyeleti hatóságait, ezért elvi álláspontjának fenntartása mellett a kölcsönügyleteket az egyházi törvények I. t.-c. 15. § d. pontja értelmében megerősíti, elrendeli a kiállított kötelezvények megerősítési záradékkal leendő ellátását és elkötelezi a nagybányai egyházmegye elnökségét, hogy a szokásos évi egyházlátogatás alkalmával a kölcsönök kamatainak pontos megfizetését és a törlesztési részletek betartását saját felelősségének terhe mellett szigoruan ellenőrizze.

96. szám. A nagybányai egyházmegye elnöksége felterjeszti 57—1934. számú közgyűlési határozatát, amellyel jóváhagyta a szamosdobi ref. egyházközség 35—1933. számú presbiteriumi határozatát 4007 lei összegnek saját alapjaitól építkezés és közszükségleti célokra történt kölcsön gyanánt eszközölt felvételét.

Az egyházkerületi közgyűlés rosszalja és a leghatározottabban ellene van, hogy az egyházközségek alapjaikat kölcsön céljára felvegyék és ezáltal azok fennmaradását veszélyeztessék, ezen elvi álláspontjának kifejezése mellett, miután a kölcsönvevő összegek felhasználása már a múltban megtörtént a vonatkozó

határozatot az E. t. 1. t.-c. 15. § d) pontja alapján megerősíti, a biztosítéki okiratot szabályszerű záradékkal ellátni rendeli és kötelezi a nagybányai egyházmegye elnökségét, hogy a szokásos évi látogatások alkalmával a kölcsönvett alapnak a kamatok és a törlesztési részletek pontos teljesítése által leendő helyreállítását saját felelősségének tudatában szigoruan ellenőrizze.

97. szám. A nagybányai egyházmegye elnöksége felterjeszti 58—1934. szám alatt hozott közgyűlési határozatát és mellékleteit, amellyel megerősítette a szénváraaljai egyházközség presbiteriumának 5—1934. számú azon határozatát, amellyel a lelkeszi javadalomhoz tartozó kertnek 440 négyszöglet kitevő részét az iskola-udvarhoz csatolta és az így megcsonkított lelkeszi javadalmat az eddig egyházi közszükségleti célt szolgáló 1518 négyszögöl kiterjedésű belteleknek a lelkeszi javadalomhoz leendő csatolásával kárpótolta.

Az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegye vonatkozó jóváhagyó határozatát az egyházi törvények I. t.-c. e) pontja alapján jóváhagyja, miután úgy az iskola udvarral leendő ellátása üdvös és szükséges célt szolgál, mint pedig a lelkeszi javadalom csonkítatlan fenntartására sőt fejlesztésére a meghozott határozat tekintettel volt.

98. szám. A nagybányai egyházmegye elnöksége 904. és 905—1935. sz. alatt hivatkozással az egyházkerületi közgyűlés 145. és 146—1934. sz. határozataira felterjeszti az aranyosmeggyesi és hiripi egyházközségek 25,000 lei, illetve 16,700 lei összegű már jóváhagyott kölcsöneire vonatkozó az illető egyházközségek presbiteriuma által kiállított biztosítéki okiratokat.

Az egyházkerületi közgyűlés elrendeli a felterjesztett biztosítéki okiratoknak az egyházkerületi közgyűlés 145. és 146—1934. számú határozatai alapján szabályszerű jóváhagyási záradékkal leendő ellátását.

99. szám. A nagybányai református egyházmegye felterjeszti 24—1934 számú határozatát az Incze László emlékét megörökítő 70,000 leies alapítvány alakító leveleinek jóváhagyására nézve.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel veszi tudomásul az alapító egyház fenntartó szándékának nemes megnyilvánulását és az alapító iratokat megerősíti, elrendeli azok egy példányának az egyházkerület irattára számára leendő visszatartását, míg az alapító okmányok többi példányát a nagybányai református egyházmegye elnökségének megküldi.

100. szám. A nagykárolyi református egyházmegye elnöksége felterjeszti 22—1935. számú határozatát a királydaróci református egyházközségnek iskola alapjától felvett 2770 lei, szegény alapjától felvett 6954 lei és egyházfenntartó alapjától felvett 2000 lei kölcsöneire nézve.

Az egyházkerületi közgyűlés megdöbbenéssel állapítja meg, hogy a királydaróci egyház legfontosabb egyházi és iskolai célt szolgáló alapjait kölcsön céljára felvette és közszükségleti célokra fel is használta. A mostoha gazdasági viszonyok között is a leghatározottabban ellenzi és rosszalja ezen eljárást. Miután azonban az alapoknak már a múltban történt tényleges felhasználása által a felügyeleti hatóságok befejezett helyzet elé lettek állítva, ezért az egyházi törvények I. t.-c. 15-ik § d. pontja alapján a presbiterium által kiállított biztosítéki okiratot megerősíti és szabályszerű záradékkal ellátni elrendeli. Szigoruan meghagyja a nagykárolyi egyházmegye elnökségének, hogy a szokásos évi látogatások alkalmával a kölcsönvett alapoknak a megállapított kamatok és törlesztési részletek pontos visszafizetése útján leendő helyreállítását szigoruan ellenőrizze.

101. szám. A nagykárolyi református egyházközség elnöksége felterjeszti 27 - 1935. sz. közgyűlési ha-

t
ározatát, amellyel a törvényi ref. egyházközség pres-
biteriumának 3—1935. számú 50.000 lei összegnek a
lelkési Nyugdíj és Özvegy- Árva-Gyámintézetől in-
gatlan vásárlás céljára eszközölt kölcsönfelvételi hatá-
rozatát jóváhagyta.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi
egyházmegye 27—1935. számú határozatát
megváltoztatja és miután egy még a folyó év
folyamán visszafizetendő ideiglenes kölcsönről
van szó, amely az egyházmegyei és egyház-
kerületi elnökség intézkedései alapján ki is
lett fizetve, ezért a jóváhagyás kérdésében
határozatot nem hoz és a felterjesztett irato-
kat a nagykárolyi egyházmegye elnökségének
visszaküldi.

102. szám. A nagykárolyi ref. egyházmegye
28—1935. sz. alatt felterjeszti jóváhagyó határozatát,
amellyel a törvényi ref. egyházközségnek az ottani
1292 sz. tkv.-ben 87 hrsz. 29—11. térképi szám alatt
gróf Károlyi Lajos urtól eszközölt ingatlan vásárlását
87,975 lei vételár mellett jóváhagyta.

Az egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi
egyházmegye vonatkozó határozatát indokai
alján megerősíti és elrendeli a vonatkozó
adás-vételi szerződésnek az egyh. törvények
I. t.-c, 15. § b. pontja alapján szabályszerű
megerősítő záradékkal leendő ellátását.

103. szám. A közgyűlés tárgyalásának végezté-
tével Dr. Nagy Sándor nagykárolyi e. m. gondnok az
elnökségnek, a közgyűlés tagjainak nevében megkö-
szöni a bölcs és fáradhatatlan vezetést.

A Püspök ur a királyhágómelléki egyház-
kerület Nagyváradon 1935. május 28. napjain
tartott közgyűlését hálaadó imádsággal bere-
kesztette.

Birósági ügyek.

104. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bíróságának 1935 május 27-én tartott teljes üléseben az elnökség bejelenti, hogy az időszaki tanács, mint fegyelmi bíróság Szikszay Dénes szaniszlói kántortanító ellen, a nagykárolyi ref. egyh. megye elnöksége által hivatalból folyamatba tett és 1934 szept 28-án ítélettel ellátott fegyelmi ügyben felelősség folytán Nagyváradon 1935 január 29-én nyilvánosan megtartott tárgyalás után, zárt ülésben egyhangulag meghozta és nyilvános ülésen kihirdette a következő

i t é l e t e t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint időszaki fegyelmi bíróság a nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróságnak, mint időszaki fegyelmi bíróságnak 113 fb. — 1934 sz. a. hozott ítéletét azzal a helyesbitéssel, hogy a panaszlott terhére megállapított cselekményeket és mulasztásokat az E. T. V. t.-c. 34. §-ának A. 1. és 2. pontjai szerinti fegyelmi vétségnek minősíti, — egész terjedelmében helybenhagyja. Kötelezi panaszlottat arra, hogy a felelősségi eljárással felmerült 1400 Lei költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével az egyházkerület pénztárában megfizessen.

105. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága 1935 május 27-én tartott teljes ülésében az 1935—36. évre az időszaki tanácsot következőképpen alakítja meg :

Rendes tagok : Vadai Béla, Arday Aladár esperesek, Debreczeni István egy. ker. tanácsbíró, dr. Nagy Sándor egyh. m. gondnok, dr. Kotzó Jenő egyh. ker. tanácsbíró.

Póttagok : Boros Jenő, Papp József, dr. Ajtay Nagy Gábor, dr. Költsey Ferenc, dr. Ujfalussy Sándor egyh. ker. tanácsbírók.

106. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felelősségi fegyelmi bíróság, Nagyváradon, 1935 május 28-án tartott ülésében Orth Imre végvári lelkész panaszára

Nagy Árpád végvári tanító ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben a bánsági ref. egyházmegye bíróságának, mint fegyelmi bíróságnak 1935 február 28-án tartott időszakai tanácsában 1—1935. sz. a. hozott ítéletét, panaszlott felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után, zárt tanácskozásban a következőképpen

i t é l t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felebbviteli fegyelmi bíróság, a bánsági egyh. m. bíróságnak, mint időszakai fegyelmi bíróságnak, 1935 február 28-án 1—1935 sz. a. hozott ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

107. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság a Nagy Kálmán volt szapáryfalvai kántornak a szapáryfalvai egyházközséggel szemben támasztott anyagi követelése tárgyában, a bánsági egyh. megye bírósága, mint első foku közigazgatási bíróság által, Temesvárott 1934 október 1-én meghozott 2/1934 sz. ítéletét, panaszos fellebbezése folytán Nagyváradon 1935 május 28-án tartott ülésében felülvizsgálván, meghozta a következő

v é g z é s t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság a bánsági e. m. bíróságának, mint első foku közigazgatási bíróságának Temesvárott 1934 október 1-én Nagy Kálmán szapáryfalvai kántornak szapáryfalvai egyházközséggel szemben támasztott anyagi követelése tárgyában meghozott 2/1934 sz. ítéletét feloldja s elrendeli, hogy a következő irányban állapítsa meg a tényállást:

1.) Nagy Kálmán milyen minőségben két ízben külön-külön, mely év melyik napjától, mely év melyik napjáig teljesített szolgálatot?

2.) Mi volt a fizetése s természetbeni járandóságainak értéke évenként különösen utolsó szolgálati évében?

3.) Kapott-e a felmondási időre fizetést, s ha igen a felmondási időt mennyiben állapította meg a presbiterium, s mennyit kapott e címen?

S ezek tisztába hozatala után hozzon szabályszerű ítéletet.

108. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Csorba István lugosi lakos és 8 társa által a bánági e. m. időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróságnak 1934 június hó 22-én hozott ítéletével I. fokon befejezett ügyében panaszlottak felebbezése folytán, Nagyváradon 1935 május 27-én megtartott nyilvános tárgyalás után zárt ülésben meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

v é g z é s t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a bánági e. m. időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság által 1934 június 22-én 2/1934 sz. a. hozott ítéletét feloldja, Csorba István, Padurean József, Fischer János, Nemes Kálmán, Gerő Gyula, Pop Virgilné, Neumann Ferenc, Köhl Péter és Sticsinszky mérnök lugosi lakosok, felebbező panaszosokat ügyükkel az egyh. megyei közgyűlés elé utasítja.

109. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság Papp József m. szigeti lelkész panaszára Kiss Géza kisperegi s. lelkész ellen folyamatba tett ügyben, a bánági egyházmegyei bíróság időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság 1934 június hó 22-én tartott ülésében 1 szám alatt hozott végzését, panaszos felebbezése folytán Nagyváradon, 1935 május hó 27-én tartott ülésében felülvizsgálván meghozta a következő

v é g z é s t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság, a bánági egyházmegyei bíróság időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság 1934 június hó 22-én 1 szám alatt hozott végzése ellen panaszos által beadott felebbezést elutasítja s az I. foku végzés felebbezéssel megtámadott részét helyben hagyja, többi részét pedig nem érinti.

110. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felebbiteli fegyelmi bíróság a Laczák Dezső éradonyi lelkész ellen hivatalból elrendelt fegyelmi ügyben panaszlott felebbezése alapján, az érmelléki egyh. megye fegyelmi bíróságának 1934 október 8-án hozott ítéletét felülbírálván, Nagyváradon 1935

május 28-án tartott ülésében a következőképpen

i t é l t :

Az egyh. ker. bíróság, mint fellebbezési fegyelmi bíróság panaszlott Laczák Dezső felebbezésének helyt ad és az érmelléki e. m. fegyelmi bíróságának idézett keletü ítéletét a felmentés érintetlenül hagyása mellett, a költségekre vonatkozó elmarasztaló részében megváltoztatja, s úgy az 1.900 leinek, mint a Laczák Dezső által igazolt 1.100 lei vizsgálattal kapcsolatosan felmerült költségnek kifizetésére is az érmelléki e. m. pénztárát kötelezi.

111. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság Tóth Miklós és Tóth Béla hegyközszenimrei tanítók ellen folyamatba tett ügyben, az érmelléki e. m. bíróság időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság 1934 aug. 27-én tartott ülésében 72-b-1934 sz. alatt hozott végzését, panaszosok felebbezése folytán, Nagyváradon 1935 május 27-én tartott ülésében felülvizsgálván meghozta a következő

v é g z é s t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fellebbezési fegyelmi bíróság az érmelléki e. m. időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróságnak végzése ellen benyújtott felebbezést részben elutasítja s ennek folyamánként a megtámadott végzésnek azokat a részeit, melyek szerint az első foku fegyelmi bíróság az egyh. megyei elnökség felfüggesztő végzését, megerősítette s a tanítókat a birói költségek megfizetésére kötelezte helybenhagyja.

A végzésnek egyéb részeit azonban megváltoztatja és a felfüggesztő végzés végrehajtásának módozatait tárgyzó első foku fegyelmi bírósági intézkedéseket mellőzi és a felfüggesztésre következő törvényes eljárás fogamatosságát az egyházmegyei bíróság elnökségéhez utalja.

112. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság az 1934 szept. 2-án megtartott törvényi ref. papválasztás ellen Kiss Sándor és társai által beadott panasz folytán a nagykárolyi ref. egyházmegyei bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1935 ápr. 25-én hozott ítélet ellen Kiss Sándor és társai, valamint Molnár Lajos és társai által

beadott felebbezése folytán Nagyváradon 1935 évi május hó 27 én d. u. 4 órakor tartott ülésben hozta és meghirdette a következő

i t é l e t e t

A királyhágóme'léki ref. egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság a törvényi 1934 szept. 2-án megtartott papválasztás tárgyában a nagykárolyi egyházmegyei közigazgatási bíróság által 1935 április 25-én hozott ítéletét részben helytadva Kiss Sándor és társai felebbezésének részben megváltoztatja és az 1934 szept. 2-án megtartott törvényi ref. lelkészi választást az E. T. II. t. c. 44 §. f. és g. pontokba ütköző szabálytalanságok miatt megsemmisíti és E. T. II. t. c. 19. §-ban körülírt eljárástól kezdve új választási eljárást rendel el. Dr. Kölcsey Ferenc egyházmegyei ügyésznek, az egyházmegyei ítélet közigazgatási része ellen beadott felebbezését a felebbezési bíróság visszautasítja.

Molnár Lajos, Pap Lajos, Pete Gyula, Nagy János molnár, Vakarcs Ferenc, Osvát Géza, Bereczki Gyula, Bereczki Ferenc presbiter, Molnár Gyula, Bosnyák Imre, Csáki Sándor, ifj. Balog Lajos vasút-utca, Balog Sándor, N. Balog Lajos és Pécsi Lajos törvényi ref. egyháztagok felebbezésének részben és Dr. Kölcsey Ferenc e. m. ügyész bejelentett felebbezésének e tárgyban a felebbezési bíróság helyt ad és az első bíróság ítéletét a fegyelmi vétkesség és megbüntetés tekintetében megváltoztatja és nevezettek ellen az eljárást megszünteti.

Az egyházkerületi bíróság jelen ítélettel kimondja, hogy Molnár Lajos, Bereczki Gyula, Bereczki Ferenc, Molnár Gyula, Balog Lajos vasút-utca és Balog Sándor törvényi lakosok az új választásnál szavazati jogukat nem gyakorolhatják.

Kötelezi az egyházker. bíróság Molnár Lajos, Pap Lajos, Pete Gyula, K. Bereczki Lajos, Nagy Molnár János molnár, Vakarcs Ferenc, Osvát Géza, Bereczki Gyula, Bereczki Ferenc presbiter, Molnár Gyula, Bosnyák Imre, Csáki Sándor ifju, Balog Lajos vasút-utca, Balog Sándor, N. Balog Lajos, Pécsi Lajos törvényi lakosokat, hogy az első bíróság által 12.000 lei-

ben megállapított alapeljárásbeli költséget egyetemlegesen és 15 nap és végrehajtás terhe mellett fizessék meg.

Az egyházker. bíróság az első bíróság ítélet rendelkező részének többi részét helybenhagyja.

113. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság Nagyváradon 1935 május 27.-én tartott ülésében a nagykárolyi ref. egyházmegyei esperes által Szombati Sándor berei lakos és társai ellen hivatalból folytatba tett fegyelmi bírósági ügyben a nagykárolyi ref. egyházmegye bíróságának, mint időszakai tanácsnak 1934 április 26.-án 47 fb. 1934 sz. a. hozott ítéletét panaszlottak felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következő

v é g z é s t

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság, a nagykárolyi ref. egyházmegye bíróságának, mint időszakai fegyelmi bíróságnak 1934 április 26.-án tartott ülése 47 fb.—1934 sz. a. hozott ítéletét feloldja és utasítja az elsőfokon eljárt bíróságot, hogy a régi és új díjlevelekből, esetleg a presbiteri határozatokból állapítsa meg, hogy a kérdéses javadalmi föld mikor bocsáttatott a berei lelkész használatába; állapítsa meg továbbá, esetleg az évekre visszamenő egyházközségi adókiivetésekből, hogy a kérdéses engedmények mióta állanak fenn, a visszélések mikor és mily körülmények között jöttek létre. A ténykörülmények földerítésével hozzon új ítéletet.

114. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság Nagyváradon, 1935 május 28.-án tartott ülésében Borbély Sándor volt érdengelegi, most csokalyi lelkésznek az érdengelegi egyház ellen viszonos javadalmi ügyében a nagykárolyi e. m. bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak 1934 április 26.-án hozott ítélete ellen Borbély Sándor által beadott felebbezés tárgyában a következőképpen

i t é l t:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku közigazgatási bíróság a nagykárolyi e. m.

fenthivatott bírósági ítéletét a következő szövegezéssel hagyja helyben:

A bíróság Borbély Sándornak úgy a 22—1931 kb., mint a 122—1932 kb. panaszát együttesen bírálja el az érdengelegi egyház 132—1933 kb. sz. beszámítási kérelmével és ennek folytán a Borbély Sándornak 22—1931 sz. a. jogerősen megítélt 25.277 lei 75 b. követelésébe beszámítja az érdengelegi egyháznak 22.175 leiben megállapított viszontkövetelését és a kü'önbözetként jelentkező 3.102 lei 75 b.-nak Borbély Sándor részére leendő megfizetésére az érdengelegi egyházat 15 nap és végrehajtás terhe mellett kötelezi.

Az egyházmegyei közigazgatási bírósági ítéletet a Borbély Sándornak 1934 november 16.-án 122—1932 sz. a. iktatott panaszára vonatkozó részében végzésével feloldja. Ezt a részt elkülöníti és utasítja a nagykárolyi e. m. közigazgatási bíróságát, hogy az agrárbizottság eljárásának jegyzőkönyvét szerezzé be és szabályszerű eljárás után hozzon szabályszerű ítéletet.

115. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróság Nagyváradon, 1935. május 28-án tartott ülésében Erdei Ilona volt érendrédi ref. helyettes tanítónő panaszosnak, tanítói fizetésének teljes egészében ki nem szolgáltatása miatt az érendrédi ref. egyház, mint panaszlott elleni közigazgatási ügyben, panaszlott egyház által beadott felebbezése folytán a nagykárolyi ref. egyházmegyei első folyamodású bíróságnak, mint időszakai közigazgatási tanácsnak 1934 évi április hó 26 napján kelt 28 kb—1934 sz. ítéletét vizsgálat alá vevén, következőképpen

i t é l t:

Az egyházkerületi bíróság panaszlott felebbezését elutasítja, az elsőfoku bíróság ítéletét helybenhagyja, azzal a helyesbitéssel, hogy az „ítélet” rendelkező részének második bekezdését, valamint az „Indokolás” szövegének második bekezdéséből, „az E. T. VI. t. c. 34 §. 3 b. pont 2. bekezdésére támaszkodva” szavakat törli.

116. szám. A királyhágómelléki egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság Nagyváradon 1935 május 28 án tartott ülésében felülvizsgálat alá vevén Mátyási István

hegyközpályi ref. tanító felebbezését a bihari egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság 53/1934 számú ítélete ellen, a következőképpen

i t é l t :

Az egyházkerületi bíróság a bihari egyházmegye 53—1934 sz. ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

117. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság Nyiri Margit bihari tanítónőnek fegyelmi ügyében a bihari egyházmegyének mint fegyelmi bíróságnak 1934 nov. 5-én hozott 59—1934 sz. ítéletét Nyiri Margit kellő időben beadott felebbezése folytán felülbírlván a következő

i t é l e t e t

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága mint fegyelmi bíróság a bihari egyházmegye fegyelmi bíróságának 59—1934 számú ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

118. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága mint fegyelmi bíróság Nyiri Margit bihari tanítónőnek felfüggesztése ügyében a bihari egyházmegye által 1934 nov. 5-én 57—1934 szám alatt hozott végzését Nyiri Margit kellő időben beadott felebbezés folytán felülbírlván a következő

v é g z é s t :

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság a bihari egyházmegye 57—1934 számú végzését indokainál fogva helybenhagyja.

119. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Gyökössy József nagykakucsi lelkész panaszára a hegyköszáldobágyi ref. egyházközség ellen fennálló követelés iránt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben a bihari egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1935 évi február hó 28 napján 60-1935 szám alatt hozott ítéletet panaszlott egyházközség felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következőleg

i t é l t :

Az egyházkerületi bíróság, mint felebbezési közigazgatási bíróság az elsőfoku bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja annyival is inkább, mert

felebbezőnek az a kifogása, — hogy a panaszos részéről a lelkészlakba beépített beruházás költségében az egyházközség presbitériuma részéről megajánlott váltásösszegre vonatkozó határozat alaki okokból nem bír törvényes alappal, — elesik, minthogy e különben is lényegtelen alaki hibára támaszkodó kifogással az F. T. I. t. c. 45 § alapján csupán a szóbanforgó, 1932 évi 14 számú presbiteri határozat meghozatala után számított törvényes határidőn belül lehetett volna élni.

120. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Kuki Zoltán bihari tanító panaszára a bihari ref. egyházközség ellen fizetés kiszolgáltatása iránt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben a bihari egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság által 1935 évi április hó 24 napján 47—1935 szám alatt hozott ítéletet panaszlott egyházközség felebbezése folytán felülvizsgálván, nyilvános tárgyalás után a következőleg

i t é l t :

Az egyházkerületi bíróság, mint felebbezési közigazgatási bíróság az első foku bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

121. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság Kuki Zoltán bihari tanító fegyelmi ügyében a bihari ref. egyházmegye által 1935 április 24-én 49—1935 szám alatt hozott ítéletét Kuki Zoltán kellő időben beadott felebbezése folytán felülbírálván a következő

i t é l e t e t :

hozta :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság a bihari egyházmegye 49—1935 számú ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

122. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint felebbezési fegyelmi bíróság tárgyalás alá vevén Sipos Béla szatmárhegyi kántortanító felebbezését, a nagybányai ref. egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság által hozott 80—1934 sz. ítélete ellen, a következőleg

i t é l t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerületi bíróság, mint fegyelmi bíróság a nagybányai ref. egyházmegyei bi-

róság fenthivatolt ítéletét megváltoztatja és Sipos Béla szatmárhegyi lakost az E. T. V. t. c. 34. § 1. és 3. pontjában találja vétkesnek, ezért őt a fenti t. c. 35. §-nak b. pontja alapján feddésre itéli.

123. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku közigazgatási bíróság Öry Tamás lázári lelkész közigazgatási ügyében a nagybányai egyházmegyei bíróságnál 74—1934 szám alatt hozott ítéletét Öry Tamás kellő időben beadott felebbezése folytán felülbírlván a következő

i t é l e t e t

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbviteli bíróság a nagybányai egyházmegyei bíróság 74—1934 számú ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

124. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Forgó Lajos és társai, továbbá dr. Kálmán Ferenc és társai aradi lakosoknak az Aradon 1934 szept. 9-én megtartott lelkészválasztás ellen 858—1934 sz. a. a nagyszalontai ref. egyházmegye esperesi hivatalában 1934 szept. 22-én beadott panaszai ügyében a delegált bihari ref. egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási időszakos bíróságnak 61—1935 sz. a. 1935 febr. 28-án megtartott ítélete ellen így a panaszosok és az egyházmegyei ügyész, mint Nagy Zoltán megválasztott lelkész, erdőhegyi lakos által bejelentett és írásban indokolt felebbezések folytán a Nagyváradon 1935 május 27-én nyilvános ülésben megtartott tárgyalás után zárt ülésben meghozta és nyilvános ülésben kihirdette a következő

i t é l e t e t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság a delegált bihari ref. egyházmegye, mint közig. időszakos bíróság ítéletét az Aradon 1934 szept. 9-én megtartott lelkészválasztás megsemmisítéséről rendelkező részét helybenhagyja, a minősítés kérdésében, valamint a panaszok elutasításáról és panaszosoknak az eljárási költségekben marasztalásáról rendelkező részét pedig megváltoztatja aként, hogy a választást az E. T. II. t. c. 44. § a. c. d és f. pontjaiba ütköző választási vétségek miatt semmisíti meg és az E. T. II. t. c. 45.

§-a alapján Nagy Zoltán lelkész erdőhegyi lakost az újra pályázhatók sorából kizárja. Elrendeli, hogy a jelen ítéletnek hivatalból hitelesítendő kiadmánya a fegyelmi eljárás megindítása végett az illetékes nagyszalontai ref. egyházmegye elnökségéhez áttétessék. Az E. T. V. t. c. 98 § 2. a. pontja 6. bekezdésére hivatkozással kimondja, hogy a választás akár meghívással, akár új pályázat kiírásával ismétlendő meg.

Egyben kötelezi a királyhágómelléki ref. egyházkerület, mint közigazgatási felebbezési bíróság Nagy Zoltán lelkész erdőhegyi, továbbá Molnár István nyugdíjas, volt pénzbeszedő, Szőke Károly, Horvát Mester Zoltán asztalos, Hegedüs József vendéglős, Szentiványi Elemér nyugdíjas, Szentiványi Elek ügyvédjelölt, Orbán István cukrász, Szabó János m. tisztviselő, Kis Péter iparos és özv. Lőrinczi Dengericsné szül. Diós Mária egyháztag anyai lakosokat, hogy a bihari ref. egyházmegye közíg. pénztárába a költség előleg visszatérítése céljára 8000 leit 15 nap alatt végrehajtás terhével egyetemlegesen megfizessenek.

Panaszosok által a bizonyítás kiegészítése tárgyában tett indítványuk elutasítása miatt, valamint Nagy Zoltának a birói illetékesség és érdekeltség kérdésében bejelentett és az ügy érdemében hozott ítélettel szemben is fentartott felebbezést pedig az egyházkerület bírósága elutasítja.

125. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság a Nagyváradon 1935 évi május 27-én tartott ülésében felülvizsgálat alá vevén a nagyszalontai ref. egyházmegye elnöksége által Major László borosjenői presbiter ellen hivatalból megindított fegyelmi ügyben nevezett panaszlott felebbezése folytán a nagyszalontai ref. egyházmegyei fegyelmi bíróságának 1934 évi ápr. 5 napján hozott 44—1934 sz. ítéletét, a következőképpen

i t é l t :

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint másodfoku fegyelmi bíróság a panaszlott által beadott felebbezést elutasítja és a nagyszalontai ref. egyházmegyei fegyelmi bíróságának 44—1934 sz. a. hozott ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

126. szám. Kis Géza kisperegi segédlelkész felebbezett a nagykárolyi ref. egyházmegyei közigazgatási bíróság 28—1935 kb. sz. végzése ellen, mellyel elutasította, helyesebben visszautasította nevezett perujítási kérelmét a börvelyi lelkészválasztás ügyében hozott nagykárolyi egyházmegyei bírósági 137—1933 és királyhágómelléki egyházkerületi 8 k. b. 1934 sz. ítélete ellen.

Az egyházkerületi közigazgatási bíróság a fenti felebbezés (helyesebben felfolyamodás) alapján felülvizsgálván a nagykárolyi egyházmegyei bíróság 28—1935 kb. számú végzését a következő

v é g z é s t :

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerületi közigazgatási bíróság a nagykárolyi egyházmegyei bíróság 28—1935 sz. végzését jóváhagyja és a felebbezést (felfolyamodást) elutasítja.

Betűrendes tárgymutató

Antal Géza dunántuli püspök halála — — —	17
Arádi papválasztás bírósági ügye — — —	125
Aranyosmeggyesi egyházközség kölcsöne — — —	98
Árpádi tanítói díjlevelek — — —	88
Áttérésekkel kapcsolatban felmerült panaszok —	42
Baldácsy-alapból segélyezettek — — —	44
Bánsági egyházmegyei tanácsbírák számának emelése	73
Belhivatalnokok fizetésének pontos kiszolgáltatása —	25-6
Belmissziói előadó jelentése — — —	70
Belmissziói munka akadályai — — —	25-8
Belmissziói munka akadályoztatása — — —	70-b
Belmissziói munka hanyatlása — — —	70-a
Belmissziói nap tartása — — —	70-h
Belmissziói titkár — — —	70-k
Borbély Sándor kereseti ügye — — —	114
Börvelyi egyházközség ingatlan vétele — — —	102
Börvelyi egyházközség kölcsön-ügye — — —	101
Börvelyi papválasztás bírósági ügye — — —	112
Csávós segélykérése — — —	60
Cseléd-misszió — — —	70-f
Csóka Lajos tanító lemondása — — —	61
Csomaköz társegyházzá minősítésének elhalasztása —	78
Csonka István és társai lugosi lakosok ügye — —	108
Dancs Sándorné géresi tanítónő halála — —	23
Debreczeni István zsinati r. lelkész-taggá választatott	10
Özv. Demjén Sándorné szatmári leányisk. ig.-nő halála	23
Egyházfegyelmi szabályrendelet — — —	68
Egyházi adók hatóságok részéről való behajtása —	48

Egyházi főbiróságba a bírók megválasztása — —	16
Egyházkerület döntése az érmelléki esperes-választásról	45
Egyházkerületi bizottságokban megüresedett helyek be- töltése — — — — —	24
Egyházkerületi ref. temetkezési segélyegylet— —	49
Egyházkerületi tanító-képviselőre a szavazás elrendelése	61
Egyházmegyei közgyűlési felterjesztések — —	60
Egyetemes egyházfenntartási alap megteremtése —	25-1
Egyetemes egyházi adózás — — — —	25-1
Elemi iskolai ABC-és könyv— — — —	55
Elemi iskolai kézikönyvek — — — —	56
Elemi iskolai vallástani kézikönyvek átdolgozása, új kiadása — — — — —	53
Elvesztett lelkészi bizonyítvány — — —	14
Erdei Ilona tanítónő ügye — — — —	115
Erdélyi Ref. Egyh. Ker. Ig. tanács üdvözlő levele —	7-b
Erdődi leányegyház ingatlan eladása — —	93
Erdőszádi sérelem orvoslása — — — —	89
F érfiszövetségi munka — — — —	70-b-c
Főgondnok gyűlést megnyitó beszéde — —	2
Főgondnok munkálkodása — — — —	25-10
Főgondnok üdvözlő beszéde — — — —	7
Főjegyző jelentése — — — —	50
G yorok iskolai segélykérése — — — —	60
Gyökössy József lelkész panaszügye— — —	119
Gyülekezetek vallásos lapok és iratokkal való ellátása	25-5
H angjegyes énekeskönyv — — — —	54
Hangjegyes énekeskönyv csak iskolás gyermekek részére	54-a
Hangjegyes énekeskönyv új kiadásának előkészítése -	54-b
Hátralékok rendezése — — — —	29-b
Heidelbergi káté rendszeres magyarázása — —	25-3
Helyettes tanítók fizetése — — — —	26-h
Hibásan szavazott egyházak — — — —	11
Hiripi egyházközség kölcsöne — — — —	98
I dőszaki tanács — — — —	105
Ifjusági konferenciák — — — —	70-m
Ifjusági munka — — — —	70-b-j
Ifjusági vezérfonal szerkesztése — — — —	70-i
Igazfalvi lelkészi díjlevél — — — —	81

Iratterjesztés reformja	—	—	—	—	66
Iratterjesztés szigorú megszervezése	—	—	—	—	25-5
Iratterjesztés vezetése	—	—	—	—	63-c
Iratterjesztési albizottság	—	—	—	—	63-c
Iratterjesztési bizottság új tagjai	—	—	—	—	63-b
Iratterjesztési jelentés	—	—	—	—	63
Iratterjesztési pályadíj	—	—	—	—	63-d
Iskoláink részére a 14% községi hozzájárulás sürgetése	—	—	—	—	26-i
Iskolai nyomtatványok	—	—	—	—	62
Iskolai sérelmek ügyében tett intézkedések	—	—	—	—	26-f
Iskolaszék megalakítása	—	—	—	—	26-i
Jelenvoltak nevét lásd a 3-ik oldalon					
Jótekonyság megnyilatkozása	—	—	—	—	25-7
K egyelmes válasz a hódoló táviratra	—	—	—	—	13
Kilin Sándor kerületi tanító-képviselővé választása	—	—	—	—	9
Király Öfelségét a közgyűlés táviratilag üdvözli	—	—	—	—	4
Királydaróczi egyházközség alapjainak kölcsönvétele	—	—	—	—	100
Kismajtényi presbiterium felebbezési ügye	—	—	—	—	86
Kismajtényi presbiterium határozatának megerősítése	—	—	—	—	87
Kiss Bertalan belmissziói titkár	—	—	—	—	70-k
Kiss Géza s.-lelkész felfolyamodása	—	—	—	—	126
Kitérések ellensúlyozása	—	—	—	—	25-4
Korcsmák bezárása, bálók eltiltása vasárnap d. u.	—	—	—	—	71
Kórházmisszió	—	—	—	—	70-f
Költségelőirányzat 1935-re	—	—	—	—	30
Közalap 1934. évi zárszámadása	—	—	—	—	38
Közalap 1935. évi előírása	—	—	—	—	39
Közalap 1935. évi költségvetése	—	—	—	—	40
Középiskolák költségvetése	—	—	—	—	27-c
Középiskolák részére „csendes napok” tartása	—	—	—	—	70-m
Közgyűlés alkotó tagjai	—	—	—	—	5
Közgyűlés megtartásának engedélyezése	—	—	—	—	3
Közpénztár zárszámadása	—	—	—	—	29
Kuki Zoltán bihari tanító fegyelmi ügye	—	—	—	—	121
Kuki Zoltán bihari tanító fizetés ügye	—	—	—	—	120
Külmissziói munka egyetemessé tétele a két kerületben	—	—	—	—	15
Külmissziói utazó titkár	—	—	—	—	15-c
Külmisszióra szánt adományok	—	—	—	—	15-b
L acsák Dezső fegyelmi ügye	—	—	—	—	110
Lelkészek Önszegélyző Egyesülete	—	—	—	—	76

Lelkészi államsegély rendezése	—	—	—	75
Lelkészerterkezleti ügyrend	—	—	—	77
Lelkész—tanító testvéri közszellem megteremtése	—			72
M ajor László presbiter fegyelmi ügye	—	—		125
Máramarosszigeti egyházközség adás vételi szerződése				94
Máramarosszigeti egyházközség kölcsönügye—	—			95
Máramarosszigeti lelkeszi, k.-tanítói, másodtanítói díj- levelek	—	—	—	84
Mátyássy István tanító közig. bir. ügye	—	—		116
Meggyasszai Vince dunántuli püspök üdvözlése	—			17
Missziói jelentés	—	—	—	41
Missziói köröknek ingyenes naptár és iratterjesztési ki- adványok	—	—	—	41
Misztótfalui lelkeszi díjlevél	—	—	—	85
N agy Dániel szentleányfalvi lelkesz halála	—	—		23
Nagy Kálmán volt kántor fizetés ügye	—	—		106
Nagy Sándor dr. üdvözli az elnökséget a közgyűlés tárgysorozata végeztével	—	—	—	103
Nagybányai egyház Incze László alapjának alapító le- velei	—	—	—	99
Nagylak kikölcsönözött összegének visszafizetése	—			47
Nagylaki lelkeszi díjlevél	—	—	—	82
Nagypénteki perselypénz	—	—	—	33-4
Nagyszalontai internátus zárszámadása	—	—		52
Nemes Elemér bántási esperes	—	—	—	12
Nőszövetségi munka	—	—	—	70-m
Nyilvánossági jog-nélküli iskolák vizsgája	—	—		27-b
Nyiri Margit tanítónő fegyelmi ügye	—	—	—	117
Nyiri Margit tanítónő felfüggesztése	—	—	—	118
Nyugdíj Özvegy- Árva-Gyámintézet alapszabályának átdolgozása	—	—	—	35
Nyugdíj Özvegy- Árva-Gyámintézet alapszabály köl- csönkihelyezési §-nak módosítása	—	—		36
Nyugdíj Özvegy- Árva-Gyámintézetből kilépő tagok járulékainak visszafizetése	—	—	—	37
Nyugdíj Özvegy- Árva-Gyámintézet 1934. évi zár- számadása	—	—	—	39
Nyugdíj- Özvegy- Árva-Gyámintézet 1935. évi költség- előirányzata	—	—	—	34
O rsovai fiókegyház vagyonkeresete	—	—	—	46

Orth Imre végvári lelkész panasz ügye	—	—	—	106
Ottmayer Gyula kerületi tanító-képviselővé választása				9
Öry Tamás lázári lelkész halála	—	—	—	23
Öry Tamás lázári lelkész bírósági ügye	—	—	—	123
Őszi közgyűlés	—	—	—	68
Özvegy lelkésznek segélyezése a 3% kongruális járulékból	—	—	—	43
Papp József lelkész panaszügye	—	—	—	109
Papp József zsinati r. lelkészi taggá választatott	—			10
Parochiális könyvtár továbbfejlesztése	—	--		65
Peleskey Sándor ker. aljegyzővé választatott				8-2
Püspök gyűlést megnyitó imádsága	—	—	—	1
Püspök gyűlést bezáró imádsága	—	—	—	103
Püspök évi jelentése	—	—	—	25
Püspök jelentése az elemi iskolákról	—	—		26
Püspök jelentése internátusaink állapotáról	—	—		28
Püspök jelentése a középiskolák helyzetéről				27
Püspöki generális vizitáció hatása	—	--	—	25
Reformációi perselypénz lelkiismeretes beszolgáltatása				41
Református Jövő	—	—	—	60
Segélykérések	—	—	—	60
Segélyosztó bizottság jelentése	—	—	—	67
Sérelmek azonnal bejelentendők	—	—	—	25-8
Sérelmek igazolása okmányokkal	—	—	—	25-8
Sipos Béla k.-tanító fegyelmi ügye	—	—	—	122
Sulyok Istvánné — Tatár Vilma nagyasszonyunk halála				22
Szabó Zoltán ker. lelkészi tanácsbíróvá választatott				8-1
Kisjolsvai Szabó Zoltán ny. tábornok e. m. gondnok halála	—	—	—	19
Szamosdobi egyházközség kölcsöne	—	—	—	96
Szatmár ingatlan eladása	—	—	—	92
Szatmár ingatlan vétele	—	—	—	91
Szatmár kölcsön ügye	—	—	—	90
Szatmári középiskolák rendszabályai				59
Szatmári leánygimnázium számadása	—	—	—	51
Szavazatot nem küldött egyházak	—	—	—	11
Szebeni József kiskereki ny. tanító halála	—	—		23
Szegények rendszeres gondozása	—	—	—	70-g
Szikszai Dénes szaniszlói k.-tanító fegyelmi ügye	—			104
Szinérváraljai egyházközség telekcseréje	—	—		97

Szombati Sándor és társai fegyelmi ügye	111
Szombati Szabó István lugosi lelkész halála	21
Szorványok zsoldárok és iratterjesztési kiadványokkal való ellátása	64
T anfolyamra behívott tanítók segélyezése	26 b
Tanfolyamra behívott tanítók kötelező megjelenése ..	26-b
Tanítók alkalmazása	26-d
Tanítók román nyelvtudása	26-d
Tanítói díjlevélbe foglalt korona érték	26
Tanítói fizetések kiszolgáltatásának ellenőrzése ..	26 g
Tanítói fizetésekre vonatkozó ker. határozat.. ..	26-h
Tanítói segélyek	67 a
Tanulmányi segély	67-b
Távolmaradásukat kimentették	6
Temesvári lelkészi díjlevél	79
Temesvári vallástanító-lelkész díjlevele	80
Tóth Béla és Tóth Miklós fegyelmi ügye	111
Tőkés Ernő illetménye	31
Tudományos lelkészi konferencia	69
U jmosnicai lelkészi és kántori díjlevelek	83
Ünnepzavaró idézések beszüntetésére tett feliratra mi- niszteri válasz	18
V allástani kézikönyv készítése áll. el. isk. járók számára	57
Vallástani pótképesítők Váradon	58
Vasárnapi iskolai napló vezetése	70-e
Vasárnapi iskolai órák megtartása	70-d
Vasárnapi iskolai vezérfonal szerkesztése	70-i
Végh József ny. esperes megbízásairól lemond ..	20
Világi bíróság.. .. .	26-g
Vizsgát nem tett tanítók elleni intézkedés	26-a
Vizsgára behívott tanítók elszállásolására és ellátásáról gondoskodóknak köszönetnyilvánítás	26-c
Z sinati póttagságra a választás elrendelése	10
Zsinat összehívása	74

I. sz. melléklet a _____/1935. sz. egyházkerületi határozathoz.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Ha figyelő szemmel nézzük a felettünk elsuhanó eseményeket, meg kell döbbernünk, hogy egyházi életünk — kapcsolatban faji életünkkel — mindegyre mélyebbre sülyed s a lelki és anyagi válság mindegyre megdöbbenőbb módon fenyeget minket.

Nem Cassandra-jóslás akar ez lenni, amelynek talán csak az elképzelésével lépek a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé, hanem olyan letagadhatatlan tények appercipiálása, amelyeket észre nem venni teljességgel lehetetlen.

Minden komoly református lélek szükségképpen töpreng afelett, hogy jövő sorsunk lefelé hanyatló útját miképen tudnók magasabbra emelni s annak fájdalmas kísérő jelenségeit kedvezőbbekké változtatni egyházi és faji életünkre nézve.

Különösen a lelkembe üt két kétségtelen tény. Egyik: *egyházi autonómiánknak jóformán ma már teljes megsemmisülése*, — a másik pedig: *lelkészi és tanítói karunknak* — minden frázis nélkül szólva — *szinte elviselhetetlen anyagi helyzete*.

Hogy mennyire szétfoslott és jóformán illuzoriussá vált egyházi autonómiánk, melyet 400 esztendő alatt református magyar atyáink anyai szenvedése, küzdelme és áldozata termelt ki, megdöbbenően mutatja egyik egyházközségünknek: a Sântimreu de munte közel pár éve óta tartó belső dezolált-sága, feldultsága, mondhatni: teljes anarchiája, a mi egyházi tisztviselőink kétségtelenül törvénytelen rezisztenciája és maliciája mellett és állandósít ma is. Igaz, hogy legmagasabb helyen, amint tudomásomra jutott, a helyzet orvoslása állítólag megtörtént. De ez alatt a hosszú idő alatt, amig idáig jutottunk, mennyi fölösleges energia pusztult el, amit gyümölcsözően lehetett volna befektetni.

A másik tény pedig, mely szinte tragikussá kezd válni, az államsegéllyel követett mostoha elbánás, nem adják ki bizonyos, helyt nem álló okokból a 14°/_o-os iskolai segélyeket.

Keserü gondolkoztató tények ezek, amelyeken — ha változtatni nem tudunk, — elképzelhetetlen romlásnak kapui nyílnak meg mindinkább. Ezekkel a szomorú tényekkel tehát nekünk is foglalkoznunk kell, mert olyan aktus előfutárainak kell mindezeket tartanunk, amely az egyház és állam szétválasztásához vezet, — legalább is a jelek ezt mutatják. Mert amikor az állam még a törvényben biztosított jogsegélyt is megtagadja és amikor a békeszerződésben és egyezményekben garantált segítőkezet is visszavonja, mindez nem mutat másra, mint arra, hogy az állam magára nézve mindakettőt teherként tekint és azoktól szabadulni kíván.

Ha a lelkeszi államsegély tételes törvényen nyugodnék és nem miniszteri vagy minisztertanácsi megállapításokon, akkor a szilárd biztonság érzése enyhíthetné az államsegély korlátozottságát. A lelkesz tudná, hogy váratlanul kívülről jövő tényezők nem befolyásolnák annak értékét. Mert csak kongruatörvény nélkül következhet be, hogy az állami költségvetési év tartama alatt bármilyen címen előfordult változások folytán a megüresedett lelkeszi állásra kongrua nem folyósítatik s így lelkeszi állások maradnak vagy egészen üresen, vagy a hivek fokozott terhével ellátva.

Nem lep meg,

Hiszen ha a határon áttekintünk, ott is keserü hangok törnek fel s a közvélemény az államnak ott is hasonló törekvéseit látszik észlelni. *Kétségtelenül az idők jele ez.* És ha a jövődöt kutatjuk és kérdezzük: »vigyázó, mit mondasz az éjszaka felől?«, a felelet alig lehet más, mint a valószínű eshetőségekre való figyelmeztetés.

Egész egyházi életünk tulságosan is összeforrott az állami segítséggel. Sőt egészen különös jelenség, hogy amikor ennek a helyzetnek a következményeit mindegyre szomorubban észlelhetjük, egyesek még ma is minduntalan az államhatalmat akarják ostromolni, hogy az államkincstár a maga trezorját nyissa meg előttük.

Ráemlékezem, hogy mikor 1903. évi március 25. napján a bihari egyházmegye esperesi székét elfoglaltam, beszédemben egyebek közt ezeket mondtam: »az államsegélyt, még ha ezüst tálcán kínálnák is fel, nem fogadnám el, de így kény-

telen vagyok vele, mert egyházam vezetőinek együttes elhatározása és bölcsesége bizonyos jogok árán kinyújtotta kezét az állami segítség után.«

Miért mondtam ezt? Lelkem előtt lebegett a skót református egyház 1844. évi nagy disruptiója, amelyet egyenesen az egyház életébe az államhatalom részéről való beavatkozás váltott ki. És amikor skót református testvéreink ezzel a beavatkozó kézzel szemben öntudatukra eszméltek, visszadobták mindazt, amit az állam — akár pénzben, akár ingatlanokban, illetőleg épületben adott az egyháznak és erős református öntudatukból, önmaguk erejéből teremtették meg mindazt, ami ma dicsekedése a skót református egyháznak.

Ha valaki azt mondja erre, hogy »más idők, más emberek«, megengedem. De evvel szemben örökké igaz marad, amit Jézus mondott: »*az én országom nem e világból való!*« Ez az ország a világban van, de egyedül csak a hegyeket mozditó hit erejével tartható fenn, Nekünk önmagunkhoz kell fordulnunk. Önmagunknak kell kitermelnünk az életlehetőségnek a föltételeit, ahogy kitermelték azokat — börtönök, gályák, üldözések viharos idején — áldott emlékezetű kálvinista magyar elődeink és atyáink.

Elő kell készülnünk s elő kell készítenünk hittestvéreinket is — nem holnap, de még ma, — ezekre a lehetőségekre, amikor be kell következnie annak a pillanatnak, amelyben majd a maguk lábán kell — minden állami segítség nélkül — megállni. Mert csak akkor juthatunk abba a helyzetbe, hogy minden gátló akadálytól mentesen építhetjük ki egyedüli biztonságunkat: *autonomiánkat*, ezt az erős várat, ahova hitünk, szabadságunk annyiszor menekült.

Nem vagyok ábrándozó, A realitások iránt is van némi érzékem és még ebben a sulyosan leromlott anyagi helyzetben is föl merem vetni ime azt a gondolatot, hogy *nekünk nem lehet tovább halogatni egy olyan fentartói alapnak az összehozását, amelyből összes egyházi szükségleteink fedezetet nyerjenek.*

Nem élek illúzióban, hogy ez a gondolat máról holnapra testbe öltözik. De meg kell indulnunk, mert érzem, hogy sem egyházaink, sem lelkészeink, sem tanítóink sorsát másképpen biztosítani nem tudjuk.

A mai állapot tarthatatlan. Lelkészeink és tanítóink koldussorsban vannak. És sehol sem hallok biztató szót arra vo-

natkozólag, hogy gyülekezeteink valahol ezt a ma már földhöz ragadt szegénységet saját belátásukból, önként enyhíteni, elviselhetőbbé tenni igyekeznének. Távol áll tőlem minden szemrehányás, vagy vádaskodás, nem is illenék hozzám, de másfelől a való tényeket sem hallgathatom el és föltételezem, hogy ebben a megkövesedett, kemény lelki állapotban is hiveinknek a szívéhez talán hozzá lehet még férni és megértetni velük, hogy itt élet és halál kérdéséről van szó.

Nem titkolom el, hogy népünk hit- és faji hűségébe tekintve sokszor van alkalmam elkeserítő fogatkozásokat látni, sőt talán még ennél is többet: bizonyos hűtlenséget e két nagy eszméhez, de még sem merném fölvetni a jobbraváltozás lehetlenségének a kérdését, mert akkor tényleg odáig jutottunk, hogy a Dante poklának a fölírását olvashatjuk: »Lasciate ogni speranza!«, hagyjatok fel minden reménységgel!

E komor preludium után jóleső érzéssel szóllaltatom meg azokat a szelidebb változatokat is, amelyek hittestvéreink lelki életének 1933. évi statisztikai adataiból, ha hallkan is, de biztatóan csengenek ki a megújulás, a diadalmas élet tavaszi zsongásával.

I. A *belső élet* eddigi gátlásai ritkulnak, a *heidelbergi káté magyarázata* mindjobban tért hódít. Az 1932. évi 22 gyülekezetből, ahol nem hallották ezt soha, 1933. évben csupán 10 maradt e nélkül. Ezt a számot a bánsági egyházmegye szolgáltatja.

Az előző év 15 néma temploma közül 1933-ban 11 maradt továbbra is olyan, ezek közül is 4-ben volt néha hétköznapi istentisztelet 7 ellenben bezárt ajtóval és ajakkal köszöntötte a fölkelő napot, vagy az esthajnalcsillagot, 2 a nagybányai, 5 a bánsági egyházmegyéből.

Az Urvacsorával élők száma az 1932. évi 112.548-al szemben 114.888-ra emelkedett.

Örvendetesen növekedet a *házi istentiszteletek* száma is az előző évi 68-ról 177-re. A kerület lelkészei *6158 családot látogattak meg*, egy lelkészre tehát átlag 33 látogatás esett. Evvel a ténnyel szemben elszigetelten áll a bihari egyházmegye egyik lelkészének a magatartása, aki egyetlen családot sem látogatott meg.

A belső vallásos élet és egyházas érzület ápolására hivatott alakulatok száma általában megfelel a várakozásnak, csu-

pán a *férfiszövetség* 77-ben kitüntetett létszáma nincs arányban a 183 parochiális egyházzal. Ugylátszik, hogy még mindig nem kristályosodott ki egészen a férfiszövetség igazi képe a gyülekezetekben s annak feladat- és munkaköre nem áll tisztán a vezetők előtt. Nagy kár, ha csakugyan így van, mert annak a gondolatnak a megvalósításában, amelyet jövő életlehetőségünk egyetlen eszközeként az imént megjelöltem t. i. egy egyházfentartó alap létesítésében, szövetségbe tömörült férfitestvéreink komoly, meggyőződéses és őszinte munkáját nem nélkülözhetjük. Ideje tehát, hogy lelkész és pesbiter atyánkfiai kapcsolják be minél szorossabban gyülekezetük férfiai az egyházfentartó gondokba és tevékenységbe a férfiszövetségek megalakításával és *helyes* vezetésével.

Az *áttérések* és *kitérések* mérlege ezuttal is hátrányunkra billent. Áttért hozzánk 151 egyén, kitért tőlünk 265, veszteségünk 114.

Álljunk meg egy pillanatra és gondolkozzunk egy kissé. Vajjon csakugyan igaz volna az a beszélgetés, amely nem is olyan régen egy társaságban lefolyt, ahol a ma létező vallásoknak a tömeghatására vonatkozólag az a megállapítás történt egyebek közt, hogy a református vallás, mely a múlt századokban kifelé olyan csodálatos feszítő erőt képezett a lelkekre nézve a maga tiszta, világos liberálizmusával, mai időkben azt már nem fejt ki. A katolikus misszió még mindig ható erő, míg a protestantizmus nem képes többé önmagából hódító erőt ságározni ki.

Vajjon ennyire jutottunk volna? A protestantizmus belső erejének fogyatkozása olyan nagy, hogy a saját hivei is közönyösek és hithagyókká válnak?

Ha ez igaz, akkor az egész evangélium diszkreditált. Holott pedig világviszonylatban a protestantizmus ez idő szerint is hódító erő. A mi vele körülöttünk történik, az közismert okokra vezethető vissza. Két hatalmas tényező között morzsolódunk, amelyek közül ez egyik napjainkban érezteti a maga hatását. Ne ringassuk magunkat csalódásba és készüljünk fel, hogy ez a ködben lappangó támadás mostanában aligha áll meg hódítani akaró útjában. Ha paralizálni nem is tudjuk teljesen — mert arra erőink nincsenek — de az illetékesek a legmesszebbmenő gonddal örködjenek és vigyázzanak!

Inkább statisztika ugyan, de kiinduló pontjában mégis hitéleti tünet pld. az is, hogy 1933. évben 124 gyermek keresz-

teletlen maradt, 1082 tiszta református házasságból 153 pár nem vette igénybe az egyházi áldást, továbbá 503 vegyes házasság közül 230 pár nem esküdött meg református egyházunkban (ezek az adatok csupán az anyaegyházakra vonatkoznak) és végül, hogy a szórványokat is beleszámítva 41 református vallásu haltott temetésénél mellőzték egyházunk szertartását.

Itt sorolom fel, — mint a belső, vallásos, élet hőmérőjének szintén jellemző számadatait, hogy az iratterjesztés 152 helyen volt megszervezve (előző évben 176 helyen), eladtak 352 teljes bibliát, 1787 új-szövetséget, 6929 Árvaházi Képes Naptárt, 5309 egyéb vallásos iratot és 8989 példány vallásos néplap forgott hittestvéreink kezén.

A vallásos élet ismertetését nem zárhatom le anélkül, hogy föl ne említsem azokat a sajnálatos jelenségeket, amelyek belmissziói összejöveteleink körül egyes alárendelt hatósági közegek rideg magatartása következtében még mindig észlelhetők, annak ellenére, hogy ezeknek az összejöveteleknek az ügyét a kultuszminiszterium 1934 évi július 13-ról 104803—11321. sz. leiratával közmegnyugvásra szabályozta. Azok a panaszok, amelyek e tekintetben hozzám beérkeztek, arra engednek következtetni, hogy egyes hatósági közegek — különösen határmenti egyházközségeinkben a városokra kihirdetett szigorubb rendszabályokat az ottani összejövetelekre is kiterjesztik és alkalmazzák.

II. Az egyházkerület *külső életének* statisztikai adataiból csupán azokat közlöm ezuttal, amelyek az előző évekkel szemben jelentékenyebb eltérést mutatnak. Tehát:

Tőkék, alapok összege: 12,810.979 (előző évben 15,079.198) leu, magtári vagyon pénzürtéke: 1,810,979 leu (előző évben 2,686.687). Az egyházközségek adóssága az előző évvel szemben apadást mutat ugyan, de még így is fennáll az a sajnálatos helyzet, hogy két egyházmegyében jóval túlhaladja az adósság a tőkék összegét.

A gyülekezetek a maguk belső hivatalnokainak és pedig: a lelkészeknek 794.832 leu, tanítóiknak pedig 875.763 leu fizetéssel maradtak hátralékban. A közpénztárakkal szemben fennálló tartozásuk rendezése céljából pedig 1934. évi egyházker. közgyűlésünk 34. sz. határozatának 7. pontja értelmében az egyházközségek megtették ajánlataikat s azok a pénzügyi bizottság javaslatával együtt mai közgyűlésünk tárgysorozatán szerepelnek.

Új építkezésekre 525.741 leut, épületjavításokra 1,332.704 leut fordítottak. A gyülekezetek 1,392.011 leu segélyben részesültek. Az egyháztagok jótékonyága pedig a következő képet mutatja: felnőtteknek kiadtak 291.647 leut (előző évben 391.581 leut), iskolás-gyermekeknek 337.865 leut, (előző évben 298.241 leut), külső jótékonyág címén 235.896 leut.

Önkéntes adományok összege 1,269.194 leu.

A 10.000 leut elérő vagy meghaladó adományokat a szép példa megbecsülése okából névszerint itt közlöm: Özv. Kádár Sándorné Abram-ban egy harangot öntetett 33.100 leu költséggel. Sighetul-ban özv. Balázs Gáborné 27.000 leut, Arduşad-on gróf Degenfeld 13.400 leut, Domaneşti-ben egy magát megnevezni nem akaró buzgó atyánkfia 14.900 leut, Arpaşel-en Besenyei István 50.000 leut, Sárközy Gergely 30.000 leut Ineu-ban pedig Csép Gergely lelkész 12.000 leut adományozott jótékony-célra. Itt kell megemlíteni azt is, hogy várad-olaszi árvaházunk 17 fiut gondozott és nevelt, a váradolaszi leányszövetség pedig szegény gyermekeknek adott ebédeket 35.000 leu értékben.

Az egyházkerület választóinak a száma: 27.000, a presbitereké 2685.

A népmozgalmi statisztika a következő képet adja: született 1969 törvényes fiu, 2009 törvényes leány, 199 törvénytelen fiu és 211 törvénytelen leány. Az összes szülöttek száma 4388 (előző évben 4667, azelőtti évben 4712.)

Kerületünk református hiveinek a lélekszámát ezuttal sincs módomban megbízható adatokban közölni, mert a legutóbbi országos népszámlálás eredményét nem ismerem.

Az itt közzétett szám adatok nem mondanak sem többet sem kevesebbet, mint amennyit az utak kilométerjelző kövei mondhatnak. Megszoktuk őket ott suhanni el mellettünk, jóformán észre sem vesszük, de ha ott nem volnának, talán hiányoznának mégis. Ezuttal még az eltávolodást sem nagyon jelzik valamitől, amit féltünk, sem a közeledést valamihez, amitől félünk. Az árnyék, mely lassankint száll le és hidegen megüli a lelkeket, amikor egy év múltán itt találkozunk: a Főtiszteletű és Mélt. Egyházker. Közgyűlés alkotó tagjai és felelős munkásai, nem is a statisztika ártatlan számjegyeiből nő ki és terpeszkedik szét. Hogy honnan, magunk sem tudjuk, de hogy jöttén ezer kérdése-kételye támad a holnapnak, a megmaradásnak, az életnek, az letagadhatatlan. Különösen, ha iskoláink sorsára gondolunk

E szorongó érzések vasgyűrűjéből mégis és ismét csak ahoz a gondolathoz kell menekülnünk, mely Arany János nagy-szerű versében diadalmas felkiáltásba tör ki: »*Tova még, tova még, enyim a nap, enyim az élet!*«

Elmentem látni, megnézni ezt az életet az elmúlt évben is, ahogy az gyülekezeteink lelkében lüktet. Ezuttal a bihori egyházmegyébe. Május 7-én indultam utnak dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok ural.

Nuived-en kezdtem meg vizitációs körutamat, jobban mondva annak leányegyházában: *Nuived-Chiugiu*-ban, ahol az iskola ügye tette szükségessé látogatásomat, tekintettel annak lejáró nyilvánossági jogára.

Nuived anyaegyház felettebb sinyli a közelmúlt idők lel-készválságát, de az átalakulás és megújulás útján jár, a jelen-legi lelkész sok jóakarattal végzett fáradozása mellett. Az is-kola nyilvánossági joga is rendezésre várt. A hivek nagy kö-zönnyösséget tanusítanak ugy a templomlátogatásban, mint az egyházi közterhek hordozásában.

Parhida egyháza nagyon is rászorult arra, hogy a békes-ség evangéliumát meghallgassa. Nem késtem a szükséges intel-mekkel. Emellett vigasztaló látványt nyújtott a gyülekezet műemlék-számbamenő temploma, melyet nemrég hoztak helyre szépen, gondosan ottani békétlenkedő testvéreink. Vigasztaló-nak mondom azért, mert ahol a szívek a templom szereteté-ben mégis egyek tudnak lenni, oda el kell jönnie a békesség fejedelmének s vele Istenországának is.

Uj tanterem szükségét állapítottam meg és pedig elenged-hetetlenül. Nagy az egyházi adóhátralék, a tanítókat nem fizetik pontosan.

Șișterea bensőséges fogadtatást készített elő. Temploma, parochiális háza szinte lovagvárszerűen uralkodik a vidéken, hangos memento gyanánt a hiveknek, hogy ime, az egész környék szeme rajtuk függ.

Az iskolában sok hiányt tapasztaltam. A szükséges ren-delkezéseket megtettem az iránt is, hogy a fitanítói állás ügye intéztessék el, különösen pedig, hogy a tanügyi hatóság által kifogásolt hiányok az új tanév kezdetéig föltétlenül pótoltassa-nak. Az egyházi adóhátralék igen nagy.

Cetariu egyházközségben is szívélyes, meleg fogadtatás várt. Temploma tele hivekkel. Az iskolának a hiányaira s azok pótlására itt is föl kellett hívnom a presbitérium figyelmét,

útalva egyttal azok elmulasztásának súlyos következményeire is. Intézkednem kellett az iskola nyilvánossági jogának a visszaadása iránt is, melynek felfüggesztését a püspöki hivatalal nem is közölték, holott pedig tantermei kifogástalanok, felszerelésük megfelelő.

Tanítói díjlevelet megcsonkítva találtam s egyttal nagy egyházi adóhátralékot is.

Uilacul de Munte nem sok örömet nyújtott a látogató küldöttségnek Súlyos lelki és anyagi bajok nyomják a gyülekezetet. Lelkész és hívek közt régi egyenetlenség. Egyházi épületek leromlottak. A templomot utolsó pillanatban kijavította ugyan a nőszövetség a maga költségén, de ezzel az elismerésre méltó áldozattal sem tudta, de nem is tudhatta, az elhanyagolt épületek valamennyi hiányát, leromlottságát befödözni. Lerittak azok a falakról, mint nagy sebek.

Hívek közömbösek, egyházuk intézményeivel nem törődnek, egyházi adó címén mintegy 150,000 leivel vannak hátralékban, iskolájuk ügyét is elhanyagolják.

Saldobagiu-n szintén sok a fogyatkozása az egyházi érzületnek. Ennek megint megvannak a súlyos következményei: a kántortanítói állás rendezetlensége, a nagy egyházi adóhátralék.

De vannak mentségek is. Ennek a községnek a szerencsétlen lakossága (1000 lélek körül) az agrárreform során nagyon sok földjét elvesztette. Mindössze 700 kat. holdja maradt meg. Az egyházközség költségvetése állandóan deficités, mert annak egyik legjelentékenyebb bevételi forrását az erdők kisajátítása következtében elvesztette.

Ezek a mentőkörülmények váltották ki a kerület elnökségéből a gyülekezet felsegítésének a gondolatát is.

Borş egyházközsége a mostani átlagos egyházi élet típusát mutatja. Temploma elhanyagolt, gyéren látogatott. A hívek közömbösek. Egyebekben a külső rend meg van. A templomot leszámítva, az egyházi épületek jókarban vannak.

Az iskolalátogatás kapcsában átmentem az állami iskolába is, hogy az odajáró református tanulók vallásoktatását is megvizsgáljam. Az ott tapasztaltak őszinte meglepedést váltottak ki a vizitáló küldöttségből.

A presbiteri ülésen foglalkoztam a gyülekezeti élet sötét foltjaival, azokat — természetesen — nem írhattam csupán a hívek terhére. Egyházát szerető, a lelkiekben buzgó presbitérium mellett nem történhetnék meg soha az a — szinte

egyedül álló — eset, hogy *urvacsóraosztáskor, nem is egyszerűen, a hivek közül senki sem járult a szent asztalhoz.*

Ennek a se hideg se meleg lelkületnek szinte természetes folyamánya az a mintegy 72,000 leu összeg is, amellyel a gyülekezet tagjai egyházi adó címén hátralékban vannak.

Sântion egyházközségben népes gyülekezet hallgatta prédikációmát. A presbiteri ülésen különösen szívére kötöttem a gyülekezetnek iskolája felkarolását s az oktatásügy jövőjét. Templom, paplak, kifogástalan állapotban, egyéb épületei elhanyagoltak. 126,000 leu egyházi adóhátralék van.

Intelmeim során kénytelen voltam rámutatni a gyülekezetnek arra a nagy és értékes tartaléktökéjére, amelyet a multja - s abban is elsősorban buzgó, virágzó egyházi élete — jelent. Ma is hiszem, hogy a mindeneket megújító lélek erről az üde oázisról hovatovább elviszi az élet levegőjét a fásult, ernyedtt szivekbe.

Căuaceu gyülekezetének sem belső, sem külső ügyei nem nyújtottak örvendetes látványt. A templomot és környékét a nőszövetség néhány lelkes tagja vette gondozásba, de a többi épület meglehetősen elhanyagolt állapotban van, a paróchiális ház pedig éppen roskadozik.

A gyülekezet belső arculata sem különb. A hivek nem járnak templomba, istentiszteletük s egyházuk ügyei iránt elfásult a lelkük. A presbitériumnak azok a tagjai, akik buzgó lelkülettel s szívvvel ragaszkodnak egyházukhoz, eddig el nem hárítható külső és belső körülmények akadályai miatt nem tudnak segíteni az állapotokon.

A látogató körut első szakaszát *Bihor* egyházközség vizitálásával zártam le. E látogatást a gyülekezet általánosan ismert sajnálatos állapota tette föltétlenül szükségessé. Egyebek közt meg volt az az eredménye is, hogy a helyszínén tisztázódott a lelkész és hivei közt állítólag régen dúló viszálykodás kérdése is, amely úgy volt beállítva a köztudatba, mint minden bajnak s magának az unitárius térhódításnak is az egyetlen okozója.

Nyíltan föltettem a kérdést, van-e a lelkész magatartásának valamelyes része abban, hogy ennek a nagy és szép gyülekezetnek az életében a bomlási folyamat odáig fejlődött, hogy 77 lélek, (mintegy 16 család) áttért az unitárius vallásra. A teljes számban együtt levő presbitérium erre azt a választ adta, hogy a hithagyásokat nem a lelkész magatartása idézte

elő, hanem a volt tanító anyagias gondolkodása. Ebből keletkeztek a nézeteltérések, pereskedések, melyek végezetül is az egyházközség vagyonosabb tagjainak kitéréséhez vezettek.

Ennek a mozgalomnak az egész történetét ismertette a lelkész a presbiteri ülésen s ennek nyomán a látogatókban az a meggyőződés alakult ki, hogy az unitárizmus veszedelme a bihori egyházban nemcsak elérte, de túl is haladta már a csúcspontot, ami egyuttal azt is jelenti, hogy hitbeli meggyőződés híján nem verhet gyökeret. A »csakazért is«, vagy »csakazértse«-féle dac és gőg szülöttei nem bírják ki sokáig a gyakorlati élet hideg levegőjét. A sűrűvérűség nagy föllángolásai egyre hülnek az idővel s az unitárizmus a maga pillanatnyi sikerével nem tudja mégegyszer visszaigazítani az idő óramutatóját.

Korai volna ma még föltenni a kérdést, vajjon begyógyultak-e a bihori gyülekezeti élet fájó sebei a vizitáció után; van-e már és miben nyilvánul a jele, hogy a békesség hirdetőinek a lábai ott jártak a bihori földsánc romjain? vajjon azok a sáncok, árkok és szakadékok, amelyeket az ellenséges ember, az öskaján ásott, tört, vajt, vagy emelt a bihori református magyar testvérek közé, betemetődnek, elsimulnak, elmulnak-e hamarosan, mint a történelmi sáncok, mint minden irás, jel, monumentum, melyet pusztá emberi, vagy éppen sátáni kezek irtak, véstek, emeltek és helyükbe odakerülnek-e végezetre mégis a megbocsátó szeretetnek azok az örökké égő, lángoló ragyogó szavai és betűi, amelyeket az Emberfiának áldott ujjai irtak valaha a föld porába.

Mindezekre az irgalmasságában gazdag Isten tudna egyedül felelni.

A látogató körutat június 12-én folytattam és fejeztem be *Urvind* és *Pușlaca* vizitálásával.

Urvind egyházközsége minden külső disszél fogadott s a rám várakozó küldöttséget a politikai község részéről a községi jegyző vezette, a presbitereket pedig a lelkész. Ott volt s üdvözölt a járás főszolgabírája is.

Mindenfelől kedves, színes, ünnepi szavak hangzottak felém a diadalkapu alatt s a bandérium sörfala előtt, de maga a hivatalos látogatás az iskolákban és a presbitériumban súlyos sebeket tárt fel, amelyeket nem is annyira megismerni jöttem, mint inkább — amennyire lehet, — gyógyítani.

Őszintén rámutattam a presbitériumban, hogy itt teljes anarchiát sejtek. A nép nagy részében bomlasztó törekvések

észlelhetők, a presbitérium pedig ezeknek a terrorja alatt áll. Karakteres presbiterekre van szükség, amely ne engedjen semmiféle jogtalan nyomásnak. Az iskola helyzetét egyenesen megdöbbentőnek találtam. Mintha mesterségesen elvonnák a gyermekeket onnan. Szigoruan felhívtam a presbitereket kötelességeik teljesítésére. Azt is kilátásba helyeztem, hogyha azoknak a nagy áldozatoknak ellenére, amelyeket egyházkerületünk ezeknek az iskoláknak az érdekében meghoz, a helyzet jobbra nem fordul, az annyit jelent, hogy nem érdemes meghozni az áldozatokat s ebből a konzekvenciát le kell vonnom.

A bajok okainak a fejtegetése során egyik presbiter mind Ezeket arra vezette vissza, hogy az egyházi adók behajtásához a közigazgatási hatóság nem nyújt segítséget. Fájdalom, ennek a segítségnek a hiányát *általánosságban* el kellett és el kell ismernem egyházkerületünk kormányzásában a legtöbb gyülekezetben.

A presbiteri üléssel kapcsolatban emelkedtek egyes panaszok is a helyi adminisztráció némely tényeire vonatkozóan. Remélem, hogy a megadott utasítások követésével azok meg is szűntek.

Az iskolalátogatáskor a nagyobb gyermekeknél 71 beirt tanköteles közül mindössze 21-et találtam, a másik teremben 49 növendék közül 32 volt jelen. A helyzetet már egymaga ez is jellemzi. Ez a helyzet, sajnos, azóta sem javult, sőt a presbiterek küldöttségét nem régen fogadva azt kell megállapítanom, hogy az egyik iskolának a sorsa felettébb válságos.

Pușlaca szintén ünnepélyes külsőségek közt várt.

Az iskolában 54 tanuló közül 41 volt jelen s a gyermekek általában jól feleltek. A presbiteri ülésen elmondtam, hogy vágytam látni e gyülekezetet a lelkészváltozás után. Szóvá tettem azokat az intézményeket, amelyeket a hitélet elmélyítése végett a gyülekezetek újabb időben nálunk is oly szép eredménnyel vezettek be s azok felkarolását ajánlottam. Megbízta az esperes urat, vizsgálja be, hogy ezek itt a gyülekezetben komoly belmissziói alakulatok-é. Az iskolával kapcsolatban egyuttal a volt tanítónő fizetésügyét is kérdésbe tettem, első sorban az igazság, azután pedig az iskola további támogatása érdekében s ennek tisztázására az esperest felkértem.

Hazatérőben e két gyülekezet vizitálásáról, meglátogattam *Telegdy József* em. gondnok urat, aki mindnyájunk őszinte

sajnálata — gyöngékedése miatt, nem tudott részt venni a vizitáción s ugyanakkor a járási főszolgabíró urnál is látogatást tettem, megköszönve szives megjelenését urvindi fogadtatásomnál. Együttal azonban éppen az Urvindon erősen lábra kapott adventista és millenista terjeszkedés láttára, felhívtam figyelmét a szektákkal szemben kiadott miniszteri rendeletekre, kértem azok igazságos alkalmazását egyházunk védelme érdekében.

Urvind és Pułlaca kivételével mindenütt velem volt *Telegdy József* em. gondnok, *Bartos Adorján* tanácsbíró (mint szives szállásadó házigazda is), *Vargha László* egyházker. számvevő és az egész köruton mindvégig *Vadai Béla* esperes atyánkfia.

Azok a tapasztalatok, amelyeket a püspöki vizitációk során és nyomában azoknak a lelki életre gyakorolt kedvező hatása tekintetében szereztem, arra indítottak, hogy ezeket a látogatásokat a folyó évben is folytassam. Azokat április hó 29. napján a bánági egyházmegyében *Sculia* egyházközséggel meg is kezdtem. Több, mint félszázada nem járt ott ref. püspök.

A gyülekezet állapota nem sok vigasztalást nyújtott s az intés-feddés komor szavait, melyeket a szószékről hozzá intéztem, a presbiteri ülésen is meg kellett ismételnem. A hivek lelki életükben közönyösek, vannak sokan, kik nem vettek urvacsorát, mióta konfirmáltak. Még a presbiterek közül is voltak, kik urvacsorát nem vesznek. Meghagytam a lelkésznek, hogy időnkint adjon jelentést nekem a presbiterekről e két pontra vonatkozóan. Meg kellett állapítanom, hogy a gyülekezeti belső életnek ez a nagyfoku romlása a közelmúltból maradt sok rossz behatásnak a szomorú eredménye.

Szinte példátlan volt a gyülekezet igen sok tagjának, köztük volt presbitereinek, távolmaradása a vizitációs istentiszteletről. Nyilván utóbbiak büszkélkedhetnek avval, hogy a mai presbitereket, akik egyházukért dolgoznak, hittérítőknak csufolják. Kértem a presbitérium tagjait, hogy ezt a nevet Isten ügyéért boldogan viseljék és dolgozzanak az egyház jövőjéért a gyermekek vallásos nevelése által is.

Tormac szép, erős gyülekezet. A püspökvárás szeretetének minden külső jelét nyilvánította. Sajnálom, hogy az idő előhaladottsága miatt nem tudtam eljutni iskoláinkba.

A presbiteri ülésen le kellett szállítanom a reális érlékére azokat az aggályokat, amelyek az állami iskola fejlesztésével

szemben itt-ott nyilvánulnak a formáci gyülekezetben. A mai idők ugyan nagyon nehezek, de mégis azt kellett mondanom, hogy ahol a lélek erős, ott annak a munkája tovább folyik. Már pedig Végváron erős a lélek. Mindazonáltal több szeretetet és ragaszkodást ajánlottam a templomhoz és urvacsorához. Elrendeltem, hogy a rendszeres családlátogatás is bevezetessék.

Az egyházközség anyagi élete nem rózsás ugyan, de veszélyesnek sem mondható. Az egyházi adókat végrehajtással kellett beszédni s remény van rá, hogy a még be nem folyt összegek is befizettetnek. A kulturtaxa megszüntetésének a kérelmére vonatkozóan kihangsúlyoztam, hogy azt ebben a formában nem lehet teljesíteni, ellenben a 100 koronás iskolákra nézve nyitva hagytam az utat a kérelmezésre.

Presbiteri gyűlés után a tanítói testülettel tartottam megbeszélést az őket érdeklő anyagi ügyekről s egyik tanítónak arra a régebbi kijelentésére, hogy ha jogos követelése nem teljesítettik, akkor avval a világi bírósághoz fordul, kénytelen voltam figyelmeztetni a testületet arra, hogy a román kultusz-törvény tiszteletben tartja az egyházak autonóm törvénykezési jogát a maguk belső ügyeiben s ezt 12. cikkében kifejezetten el is ismeri, éppen ezért óva intettem az illetőt és most itt a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés színe előtt is óva intek mindenkit a Sântimreu de munte-i renitens tanítók példájától.

Az *ujmoşniţai* (Moşniţa nouă) gyülekezet szép kies fekvésű templomával s ékes külső rendjével kellemes látványt nyújtott. Belső életében azonban bizonyos fogyatékoságot, sőt súlyos bajokat is szóvá kellett tennem a vizitációs presbiteri ülésen. Hétköznapokon pld. csak kétszer van hetenkint istentisztelet; elrendelem, hogy ezt a türhetetlen állapotot szüntessék be. Urvacsorával a gyülekezet 50%-a él mindössze, ünnepeken délelőtt kevesebben járnak templomba, mint délután. Akik polgárilag egybekeltek, azok átlagban egyházilag is megáldatják házasságukat, de sokan vannak, akik teljesen vadházasságban élnek. Tőlem telhetőleg igyekeztem e súlyos lelki sebekre rámutatni a presbiteri gyűlésen, sőt a predikációban is, megadván a kellő intelmeket.

Egy panaszt is meg kellett hallgatnom, mely a szép, díszes templom tetőzetének a téli havas időkben való gondosabb takarítását sürgette.

Fratelia új anyaegyház, amely Ujkisoda és Bessenyő te-

lepből ezen a néven egyesült, a lélek új, még friss és első szeretetével fogadta látogatásomat.

A gyülekezet még a kezdetnek, szinte a megalakulásnak a nehézségeivel küzd. Tisztázatlan kérdései maradtak mindjárt a presbitérium körül is. Elrendeltem, adjanak felvilágosítást, hogy az alakulás kimondásakor fejezett-e ki a gyülekezet valamelyes kívánságot a presbitérium létszáma tekintetében, lévén ez a kérdés igen fontos a presbitérium törvényes működése szempontjából. Gondnoka lemondott, de a presbitérium nem fogadta el a lemondást, egyházi sincs.

20.000 leu adóssága van az egyháznak. A községtől kérések és kaptak is telket a templom számára, de azt az egyház a községnek vissza — illetőleg — eladta. Akkor jött a pénzkrisis. A jelenlegi imaházat, melyben a lelkész lakása is van, 140.000 leuért vette a gyülekezet.

A svájci református hittestvérek 50.559 leu összegű adományaiából — a presbitérium kijelentése szerint — 40.000 leut kapott kézhez az egyház. A bánági esperest megbiztam, hogy ezt az ügyet sürgősen tisztázza, valamint azt is, hogy mi alapja van a hivek amaz állítólagos panaszának, hogy az egyháznak nincsenek rendes, törvényes uton megválasztott presbiterei.

Uisentes-en már a küldöttségek tisztelgése alkalmával meg kellett tennem bizonyos észrevételeket az impozáns szinte gyönyörű — templomon szükséges javítások dolgában, melyek halogatása nem jó bizonyítvány a gyülekezet lelki életéről. Erről a belső életről a helyettes lelkész sem tudott sok vigasztalót mondani a presbitériumi ülésen. Hogy a gyülekezet lelke közömbös, lagymatag, azt magam megállapítottam már abból is, hogy a vizitációs istentiszteleten is kevesen jelentek meg. Egyebekben a helyettes lelkész igyekszik a belmissziói alakulatok megszervezésével s ezeknek a munkájával megújítani a lelki élet szikkadt mezejét, de ez iránt a munka iránt a gyülekezet nem sok érdeklődést mutat.

Igyekeztem meggyőzni a presbitereket, hogy e lelki munka nélkül hovatovább vész, pusztul és összeomlik a szentesi sikon hitünk és fajunk ékes szép örállomása. Felhívtam a h. lelkészt, hogy a jövő iskolai évi órarend kapcsában terjeszsenek be kérést a tanfelügyelőséghez, vagy az inspektorátushoz a ref. vallástani órák számának szaporítása érdekében az állami iskolában s sikertelenség esetében forduljanak hozzám,

Az egyház anyagi helyzetének a megbeszélése során meg-

kellett állapítanom azt is, hogy az egyházközségnek nincs reális költségvetése.

Egyik egyháztag súlyos panaszokat emelt a gyülekezeti élet vezetésével szemben. Ezek között szerepel az is, hogy annak idején az egyházi ingatlanok telekkönyvezésének elmulasztása következtében veszélyeztetve van az egyház tulajdonjoga. Nagy vitát váltott ki a h. lelkész ellátása költségeinek elhárítása az egyházközségre.

Mindezekre vonatkozólag az esperest megfelelő eljárásra utasítottam.

Lipova gyülekezete az élniakarásnak, a faj- és hithűség áldozatos tényeinek nemes példáit mutatja. Nagy rekonstrukciós munka folyik ott. Az imaház rendben van, a lelkészi lakás átalakítás alatt s minderre a fedezet: a megdönthetetlen hit az adakozás lelkében. Eddig még ez a tőke bírta a terheket, a kis egyházközség 100 %-os póttadóval dolgozik, kér, gyűjtöget — egyelőre biztosnak látszó ígéretekkel, de rendszeres gyűjtést is terveznek, mert az építkezésre 80.000 leu van előirányozva.

Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés! Ez a lelkes kis gyülekezet ott, ahol van, elsőrendű hivatást tölt be a magyar kálvinizmus szempontjából s mindnyájunk jóindulatu szeretetére, becsülésére és támogatására érdemes. A legkevesebb, amit e pillanatban érte tehetünk az, hogy a ft. közgyűlés méltóztassék elengedni neki az egyházkerületi hátralékot és bölcs meglátással módját találni annak is, hogy fennmaradásáért vívott küzdelmében támogatására siethessünk. Erre egyébként — a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés utólagos hozzájárulásának a feltételezésével a presbitériumnak reményt is nyújtottam.

Peregul mic népes gyülekezet látogatásakor megjelent előttem a német-peregi reformátusok küldöttsége is az ottani tanító vezetésével, kitől az iskola állapota felől érdeklődtem.

Ami magát *Peregul mic* egyházközségét illeti, belső életében nem nélkülözi az új belmissziói intézményeket, sőt azok a körülményekhez viszonyítva virágozóknak is mondhatók. Anyagi dolgaiban azonban sok gond környékezi. Súlyos hátraléakai vannak több évről felhalmozódva s a presbitériumi ülésen rá is mutattam, hogy pld. az egyházkerületi nagymérvű hátralékok semmiképpen sem irhatók egyetlen egy év bárminő rossz termésének, vagy elemi csapásainak a számlájára, mert itt sorozatos mulasztások történtek éveken keresztül a fizetés dolgában. Felhívtam a presbitériumot, hogy haladéktalanul tegye-

nek előterjesztést, milyen összeget ajánlanak fel ezeknek a hátralékoknak a megváltására, az egyházkerületi közgyűlés vonatkozó határozata alapján.

Egyik presbiter kérvényt nyújtott át az idős lelkész mellé helyettes lelkész kirendelése iránt, mire felvilágosítottam, hogy ennek az ügynek nem ez az útja és elintézési formája.

Egyebekben a lelkészválasztások mai sajnálatos és viharos elfajulása idején jól esett hallanom annak a megállapítását, hogy a gyülekezet ároni tisztségét a jelenlegi lelkészi család viseli és tölti be immár nemzedékről-nemzedékre.

Nadlac egyházközsége a maga szegénységében, de ékes szép renddel és örömben láthatóan gazdagon fogadta személyemben az ige hirdetőjét.

A presbiteri ülésen nem is késtem kifejezést adni annak a meggyőződésnek, hogy e kicsiny gyülekezet nagy nyeresége: érdemes lelkészének a személye és buzgó pásztori munkája. Azt is kijelentettem, hogy az eddig adott egyházkerületi támogatásra a jövőben is számíthat az egyház, de azt fölemelni — fájdalom — nem áll módunkban.

Az egyház kölcsön kihelyezett Könyves-alapja visszafizetésének az egyházmegye közgyűlése elé terjesztett megoldását a presbitérium helyesli ugyan, de vannak fontos szempontok, amikre tekintettel az esperes az ügynek kerületünk közgyűlése elé terjesztését is szükségesnek ítélte.

A bánági egyházmegyéből kijelölt egyházközségek látogatását *Nadlaccal* be is fejeztem s a salontai egyházmegyében folytattam. Végtelen sajnálatomra azonban itt csak két gyülekezetet látogathattam meg s körutamat közbejött hüléses megbetegedésem miatt félbe kellett szakítanom. Abban a remény-ségben vagyok, hogy a gondviselő Isten későbbi s kedvező időben megengedi a találkozást azokkal az atyámfiaival is, akiknek a meglátogatását olyan szeretettel terveztem és előkészítettem.

A salontai egyházmegyében a folyó hó 4-én *Chişineu-Criş* egyházközséget látogattam meg, hol minden belmissziói munka megszervezése mellett buzgó hitéletet találtam.

Sajnos azonban, hogy a programm tulzsufoltsága miatt nem tudtam érdemlegesen szóvá tenni a presbitérium előtt a gyülekezetet terhelő circa 30,000 leu összegű egyházkerületi hátralékok ügyét, melyre vonatkozólag egyebekben az egyházközség megtette a maga felterjesztését.

Adea szép és rendben tartott gyülekezet. Minden belmissziói alakulat megvan s azok szorgalmasan dolgoznak.

Anyagiaknak az egyháztagok meglehetősen szükében vannak. Átlag egy lélekre 1 holdnyi föld sem esik. Nagyon hiányzik náluk a munkaalkalom; ennek ellenére egyházuk és iskoláik terhét hűséggel hordozzák. Az egész gyülekezeten meglátszik a rendszerető, fegyelmezni tudó s nyáját szerető pásztor gondossága.

Különben pedig a püspöki vizitáció a bánáti és salontai egyházmegyékben is a hagyományos keretek és szokások ünnepi képét mutatta, melyek tulajdonképpen csak addig jelentenek valamit, amíg a püspökvárás őszinte szeretetét és örömét sugározzák ki.

A látogatás fáradságos körútján a bánási és salontai egyházmegyék esperesei kísérték végig s a tavasz virágait, melyekkel utamon elhalmoztak, hervadhatatlanná tette a szeretet, mellyel azt felém nyujtották.

Nem lehet szó nélkül hagynom, sőt különös hálával kell elkönyvelnem azt a megbecsülést, mellyel az állami és polgári hatóságok, az államegyház és valamennyi vallásfelekezet képviselői egész utamon — ha szabad volna mondanom — ezuttal szinte fokozott mértékben mindenütt körülvettek és kitüntettek. Jól esik erre rámutatnom éppen ma, amikor divatos jelszavak nevében fajok és felekezetek szembeállítása folyik a XX. század örök szégyenére.

Ezeknek a gondolatoknak a évén itt kell megemlékezniem — bár időrendben elébb ment végbe — a szatmári egyházközség ősi templomának a megáldási ünnepségéről is, melyet annak helyreállításakor a múlt év november havának 18. napján rendezett a gyülekezet. Ezen a szép ünnepen ott, a magyar kálvinizmus hajdan erős várában a délelőtti istentiszteleten prédikáltam. Nem tartozik ide az ünnepség jelentőségének a méltatása. Nem is veszitene semmit sem, ha ezuttal többet nem mondanék róla. De hallgatnom sem szabad, amikor maguk a kövek is kiálltoznak. Mert mindenből, ami ott történt, minden szóból, ami ott politikai hatóságok, egyházak, gyülekezetek, testületek üdvözlő beszédében elhangzott, annak a szép, öreg, templomszentelő egyházi himnusznak gyönyörű illusztrációját láttam kibontakozni s szinte édig nőni, mely így kezdődik: »*Coelestis Urbs Jerusalem, beata pacis visio!*« Azt:

»a békesség boldog látomását«, melyről minden nép, minden egyház, minden nemeslélek állandóan álmodik.

És amikor ezt az örökszép, karácsonyi himnuszt folyton elcsufítja, tulharsogja az emberi »*dies irae*«-nek, az örök béktelenségnek, a testvér- és fajgyűlöletnek a diszonanciája, amikor egyházi életünk rendes menetét is hol itt, hol ott gátolják állami törvényeinkkel garantált, szabad utjukban a közigatás gépezetének a perifériákon mozgó apró kerekei, – sőt szinte kizárólag csak ezek, — akkor jól esik megpihenni a testvéri megértés és szeretet áldott megnyilatkozásának fölemelő emlékein — a szatmári napokból.

Ezek az emlékek nemcsak a multat hirdetik, hanem a jövőbe is fényt vetítenek. Biznunk kell, hogy az embertestvéri szeretet mégis csak győzni fog Abban és Avval, aki azt mondta magáról: »*ne féljete, én meggyőztem a világot!*«

Bárki bármit mondjon is, ez a győzelem utban van. A sötétség fejedelme váltig uszítja ugyan egymás ellen a népet, szédületes iramban gyártatja velük az öldöklő gépeket és fegyvereket, de mélyen, bent az emberi szivek egyre erősödő vonzódása törtet affelé a nagy üres sir felé, melynek szentséges halottja – feltámadása első sugárzatában, — amikor először találta egybegyűlve »a tizenegyet«, a békesség szavát ejtette ki először, amikor üdvözölte őket mondván: »*Békesség nektek!*«

Ez az örök »*Pax Vobis!*« az Isten gyermekeinek a himnusza, álma, vágya, élete. Ebben és ennek a szent csókjával keresik egymást a földkerekségen élő evangéliumi egyházak a maguk egyre szélesebb mederbe ágazó ökumenikus mozgalmak szervezésével is. Még a német protestantizmus mostani belső nagy válsága is annak adja fényes bizonyítékát, hogy emberi agyvelők fantazmái és törtetései mind összeomlanak a husvéti Király lábai előtt, mint fáradt hullámok a magas kőszál mellett és aki győz, él s éltet, mindig csak Ő, az Ur Krisztus!

Az Ő átalvert kezeit látom áldólag emelkedni egyházkerületünk minden gyülekezete, minden intézménye, minden gondja, baja, nagy problémája felett, városokon, falvakon, ifjakon, öregeken, gyermekeken, multon jelenen és jövődön és amíg ezek a fölemelt kezek fölöttünk kiterjesztvék, nem megy le a nap Gibeonban és a hold az Ajalon völgyében.

Addig *miénk* az élet: Isten gyermekeié és *csak* addig a miénk.

Ezt az életet látja bizonyára a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés is lüktetni abban a képben, melyet egyházkerületünk legutóbbi esztendejéről ime nagy vonásokban megrajzoltam.

Ekkora testület életében nagy ut egy esztendő is. Legnagyobb részében, emlékezések utja s az is megesik, hogy a nagy *Viator*, ég s föld határainak, halálnak-sirnak diadalmas átlépője elrejtí orczáját, míg ott jön velünk-mellettünk, sőt ugy is tesz néha, mintha tovább menne. Pedig hiszen tudjuk, hogy ezt is csak azért cselekszi, hogy annál biztosabban velünk maradjon és boldogan ráismerhessünk, hogy Ő az, és örökké csak Ő, aki megszegi nekünk az — Élet kenyerét.

Kérve jelentésem elfogadását, vagyok a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek

Oradea, 1935 május 5.

alázatos szolgálja:

Sulyok István s. k.

püspök.

Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottság!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházkerületünk alapjainak, nyilvántartási számláinak, hivatalos kiadványainak és végül a közigazgatási pénztárnak 1934. évi adatait tételesen át-vizsgáltam, a vonatkozó zárszámadást elkészítettem és bátor vagyok ennek eredményéről a következő jelentést tenni, tudomásvétel, jóváhagyás és további intézkedés céljából.

I. CSOPORT.

Alapok.

1. Kerületi iskola alap.

Tőke állag 1934 január 1-én	Lei	3.062.—
„ „ 1934 dec. 31-én	„	<u>3.168.—</u>
	Emelkedés Lei	106.—

2. Egyházfenntartási alap.

Tőke állag 1934 január 1-én	Lei	503.566.—
„ „ 1934 dec. 31-én	„	<u>332.637.—</u>
	Csökkenés Lei	170.929.—

Ezen összegből 167.271 lei a véglegesen elszámolásba tett konverziós veszteségre esik.

3. Sajtó alap.

Tőke állag 1934 január 1-én	Lei	157.992.—
„ „ 1934 dec. 31-én	„	<u>164.473.—</u>
	Emelkedés Lei	6.481.—

Az elmúlt évben ezen alapra perselypénz címen az egyházmegyéktől 1.212 lei érkezett be.

4. Rendkívüli segély alap.

Tőke állag 1934 január 1-én	Lei	98.897.—
„ „ 1934 dec. 31-én	„	<u>91.593.—</u>
	Csökkenés Lei	7.304.—

Kifizettetett ezen alap terhére a legindokoltabb esetekben szükségessé vált segélyezésekre 11.280 lei.

5. Br. Baldácsy alapítvány osztaléka.

Egyenleg 1934 január 1-én	Lei	12.202. —	
Befolyt az elmúlt évben	„	18.280. —	
	Összes bevétel	Lei	30.482. —
Kifizetett segélyezésekre	Lei	27.889. —	
Elszámoltatott konv. veszteségre „	„	1.726. —	
	Összes kiadás	Lei	29.615. —
			29.615. —
Rendelkezésre álló összeg	Lei		867. —

II. CSOPORT.**Hivatalos kiadványok.**

1. a) <i>Vallástani kézikönyvek</i> számláján bevételeztetett	Lei	181.773. —	
b) Zsoltár számláján bevételeztetett	„	194.643. —	
c) A. B. C. „	„	36.587. —	
	Összes bevétel:	Lei	413.003. —

Kiadatott:

a) Vallást. kézikönyvek számláján	Lei	127.841	
b) Zsoltár számláján	„	194.603	
c) A. B. C. számláján	„	90.200	
	Összes kiadás	Lei	412.644
			412.644. —
Készpénz egyenleg	Lei		359. —

Zárlatkor a raktáron lévő készlet nettó értéke 720.656 lei volt és ezen készletet terheli 163.500 lei nyugdíjintézeti kölcsön. A hivatalos kiadványokról részletes jelentést a tanügyi előadó terjeszt az egyházkerület közgyűlése elé.

2. *Naptárkiadási számla* egyenlege zárlatkor Lei 48.824. — hiányt tüntet fel, mivel a pénztár-hivatal nem tudta elszámolásba tenni a megrendelt példányokért járó összeget 1934 december 31-ig. Az érdekelt egyházközsegek, ill. megrendelők 79,271 Leiel tartoztak.
3. *Hivatalos lap-kiadás* számla egyenlege . . . Lei 16.399. — hiányt tüntet fel a múlt évben hirdetésdíj címen befolyt 10.756 Lei beszámításával. Előfizetési-díj hátralék címen 36.237 Lei és hirdetési díj címen 896 Lei, összesen 37.133 Lei kintlevőség mutatkozik. Amenny-

nyiben ezen összeg az érdekelt egyház-
községektől befolyik, akkor ezen számla
20.734 Lei felesleget mutat, mely összeg
terhére lenne kiutalandó a szerkesztői és
a lap munkatársait megillető tiszteletdíjak.

4. Iratterjesztési tőke.

a) Készpénz állag	Lei 420.490· —
b) Kintlevőség egyházközségeknél	Lei 18.613· —
c) Raktárkészlet 10% ₀ értékcsökkenés után	Lei 61.911. —
Tőke állag 1934 december 31-én összesen:	Lei 501.014· —

Az iratterjesztési osztály az elmúlt évben 187.979 Lei értékű vallásos iratot és bibliát értékesített. Eladatott 133 drb teljes biblia és 1369 drb Ujszövetség. A forgalom az előző évihez viszonyítva 63.673 Leiel emelkedett. Ez a gyarapodás még mindig nem az, amire számítani lehetett volna. Ennek egyik oka abban keresendő, hogy egyházközségeink, közelebbről pedig a lelkészi kar nem helyezett olyan súlyt a raktáron lévő készlet értékesítésére, amilyenre jogosan számítani lehetett volna. A másik ok pedig az volt, hogy nagy nehézségekbe ütközött a raktárt újabb és újabb kiadványokkal ellátni. Ugy gondolom alkalomszerű lenne azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy az iratterjesztés a Református Jövő kiadóhivatalának keretébe illesztessék be, mert így a belmissziói titkár az iratterjesztési osztály anyagát belterjesztésben terjesztheti egyrészt hivatalos utjai alkalmával, másrészt a néplapon keresztül hirdetés útján. A nagyobb eredmény eléréséhez feltétlenül szükséges a raktár kibővítése, ill. annak újabb anyaggal való ellátása.

Az iratterjesztési osztály az elmúlt évben 60.000 Leit utalt át a közigazgatási pénztárnak a belmissziói titkár fizetésére, egyházkerületi közgyűlés határozata alapján.

III. CSOPORT.

Nyilvántartási számlák.

1. *Kulturtaxa-pénztár* egyenlege Lei 1.—
 maradványt tüntet fel. Az 1934. évben e címen mindössze csak 88.230 Lei folyt be. Az elmúlt évről áthozott 61.798 Lei maradvánnyal együtt 150.027 Lei fordított segélyek kifizetésére. Egyházközségeink 272.343 Lei kulturadóval és 830.367 Lei kulturtaxával tartoztak zárlatkor. Ezek szerint tehát egyházközségeink a múlt évben tartozásaiknak még csak 10 %-át sem fizették be.
2. *Tanulmányi segély pénztár* egyenlege . . Lei 116.—
 maradványt tüntet fel. Az előző évről áthozott 1.121 lei maradvány figyelembe vételével az elmúlt évben 72.343 lei folyt be, mely összegből 72.227 lei fordított segélyezésre. Egyházközségeink zárlatkor 444.953 lejjel tartoznak. Ezek szerint tehát a kintlevőségnek mindössze csak 18 %-a folyt be.
3. *Zsinattartási pénztár* egyenlege Lei 384.342.—
 maradványt tüntet fel. Jóllehet, hogy az 1934. évre zsinattartási költség nem iratott elő, egyházközségeink ennek ellenére az elmúlt év elején fennállott 278.256 lei hátralékból mindössze csak 47.797 leit fizettek be, vagyis a kintlevőség mintegy 21 %-át. Nem tudom, hogy a f. évben tartatnak-e zsinati ülések, ettől függővé téve kívánatosnak vagy elejtendőnek tartja-e a pénzügyi bizottság a zsinattartási költség előírását, ezen elhatározásnak megfelelően méltóztassék a pénztárhivatalnak utasítást adni.
4. *Államsegély pénztár* egyenlege Lei 30.206.—
 maradványt tüntet fel, amely összeg a további államsegélyek kifizetése alkalomával elszámolás tárgyát képezi.

5. *Pogány missziói perselypénz* egyenlege . . . Lei 21.003.—
Az elmúlt évben 3.155 lei perselypénz folyt be, az előző évihez viszonyítva 4.047 lej-
jel kevesebb.
6. *Tüzdíj számla* egyenlege Lei 3.662.—
amely összeg az Agricola Fonciera bizto-
sító társasággal folytatólagos elszámolás
tárgyát képezi.
7. *Tanszer letét számla* egyenlege Lei 11.940.—
mely összeg az iskolák részére szükséges-
nek mutatkozó tanszerek további beszerzé-
sére használtatik fel.
8. *Letétek címen* Lei 177.138.—
összeg tartatik nyilván, mely egyrészt a
zárlat előtt különböző rendeltetésekre be-
küldött összegekből, másrészt pedig leté-
tekből és különböző befizetendő illetekek-
ből áll.
9. *Fennálló követelések* összege Lei 4.247.—
mely összeg az egyházközségek részére
ideiglenesen történt kielőlegezésekből áll
és időközben elszámolást nyer.
10. *Károli Gáspár irodalmi társaság javára* . Lei 1.564.—
perselypénz és adomány címen befolyt ösz-
szeg mutatkozik. Ezen összeget a pénztár-
hivatal zárlat után átutalja rendeltetési he-
lyére Clujra.
11. *3%-os özvegyi segély számla* Lei 9.135.—
hiányt tüntet fel, mely összeg az 1934.
évi december haváról esedékes államse-
gély összegéből nyer teljes kiegyenlítést.
Mint hogy a 36—1934. sz. egyházkerületi
közgyűlés határozata alapján a közigazga-
tási pénztári járulékokból, hátralékokból
bevételezni remélt összeg nem folyt be,
így az özvegyeknek csakis a kongruából
levonásba hozott 3 százalékos segélyösszeg
fizettetett ki.

Közigazgatási pénztár-kimutatás.**BEVÉTELEK:**

	Előirányozva	Befolyt	Többlet	Kevesebb
1. Közig. jár.	300.000	202.742	—	97.258
2. Kongrua kezelésért . . .	36.720	35.155	—	1.565
3. Tankönyv. és zsolttár jut.	60.000	66.946	6.946	—
4. Jegyzőkönyvek árából . .	20.000	550	—	19.450
5. Nyugd. int. tőke kezel. . .	50.000	50.000	—	—
6. Hátralékos jár.-ból . . .	88.000	15.457	—	72.543
7. Fonciera szerz. jut. . . .	70.000	70.000	—	—
8. Belm. titkár fiz.	60.000	60.000	—	—
9. Foncierától kezelésért . .	30.000	30.000	—	—
10. Kamatokból	20.000	12.560	—	7.440
11. Nyomtatványok árából . .	15.000	3.493	—	11.507
12. Különböző bevételek . . .	—	1.113	1.113	—
13. Birósági díjakból	5.000	—	—	5.000
Összesen:	754.720	548.016	8.059	214.763

Áthozott tőke egyenleg 1933 december 31-ről . . . Lei 284.568
 1934. évi bevételek összege Lei 548.016

Bevételi főösszeg Lei 832.584

KIADÁSOK:

	Előirányozva	Kiadatott	Több	Kevesebb
1. Tiszteletdíjakra	140.000	140.000	—	—
2. Fizetésekre	263.280	263.280	—	—
3. Irodaszükséglet	15.000	12.894	—	2.106
4. Postaköltség	6.000	5.092	—	908
5. Nyomtatvány	25.000	49.485	24.485	—
6. Helyiségbér	20.000	20.000	—	—
7. Fűtés, világítás	10.000	7.084	—	2.916
8. Utiköltség és napidíj . . .	50.000	45.859	—	4.141
9. Fordítói díj	3.000	2.760	—	240
10. Telefon előfizetés	7.000	6.881	—	119
11. Jegyzőkönyvekre	20.000	6.450	—	13.550
12. InspЕКtori megbíztatás . .	3.000	2.000	—	1.000
13. Belm. titkár fizetése . . .	60.000	60.000	—	—
14. Közp. tisztv. nyugd. f. jár.	2.000	2.000	—	—
15. Teológiának	100.000	50.000	—	50.000
16. Előre nem látó takra . . .	10.000	3.104	—	6.896
17. Birósági díjakra	10.000	—	—	10.000
18. Ker. könyvtár-szükségre . .	10.000	—	—	10.000
Összesen:	754.280	676.889	24.485	101.876

Egybevetés:

Bevételi főösszeg Lei 832.584

Kiadási főösszeg Lei 676.889

KÖZIGAZGATÁSI EGYENLEG Lei 155.695

A közigazgatási pénztár egyenlege ezen eredmény szerint az előző évihez viszonyítva 128.873 Lei csökkenést mutat.

Megokolás a bevételhez.

1 Közigazgatási járulék címen 202.742 lei folyt be az előirányzott 300.000 lei helyett, így a hátralék az előző évi 488.070 leiről 587.261 Leire emelkedett.

2. Kongrua kezelés után 1.565 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, minek oka az volt, hogy a december havi kongruát nem sikerült zárlatig az állampénztártól fölvenni és elszámolni.

4 Tankönyv és zsolttárjutalék-számla 6946 lei többlet bevételt eredményezett, mivel a forgalom mintegy 10 %-kal volt nagyobb, az előirányzottnál.

4. Jegyzőkönyvek kiadása számláján előirányzott összeg bevételezése azért maradt el, mert a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyve kinyomtatási nehézségek miatt, az 1935. évre halasztatott.

5. Nyugdíjintézeti tőke kezelésért az előirányzott összeg változatlanul bevételeztetett.

6. Hátralékos járulékokból 72.543 lejjel folyt be kevesebb az előirányzottnál, bár a pénztár hivatal a hátralékok beszedése érdekében minden tőle telhetőt elkövetett.

7. Az Agricola-Fonciera Biztosító Társaság változatlanul elszámolta a szerződészerű és 70.000 lei összeget kitevő jutalékot.

8. A belmissziói titkár fizetéseként előirányzott 60.000 leit az iratterjesztési osztály átutalta a közigazgatási pénztárnak, ker. közgy. határozat alapján.

9. Az Agricola-Fonciera Bizt. Társaság jutalékából kezelés címen előirányzott 30.000 lei változatlanul jóváíratott.

10. Kamatokból 7440 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, mi főképen a készpénz készletek állandó és fokozott felhasználásával indokolható.

11. Nyomtatvány költségek megtérítéséből 11.507 lejjel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, ami annak tudható be, hogy a hivatalos nyomtatványokból kevesebbet fogyasztottak a remélt mennyiségnél. Ezzel szemben jelentékeny mennyiségű készlet van raktáron.

12. Különböző bevételek címen befolyt 1113 lei, a különböző átmeneti kiadások megtérítéséből származott.

13. Birósági díjak megfizetésére az elmúlt évben marasztaló ítélet nem hozatott, és ezért nem vételeztetett be semmi.

Megokolás a kiadásokhoz.

1. Tiszteletdíjak változatlanul kiadattak.
2. Tiszti fizetések pontosan, az előirányzott összegnek megfelelően adattak ki.
3. Irodaszükséglet címen 2106 lei megtakarítás eszközöltetett.
4. Postaköltségekre 908 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.
5. Nyomtatvány számlán 24.485 lejjel adatott ki több az előirányzott összegnél. E körülmény annak tudható be, hogy a kultuszminiszter által elrendelt vagyon és jövedelem bevallási nyomtatványok beszerzése, rendkívüli kiadási tételként jelentkezett, ami igen tekintélyes összeget felemésztett. Ezen nyomtatványok ellenértékét az érdekelt egyházközségek meg kell hogy térítsék a közigazgatási pénztárnak.
6. Helységbér címen változatlanul kiadatott az előirányzott 20.000 lei.
7. Fűtés-világításra 2916 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.
8. Utiköltség és napidij számlán 4141 leiel adatott ki kevesebb, az előirányzott összegnél.
9. Fordítói díj címen 240 lei megtakarítás eszközöltetett.
10. Telefon előfizetési díj címen 119 lei megtakarítás eszközöltetett.
11. Jegyzőkönyvekre 13,550 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél, mivel az elmúlt év közgyűlésének jegyzőkönyvét csak az 1935. évben sikerült kinyomtatni.
12. Inspекtori megbízatás költségei címen 1000 lei megtakarítás eszközöltetett.
13. Belmissziói titkár fizetésére változatlanul kiadatott az előirányzott összeg.
14. Központi tisztviselők nyugdíjfenntartói járuléka fejében az elkötelezett 2000 lei kifizettetett.
15. Teológiának csak 50.000 lei utaltatott át, mint 1934—1935. tanév I. félévi részlete.
16. Előre nem látottakra 6.896 lejjel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.

17. Birósági díjak címen az elmúlt évben kifizetés nem történt.

18. Kerületi könyvtár céljaira az előirányzott 10.000 lei nem vétetett igénybe.

Főtiszteletű és Méltóságos Pénzügyi Bizottság!

Mint ahogy a felsorakoztatott közigazgatási bizottság adataiból kitűnik a kiadási rovatnál 77.391 lei végösszeget kitevő megtakarítás eszközöltetett, bár több olyan rendkívüli kiadás jelentkezett az elmúlt év folyamán, amire számítani előre nem lehetett. Mint már említettem, ilyen volt a vagyon és jövedelem bevallási nyomtatványoknak elég tekintélyes összeget kitevő beszerzése is.

Bármennyire igyekezett a pénztárhivatal kiadásait mérsékelni, mégsem tudott lépést tartani a bevételek csökkenésével. Ennek tudható be, hogy a közigazgatási pénztár egyenlege az elmúlt évben 155.695 leire apadt.

Bizonyára élénk emlékezetében van még a Méltóságos és Főtiszteletű Pénzügyi Bizottságnak az 1933. év zárszámadásában összeállított és különböző címen igen tekintélyes összeget kitevő hátralék kimutatás adatai.

Most, miután a zárlati munkálatokat elvégeztem, megállapítható, hogy egyházközségeink az 1934. évben még olyan arányban sem tettek eleget járulék befizetési kötelezettségeiknek, mint az előző években. Hiábavalónak bizonyul az egyházkerületi közgyűlés 34 - 1934. évi határozatának 7. pontjában foglalt és az egyházközségre nézve igen méltányos intézkedés, mely törlések engedélyezését helyezte kilátásba mindazon egyházközségeknél, amelyek tartozásaikat készpénzben rendezni óhajtották volna — sajnos, ezen joggal alig egynéhány egyházközség élt. Legtöbb azonban nemhogy nem fizetett, de nem is érdeklődött a hátralékok kedvező rendezési lehetősége felől. Ebből tehát arra lehet következtetni, hogy egyházközségeink vezetőségei vagy nem foglalkoztak behatóan a fizetési kedvezmény lehetőségeinek felhasználásával, vagy pedig azt kell feltételezni, hogy egyházközségeink anyagi helyzete minden képeletet felülmúló mértékben leromlott. Csakis ennek a két körülménynek tudható be az, hogy az egyházkerület és az egyházközségek szempontjából is annyira fontos járulékok beszolgáltatása a minimumra csökkent és ezzel szemben a kintlevőségi összegek pedig lavinaszerűen emelkedtek.

Nem érzem magamat hivatottnak arra, hogy akár egyik, akár másik okot vizsgálat tárgyává tegyem, még kevésbé arra, hogy bírálatot gyakoroljak, de az kétségtelenül látszik, hogy olyan ténnyel állunk szemben, amelynek következményei kiszámíthatatlanok lehetnek nemcsak egyházkerületünkre, de magukra az érdekelt egyházközségekre nézve is.

Ezen nem kívánatos helyzet megszüntetése érdekében a püspöki hivatal az egyházkerületi ügyésszel minden lehetőt elkövetett. Ma már nem marad más hátra, mint az, hogy a fizetési késedelemben lévő egyházközségek tartozásai per útján behajtassanak.

Tájékoztatóul felsorakoztatom azokat a kintlevőségi összegeket, amelyekkel az egyházközségek zárlatkor tartoztak. Ezek a következők:

Közigazgatási járulék címén	Lei	587.261
Kulturtaxa	„	830.367
Kulturadó	„	272.343
Tanulmányi segély	„	444.953
Zsinattartás	„	225.655
Iskolai tanulók jár.	„	110,956
Tüzdíj	„	6.504
Jegyzőkönyvek ára	„	1.570
Hivatalos lap előfiz.	„	36.237
Hirdetési díj	„	896
Naptárakért	„	79.271
Nyomtatványokért	„	2.000

Kintlevőségi főösszeg Lei 2.598.013.

A kimutatásból megállapítható, hogy egyházközségeink főképpen azokat a járulékokat nem fizetik, amelyekre a pénztári hivatalnak elsősorban szüksége volna és amelyeknek levonása vagy elszámolásba tétele a kongrua terhére eddig még nem eszközöltetett.

Mellékelem a hátralékokra vonatkozó részletes kimutatást.

Az érvénybe lépett szanálási törvény következtében, ill. annak rendelkezései értelmében a sajtó alapból 21,676, az iratterjesztési tőkéből 69,771 és különböző nyilvántartási számlákból 88,569 leit tesz ki az összeg, ami esetleg leírásba kerülhet. Ezen összegeknek figyelembe vételével emberi számítás szerint az összes alapok és nyilvántartási számlák szanáltaknak tekinthetők.

Az előrebocsátottak után tisztelettel kérem:

1. Méltóztassék határozni afelől, hogy az iratterjesztés megmaradjon továbbra is a jelenlegi kezelésbe, vagy pedig adassék át a belmissziói titkár hatáskörébe a nagyobb forgalom elérése érdekében. Erre vonatkozólag máskülönben az iratterjesztési osztály előadója értesülésem szerint a bizottág határozatának megfelelően konkrét javaslatot kíván előterjeszteni.

2. Méltóztassék határozni afelől, hogy a járulék kifizetésben késedelmes egyházközségekkel szemben mi legyen a pénztári hivatal által követendő eljárás a tekintetben, hogy az esedékessé vált járulékok a legsürgősebben behajthatók legyenek.

Az alapok nyilvántartási számlák, hivatalos kiadványok és közigazgatási pénztár összes bevételeit behasonlítottam, azok szabályszerűen okmányoltak és igazoltak, miért is kérem, hogy az előterjesztett zárszámadást és annak helyességét tudomásul venni, a pénztárnok részére a felmentvényt a szokásos óvások fenntartásával megadni méltóztassék.

Oradea, 1935 január 6.

Alázatos szolgálja:

Vargha László s. k.,
egyházkerületi számvevő.

III. sz. melléklet a/1935. sz. egyházkerületi határozathoz.

*Főtiszteletű és Méltóságos Nyugdíjintézeti
Végrehajtó Bizottság!*

Van szerencsém a Nyugdíj és Özvegy Árva Gyámintézet 1934. év december hó 31-én lezárt számadását az alábbiakban betervezni tudomásvétel és jóváhagyás végett.

BEVÉTELEK:

	Befolyt	Előirányozva	Több	Kevesebb
1. Tagdíjak				
a) Kötelezett tagoktól	478.006	388.140	89.866	—
b) Jogositott tagoktól	49.532	32.710	16.822	—
2. Fenntartói járulék	124.327	183.027	—	58.700
3. Belépési járulékok				
a) Kötelezett tagoktól	61.053	80.900	—	19.847
b) Jogositott tagoktól	52.400	—	52.400	—
4. Tagd. vissztérítések.	194.011	202.087	—	8.076
5. Nagypénteki perselyp.	4.252	5.000	—	748
6. Kamatok				
a) Kölcsönök után	156.469	176.500	—	20.031
b) Különb. késed. k.	5.477	3.000	2.477	—
c) Betét kamatok	121.426	146.000	—	24.574
7. Ingatlanjövedelemből	10.000	—	10.000	—
Összesen:	1,256.953	1,217.364	171.565	131.976

KIADÁSOK:

	Kiadatott	Előirányozva	Több	Kevesebb
1. Nyugdíjakra :				
a) Kötelezett tagok	667.600	790.200	—	122.600
b) Jogositott tagok	94.500	135.000	—	40.500
2. Árvasegélyekre	17.599	20.165	—	2.566
3. Temetk. segélyekre	40.000	15.000	25.000	—
4. Visszatérítésekre	141.063	—	141.063	—
5. H. lelk. hozzájárulás	78.666	96.000	—	17.334
6. Nyomtatványokra	5.401	6.000	—	599
7. Tőke kamat adóra	3.976	10.000	—	6.024
8. Tőke kezelésért	50.000	50.000	—	—
Összesen:	1,098.805	1,122.365	166.063	189.623

Áthozott tőke egyenleg 1933 december 31-ről	Lei	7,184.934
1933. évi bevételek főösszege	Lei	1,256.953
		<hr/>
<i>Bevételi főösszeg</i>	Lei	8,441.887
Levonva 1934. évi <i>kiadások főösszege</i>	Lei	1,098.805
		<hr/>
Tőke egyenleg 1934 december 31-én	Lei	7,343.082

Egybevetés:

Tőke egyenleg 1934 január 1-én . . .	Lei	7,184.934
Tőke egyenleg 1934 december 31-én .	Lei	7,343.082
		<hr/>
<i>Tőke emelkedés</i>	Lei	158.148

Az 1934. év december 31-iki tőkéből fekszik:

1. Ingatlanban	Lei	1,607,309
2. Kölcsönökben	Lei	2,343.825
3. Betétekben	Lei	3,138.079
4. Készpénzben	Lei	253.869
		<hr/>
Összesen:	Lei	7,343.082

A Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézetnek zárlatkor a következő kintlevőségei voltak:

1. Tagdíj hátralék kötelezett tagoknál az 1934. évi december havi államsegély után	Lei	33,195
2. Tagdíj járulék jogosított tagoknál	«	10,970
3. Belépési járulék kötelezett tagoknál	«	54,998
4. Belépési járulék jogosított tagoknál	«	16,693
5. Hátralélos kölcsön kamatok	«	111,134
6. Fenntartói járulékokból	«	55,700
7. Fennt. jár. hátralékos kamataiból	«	1574
		<hr/>
Kintlevőség összesen:	Lei	284.264

Ami a nyugdíjintézet 1934. évi zárszámadás adatait illeti, megállapítható, hogy a bevételként előirányzott 1,217.364 — lejjel szemben 1,256.953 — lei bevétele volt a nyugdíjintézetnek. Ezen többlet bevétel főképpen abból származott, hogy végre sikerült az 1932. évről elmaradt március és április havi kongruát bonban megkapni és az ilyképpen tagdíj címen levonásba hozott 92.772 lei névértékű bont 34-es árfolyamon értékesíteni és ennek ellenértékeként 31,542 leit elszámolásba tenni.

Ami a kiadási rovatot illeti, az előirányzott 1,122.365 lejjel szemben 1,098.805 lei adatott ki, tehát az előirányzott keret nem használtatott fel teljes egészében.

Tekintélyes összeg fordított az elmúlt év folyamán tagsági díj visszatérítésekre. E címen visszafizetett összeg 143.063 leit tesz ki. E célra a költségvetés nem irányzott elő semmit, de az év folyamán, kivált nyugdíjintézeti tagoknak vissza kellett téríteni a befizetett tagdíjakat.

Ezzel kapcsolatban rá kell mutatnom arra, hogy hasonló esetek a jövőben is megisméltődhetnek. Éppen ezért véleményem szerint időszerű lenne azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy a nyugdíjintézet kebeléből kilépő tagok bizonyos mértékig járuljanak hozzá a nyugdíjintézet teherviseléséhez olyképpen, hogy az a nyugdíjintézeti tag, aki a nyugdíjintézet kötelekéből eltávozik, a kockázatnak bizonyos percentuális hányadát viselje is. Ez az elgondolás azt jelentené a gyakorlatban, hogy az érdekelt nyugdíjintézeti tag a befizetett tagsági díjának 60 - 80 %-át kapná vissza. Amennyiben a Végrehajtó Bizottság ezen elgondolást magáévá tenné, az maga után vonná a nyugdíjintézeti szabályzat 27. §-ának módosítását is. Ezzel kapcsolatban példakép meg kell említenem, hogy az erdélyi egyházkerület kebeléből kilépett kötelezett tagok szintén nem kapják meg teljes összegében a nyugdíjintézet pénztárába befizetett tagsági díjat, mert említett intézet kockázatviselés címen bizonyos összeget minden kilépett tagtól visszatart.

Fenntartói járulék címen 70 egyházközség tartozott 55,700 lei összegben. A késedelmes egyházközségek több ízben felhivattak kötelezettségeik teljesítésére.

A nyugdíjintézettől kölcsönt élvezők hátralékos kamat címen a legméltányosabb számítás mellett is 111.134 lejjelel tartoztak. A nyugdíjintézet adószai között három olyan gazda adós van, akik 1 %-os kamatot fizetnek a szanalási törvény rendelkezései értelmében.

Kölcsöneiket nem rendezték elsősorban az egyházközségek. E tekintetben különösen a mişca-i, halmeu-i, beiuş-i, uilac de criş-i, peleşul mic-i és irina-i egyházközségek mutatnak nagyfoku nemtörődömséget. Ezen egyházközségek közül a folyó évben a uilac de criş-i egyházközség a rendezést megkezdte. Ma már fennáll a szükségessége annak, hogy a kamatfizetésben késedelmes egyházközségek és magánadósok ellen a peres eljárás az egyházkerületi ügyész útján folyamatba tétessék.

Lényeges könnyítést jelentett a nyugdíjintézetre nézve a régi 3 %-os özvegyek segélyezésének kikapcsolása, ill. átcsoportosítása.

Jóllehet az egyházkerület legutóbbi közgyűlése behatóan foglalkozott a nyugdíjintézet jogosított tagjainak kérdésével, mely különösen az előző évben jelentett igen nagy megterhelést a nyugdíjintézeti pénztárra nézve, természetesen a jogosított tagoktól az elmúlt évben sem folyt be annyi tagdíj, mint amennyit a jogosított tagok nyugdíj-ellátmányára fordítani kellett. Ezen baj orvoslására ugyan az egyházkerület közgyűlése 61—1934. szám alatt hozott határozatában intézkedett — miszerint megbizta a közgyűlés a Végrehajtó Bizottságot az intézet alapszabályának átdolgozásával oly értelemben, hogy a nyugdíjintézetnek egyházkerületünk minden tanítója és tanára kötelezett tagja legyen — de a nyugdíjintézeti szabályzat átdolgozását lehetetlenné tette a tanári és tanítói kar román nyelvvizsgálója következtében előállott bizonytalan helyzete.

A nyugdíjintézeti tőke részletezéseinél új tételként szerepel az ingatlanszámla 1,607.309 Lei értékben, amit az Elnökség a Végrehajtó Bizottság előzetes határozata alapján vásárolt az elmúlt év folyamán. Ezen ingatlan bruttó hozadéka 97.000 Lei.

A nyugdíjintézeti tőkéből mindössze 285.000 Leit tesz ki az az összeg, ami esetleg leírásba jöhet a szanalási törvény rendelkezései értelmében, a gazdaadóságokból és betétekből.

A zárszámadás bevételi és kiadási tételeihez — a költségvetési előirányzathoz viszonyítva, — a következő megokolásokat fűzöm.

Bevételi tételeknél:

1. Tagdíjak címen kötelezett tagoktól a többletként bevételezett 89.866 Lei elsősorban az 1932. év március—április havi kongruának elszámolásából származott. Mint jeleztem, 92.772 Lei névértékű bon ellenértékeként számoltatott el 31.542 Lei. Ezen összegen felüli különbözet pedig az időközben belépett kötelezett tagok tagdíj fizetésére esik.

A jogosított tagoktól többletként bevételezett 16.822 Lei az év folyamán rendezett tagsági jogviszony következtében beállott fizetési kötelezettségből származott.

2. Fenntartói járulék címen 58.700 Leiel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, mivel egyházközségeink járulék fizetési kötelezettségüknek a többszöri szorgalmazás ellenére sem tettek eleget.

3. Belépési járulék címen kötelezett tagoktól 19,847 Leiel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, viszont a jogosított tagoktól 52.400 Leiel több, mint amennyi előirányoztatott. E címen zárlatkor a kötelezett tagoktól 54.998 Lei, jogosított tagoktól 16.693 Lei követelés állt fenn.

4. Tagdíj visszatérítésekből 8076 Leiel folyt be kevesebb az előirányzott összegnél, ami főképpen annak tudható be, hogy a múlt év folyamán a nyugdíjazások ügye legtöbb esetben segédlelkészek beállításával történt.

5. Nagypénteki perselypénz címen mindössze csak 4252 Lei folyt be az előirányzott 5000 Lei helyett. Perselypénzt nem minden egyházközség küldött be. A befolyt összegből átlag nem esik több egy egyházközségre 23 Leinel. Ez egy olyan minimális teljesítmény, ami jogosan maga után vonhatja a Végrehajtó Bizottság erélyes intézkedését.

6. Kamatok címen a kölcsönök után 20.031 Leiel kevesebb, viszont különböző késedelmi kamatok címen 2477 Leiel több és végül betétkamatok után 24.574 Leiel kevesebb vételeztetett be az előirányzott összegeknél. Ennek oka főképen az volt, hogy nagyon sok adós tartozását nem rendezte, továbbá a betétösszegek egyrésze ingatlanba fektetett s befejezésül a pénztár állandóan tekintélyes készpénz készletet tartott pénztárában.

7. Ingatlan jövedelemből 10.000 Lei vételeztetett be, az első két hónap tiszta jövedelmeként. Részben ez a bevétel fedezi a betétkamatoknál mutatkozó különbözetet.

Kiadási tételeknél:

1. Kötelezett és jogosított nyugdíjas tagok részére 163.100 Leiel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél, mivel a nyugdíjaztatások, mint már említettem, helyettes lelkészek beállításával oldattak meg.

2. Neveltetési és árvasegélyekre 2566 Leiel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél, mivel a segélyesek létszáma nem érte el az előirányoztatottat, de ezenkívül több segélyes nagykoru is lett.

3. Temetkezési segélyekre 25.000 Leiel adatott ki több az előirányzott összegnél, mivel számításba vett 3 haláleset helyett 8 haláleset fordult elő.

4. Tagdíjvisszatérítésekre 141.063 Lei fizetett ki. Nagy Pál Iojib-i, Bodnár László Sculia-i lelkészek részére ezen

összegeből 80.720 Lei esik az erdélyi egyházkerületnek térített tagdíjra, míg 60.343 Lei az 1934 január 1-től június 30-ig bevételezett 3%-os özvegyi segély összegre számoltatott el, mivel az egyházkerület közgyűlése az özvegyek segélyezése ügyében így határozott.

5. Helyettes, ill. segédlelkészi hozzájárulás címen 17.334 Leiel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél, mivel több segédlelkész által történt behelyettesítés nem volt.

6. Nyomtatványokra 599 Leiel adatott ki kevesebb az előirányzott összegnél.

7. Tőkekamat adóra mindössze 3976 Lei fizettetett be, mivel az időközben esedékessé vált tőkekamat adót technikai okok miatt elszámolásba tenni nem lehetett.

8. Tőkekezelésért a nyugdíjintézet változatlanul megtérítette az 50.000 Leit a közigazgatási pénztárnak.

Az elmúlt évről minden nyugdíjas lelkész, özvegy és árvaségélyes megkapta illetményeit. Ezen a címen tehát a nyugdíjintézetnek hátralékos kötelezettsége nincs.

Az intézet taglétszámában az elmúlt év folyamán a következő változások történtek:

Kötelezett tagok száma 1934 január 1-én 207
Tagsága megszűnt:

Eltávozás folytán	2	
Elhalálozás folytán	6	
Nyugdíjaztatott	5	
Nyugdíjasok közül meghalt	1	
	<u>Összesen:</u>	<u>14</u>
	Maradt	193
Felvétetett az év folyamán		<u>24</u>
<u>Kötelezett tagok száma az év végén</u>		<u>217</u>

Kötelezett tagok soraiból eltávoztak: Nagy Pál Ioijb és Bodnár László sculia-i lelkészek.

Elhaláloztak: Kassay Béla esperes tincai, Vass Jenő vânători, Takács Ferenc sanisloi, Nagy Dániel sánleani-i, Szombati-Szabó István lugoji és Öry Tamás lazari lelkészek.

Nyugdíjaztattak: Csécsi Imre aradi, Szatmári István remeteai, Takács Zsigmond petreu-i, Lengyel Pál cerechiui és Balogh Ferenc marghitai lelkész.

Jogosított tagok száma 1934 január 1-én	16
Belépett az év folyamán	4
<u>Jogosított tagok száma az év végén:</u>	<u>20</u>

Jogosított nyugdíjas tagok közül elhalálozott id. Zöld Zoltán tormaci és özv. Demjén Sándorné satmari nyugdíjas tagok.

Nyugdíjban részesültek száma 1934 jan. 1-én	35
Nyugdíjaztatott az év folyamán	6
Összesen:	41
Nyugdíjasok közül elhalálozott az év folyamán	3
<u>Nyugdíjasok száma az év végén:</u>	<u>38</u>

Árvasegélyben részesültek 1934 jan. 1-én	17
Uj árvasegélyesek az elmúlt év folyamán	3
Összesen:	20
Árvasegélye megszűnt nagykorúság folytán	2
<u>Árvasegélyesek száma az év végén:</u>	<u>18</u>

Segédlelkészek által helyettesítették az elmúlt év folyamán az arpaşeli, aradi, aurit-mediaşi, dabolci, pelişori és uisentesi lelkészek.

A nyugdíjintézet 844 bevéleli, 253 kiadási, összesen 1097 összevont pénztártételből áll. A számadás bevételi és kiadási tételei okmányoltattak és igazoltattak.

Erre tekintettel kérem, hogy méltóztassék az előterjesztett zárszámadást, annak helyességét, a felsorolt megokolásokkal együtt tudomásul venni és a pénztárnok részére a felmentvényt megadatni.

Egyben kérem méltóztassék határozni a jelentésben már kifejtett és megindokolt következő kérdésekben:

1. Helyénvalónak tartja-e a Végrehajtó Bizottság azt, hogy a nyugdíjintézet kebeléből kilépő tagok részére a befizetett tagdíjak teljes egészében, minden kockázati levonás nélkül kifizetessenek?

2. Mi legyen a követendő eljárás a fenntartói járulék befizetési kötelezettségüknek eleget nem tett egyházközségekkel szemben?

3. Méltóztassék intézkedni aziránt, hogy mindazok az adósok első sorban pedig az egyházközségek, amelyek kamatfizetési és általában kölcsön rendezési kötelezettségeiknek több-

szöri felszólítás ellenére sem tettek eleget — a behajtási eljárás lehetőleg mielőbb folyamatba tétessék.

Tisztelettel kérem a Főtiszteletű és Méltóságos Végrehajtó Bizottságot, hogy jelentésemet tudomásul venni és a szükségesnek látszó kérdésekben határozatot hozni méltóztassék.

Oradea, 1935. március 1-én.

Alázatos szolgája:

Vargha László s. k.

egyh. ker. számvevő.

